

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

GÖKÇEBEY İLÇESİ (ZONGULDAK) COĞRAFİ ETÜDÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ajda SAĞLAM

Tez Danışmanı

Prof. Dr. ALİ ÖZÇAĞLAR

Karabük

Eylül, 2019

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

GÖKÇEBEY İLÇESİ (ZONGULDAK) COĞRAFİ ETÜDÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ajda SAĞLAM

Tez Danışmanı

Prof. Dr. ALİ ÖZÇAĞLAR

Karabük

Eylül, 2019

İÇİNDEKİLER

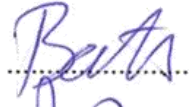
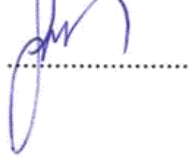
İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ.....	5
ÖZ	6
ABSTRACT	7
ARŞİV KAYIT BİLGİSİ	8
ARCHIVE RECORD INFORMATION	9
KISALTMALAR	10
1. GİRİŞ.....	11
1.1.Araştırma Alanının Coğrafi Konumu ve Sınırları.....	11
1.2. Araştırma Konusunun Amacı ve Kapsamı.....	15
1.3. Kavramsal Çerçeve	16
1.4. Materyal, Yöntem ve Teknikler	17
2. FİZİKİ COĞRAFYASI.....	19
2.1. Jeolojik Yapı ve Yeryüzü Şekilleri.....	19
2.1.1.Filyos Çayı Vadisi.....	19
2.1.2. Plato Sahası.....	21
2.1.3.Dağlık Alan	24
2.2. İklimi	30
2.2.1. İklim Elemanları.....	30
2.2.1.1. Sıcaklık	30
2.2.1.2.Basınç ve Rüzgârlar	38
2.2.1.3. Nem ve Yağış.....	40
2.2.2. İklim Tipinin Belirlenmesi.....	45
2.3. Hidrografik Özellikler	47
2.4. Doğal Bitki Örtüsü.....	49
2.5. Toprak Örtüsü	53
2.6. Doğal Afetler	58

3. BEŞERİ COĞRAFYASI	61
3.1. İdari Coğrafyası	61
3.2. Yerleşme	63
3.2.1. Tarihsel Süreçte Gökçebey İlçesinde Yerleşim Faaliyetleri ve Yerleşmeler	63
3.2.2. Yerleşme Tipleri	66
3.2.2.1. Kasabalar	66
3.2.2.2. Kır Yerleşmeleri	68
3.2.3. Konut Tipleri	74
3.3. Nüfus	76
3.3.1. Nüfus Gelişimi ve Hareketleri	77
3.3.2. Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu	80
3.3.3. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri ile Sektörel Dağılım	86
3.3.4. Kır/Kent Nüfusu	94
4. EKONOMİK COĞRAFYASI	97
4.1. Arazi Bölünüşü ve Araziden Faydalanma	97
4.2. Hammadde Üretimi ile İlgili Faaliyetler	102
4.2.1. Tarım	102
4.2.2. Hayvancılık	111
4.2.3. Ormancılık	114
4.3. Sanayi	115
4.4. Hizmet Sektörü	122
4.5. Turizm	141
KAYNAKÇA	150
ÇİZELGELER LİSTESİ	154
ŞEKİLLER LİSTESİ	156
HARİTALAR LİSTESİ	157
FOTOĞRAFLAR	158
ÖZGEÇMİŞ	159

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Ajda SAĞLAM'a ait'' Gökçebey İlçesi (Zonguldak) Coğrafi Etüdü'' adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR	
Danışman Üye	: Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR	
Üye	: Prof. Dr. Barış TAŞ	
Üye	:Doç. Dr. Güzin KANTÜRK YİĞİT	

Tez Sınavı Tarihi: 10.09.2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Adı Soyadı: Ajda SAĞLAM

İmza:

ÖNSÖZ

Coğrafya araştırmaları günümüzde, insan ve çevre arasındaki ilişkileri analiz ederek, toplumsal sorunların çözümlüne yönelik bilimsel sonuçlar ortaya koyar. Bu sonuçlara ulaşabilmek için Türkiye'nin doğal ve beşeri unsurlarını iyi analiz etmek gerekir. Bu düşüncelerin ışığı altında rahmetli hocam Öğretim üyesi Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ'nün önerileri doğrultusunda “Gökçebey İlçesi (Zonguldak) Coğrafi Etüdü” konusunu yüksek lisans tezi çalışması olarak almış bulunmaktayım.

Araştırmanın giriş bölümünde; araştırma sahasının yeri, sınırları ve başlıca coğrafi özellikleri bulunmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde fiziki coğrafya özellikleri konu edilmiştir. Bu çerçevede sahanın jeolojik, jeomorfolojik, iklim, hidrografik, toprak ve bitki örtüsü özellikleri genel hatları ile ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde Gökçebey İlçesi'nin beşeri coğrafya özellikleri, dördüncü bölümde ekonomik coğrafya özellikleri ile ilgili konular coğrafya biliminin ilkeleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırmanın sonuç ve öneriler kısmında ise Gökçebey İlçesi'nin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafyası ile ilgili bilgiler ve bu bilgilere dayanılarak geleceğe yönelik yapılması gerekenler sunulmuştur.

Araştırma konusunun seçiminden sonuç aşamasına kadar çalışmamın her safhasında yardımlarını esirgemeyen tez danışmanın Prof. Dr. Ali ÖZÇAğLAR ve rahmetli Öğretim Üyesi Dr. Ersin Güngördü'ye, haritalar konusundaki destekleri için Prof. Dr. Fatih AYDIN ve Doç. Dr. Osman Çepni'ye, klimatoloji konusunda yardımlarını esirgemeyen hocam Prof. Dr. Mücahit COŐKUN'a, fikir ve tecrübelerini paylaşan Araştırma Görevlisi Mesut GÖK'e, Gökçebey İlçesi ile ilgili tarihi araştırmalar yapan yerel tarih araştırmacısı Sadi UYAR'a, araştırmanın teknik bölümüne yardımcı olan doktora öğrencisi arkadaşlarım Tuğba TURGUT, Esen gül DOğRU, Muhammed ÖZTEKİNCİ ile arkadaşlarım Umut Tarık AKDENİZ, Sevim KELEŐ KUZUCU ve Muhterem POSTAL'a, her daim yanımda olan, beni destekleyen en kıymetli varlığım AİLEME teşekkürü bir borç bilirim.

AJDA SAğLAM

KARABÜK-2019

ÖZ

Gökçebey ilçesi Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümünde yer almaktadır. Zonguldak iline bağlı olan Gökçebey ilçesi antik dönemde pazar yeri (emporion) olarak kurulmuş bir yerleşmedir. Tarihi kaynaklarda Tefen, Tefen Pazarı gibi adlarla anılmaktadır. Osmanlı döneminde Bolu sancağına bağlı olan Gökçebey 1990 yılında ilçe statüsüne kavuşmuştur. 19 köy ve bir beldeye sahip olan ilçede çok sayıda mahalle yerleşmesi mevcuttur.

Zonguldak ilinin güneydoğusunda yer alan Gökçebey ilçesi Filyos Çayı vadisi, plato sahası ve dağlık saha olmak üzere üç morfolojik üniteye sahiptir. Karadeniz ikliminin görüldüğü sahada kayın ağaçlarından oluşan ormanlar ve kahverengi orman toprağı hâkimdir. Filyos Çayı, araştırma alanı ve çevresinin en önemli hidrografya unsurudur.

2018 yılında nüfusu 21655 olan Gökçebey, iş alanlarının kısıtlı olması nedeniyle göç vermektedir. Nüfusun %35'inin yaşadığı ilçe merkezinde halkın %50'si hizmet sektöründe çalışmaktadır. Belde ve köylerde ise nüfusun %87'si tarım sektöründe çalışmaktadır. Demiryolu ulaşımına bağlı olarak gelişen ilçe, Ankara'ya yakınlığı nedeniyle karayolu ulaşımı da gelişmiş bir ilçedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Coğrafi Etüt, Monografya, İlçe, Filyos çayı

ABSTRACT

The district of Gökçebey is located in the Western Black Sea section of the Black Sea Region. A district of Zonguldak province, Gökçebey was established as an emporium in the ancient period. It is referred to as Tefen or Tefen emporium in historical sources. Gökçebey, a part of the sanjak of Bolu in the Ottoman period, acquired the status of district in 1990. The district has 19 villages and a town as well as many neighborhoods.

Located in the southeastern part of the province of Zonguldak, the district of Gökçebey has three morphological units, namely the Filyos Valley, the plateau and the mountainous terrain. Forests consisting of beech trees and brown forest soil are dominant in the part where the Black Sea climate is observed. The Filyos River is the most important hydrographic element of the field of research and its surroundings.

Having a population of 21655 in 2018, Gökçebey witnesses emigration due to its limited employment opportunities. 35% of the population live in the district center and 50% of these people work in the service industry whereas 87% of the population in the town and villages work in the agricultural sector. Having developed thanks to the railway network, the district also has a developed road transport owing to its proximity to Ankara.

Keywords: Geography, Geographic Survey, Monography, District, The Filyos River

ARŞİV KAYIT BİLGİSİ

Tezin Adı	Gökçebeş İlçesi (Zonguldak) Coğrafi Etüdü
Tezin Yazarı	Ajda SAĞLAM
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR
Tezin Derecesi	Yüksek lisans
Tezin Tarihi	10.09.2019
Tezin Alanı	Türkiye Coğrafyası
Tezin Yeri	KBÜ / SBE
Tezin Sayfa Sayısı	159
Anahtar Kelimeler	Coğrafya, Coğrafi Etüt, Monografya, İlçe, Filyos Çayı

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	The Geografic Research of Gökçebey District
Author of the Thesis	Ajda SAĞLAM
Advisor of the Thesis	Professor Ali ÖZÇAĞLAR
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	10.09.2019
Field of the Thesis	Department of Geography
Place of the Thesis	KBU/ SBE
Total Page Number	159
Keywords	Geography, Geographic Survey, Monography, District, the Filyos River

KISALTMALAR

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BAKKA	: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
B	: Batı
D	: Doğu
G	: Güney
GB	: Güney Batı
GD	: Güney Doğu
Ha	: Hektar
hPa	: Hekto paskal
HGM	: Harita Genel Komutanlığı
K	: Kuzey
KB	: Kuzey Batı
KD	: Kuzey Doğu
km	: Kilometre
m	: Metre
m³	: Metreküp
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
Mm	: Milimetre
MTA	: Maden Tetkik ve Arama
sn.	: Saniye
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

1.1.Araştırma Alanının Coğrafi Konumu ve Sınırları

Araştırma sahası olan Gökçebey ilçesi Karadeniz Bölgesinin Batı Karadeniz Bölümünde yer almaktadır. Bölümün kuzeybatısında kalan ilçe Aşağı Filyos havzasında Zonguldak-Ankara demiryolu üzerindedir.

Fotoğraf 1: Gökçebey İlçe Merkezinin Drone ile Elde Edilmiş Görüntüsü

Kaynak: Gökçebey Belediyesi

Genel olarak batı-doğu doğrultusunda uzanan sıradağlar ile bunların arasındaki vadiler ilçedeki asıl morfolojik birimleri oluşturmaktadır (Fotoğraf 1). Bolu dağlarının doğu kesimi ile Küre dağlarının batı kesimi ilçenin dağlık bölümünü oluşturmaktadır. Güneyde Akçaharman Tepe (1020m) ve Sarıçam Tepe (1003m) Bolu dağlarının, doğuda Ohlar tepe (1005m) ve Üçtepe (906m) Küre dağlarının devamı niteliğindedir. İlçedeki

bu yüksek küteller arasındaki Filyos Çayı ve yan kollarının oluşturduğu vadiler çukur sahaları meydana getirmektedir

İlçe kuzeyden Çaycuma (Zonguldak) ilçesi, doğudan Bartın merkez ilçesi ve Yenice İlçesi, güneyden Yenice İlçesi ve Devrek İlçesi ile batıdan Devrek İlçesi ile Zonguldak merkez ilçesi ile çevrilidir (Harita 1). Zonguldak İli'ne bağlı olan Gökçebey İlçesi 183 km² 'dir. Alan bakımından ilin %5,5' ini oluşturan ilçe, Kilimli ve Kozlu ilçelerinden sonra en küçük yüzölçümüne sahip üçüncü ilçedir (Çizelge 1). Zonguldak ilinin güneydoğusunda yer alan Gökçebey ilçe merkezinin il merkezine uzaklığı 43 km olup bu haliyle Alaplı ilçesinden sonra il merkezine en uzak ikinci ilçedir (Çizelge 2).

İlçenin yerleşme tarihi hakkında Osmanlı dönemine ait kaynaklarda yer alan bilgiye göre 1845 yılına kadar "Tefen" adıyla Bolu Sancağına bağlı, dört divandan oluşan, tahmini 3000 nüfuslu bir kaza olan Gökçebey, bu kimliğini Cumhuriyetin kuruluşuna kadar korumuştur. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra nahiye olan Tefen, daha sonra bu özelliğini de kaybederek Uzunahmetler Köyü'ne bağlı bir mahalle yerleşmesi olmuştur. 1953 yılına kadar mahalle olan Tefen bu tarihte Devrek İlçesi' ne bağlı Tefen Bucağı olarak yeniden kurulmuştur. 1963 yılında "Gökçebey" adını alan yerleşme, 1972 yılında belde statüsüne kavuşmuştur. Devrek İlçesi' ne bağlı Gökçebey Beldesi 3644 sayılı yasa ile 20.05.1990'da ilçe olmuştur. İlçe bugün 19 köy ve 1 beldeye sahiptir. İlçede 13 köy mahallelerden meydana gelmekte olup ilçe merkezi ve beldede yer alan mahallelerle birlikte 74 mahallesi vardır.

Çizelge 1: Zonguldak ve İlçelerinin Yüzölçümleri

İl/İlçe	Alan (km ²)	İl/İlçe	Alan (km ²)
Zonguldak	3342	Gökçebey	183
Alaplı	383	Kilimli	145
Çaycuma	492	Kozlu	177
Devrek	953	Zonguldak Merkez	272
Ereğli	736		

Kaynak: www.harita.gov.tr

Gökçebey İlçesi'nde 2018 yılı ADNKS' ye göre 10.176'sı köylerde, 8204'ü ilçe merkezinde ve 3204'ü beldede olmak üzere 21655 kişi yaşamaktadır. Sahip olduğu nüfus miktarı ile il nüfusunun ancak %3,6'sı barındırmakta olup ilin en az nüfuslu ilçesi konumundadır (Çizelge 3). Filyos Çayı tabanının en yoğun nüfuslu alan olduğu ilçede km²'ye 118 kişi düşmektedir.

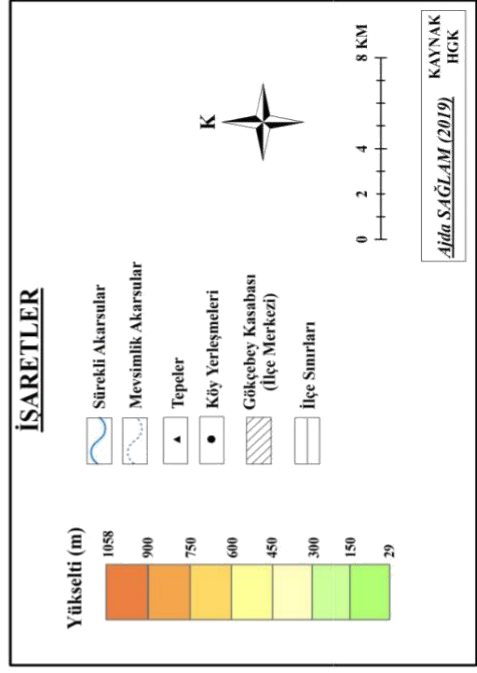
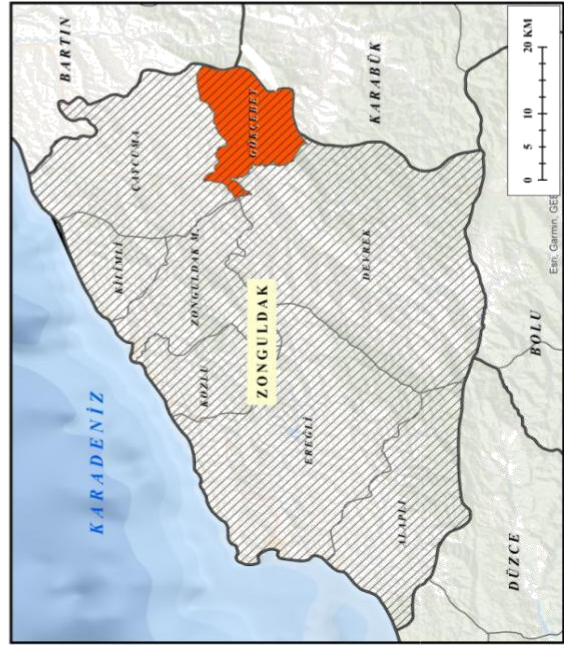
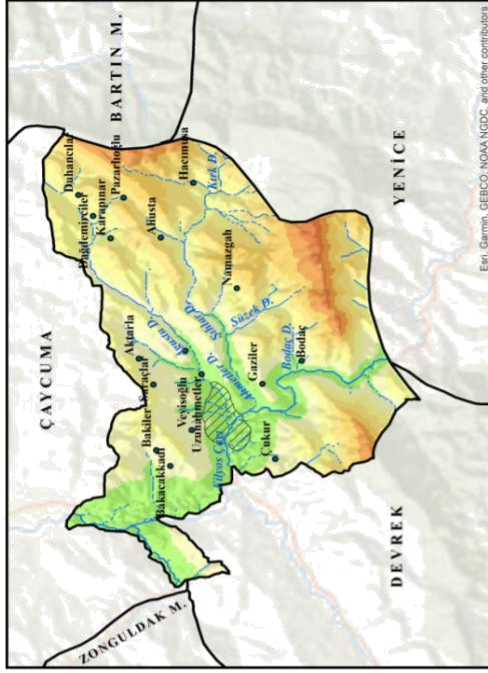
Çizelge 2: İlçe Merkezlerinin Zonguldak İl Merkezine Uzaklıkları

İlçeler	Mesafe(km)	İlçeler	Mesafe(km)
Alaplı	59	Gökçebey	43
Çaycuma	45	Kilimli	9
Devrek	55	Kozlu	6
Ereğli	46		

Kaynak: www.kgm.gov.tr

İlçede Filyos Çayı ve kollarının oluşturduğu vadi tabanlarında sulu tarım, plato sahasında kuru tarım hâkim iken yamaçlarda ve yüksek dağlık alanlarda hayvancılık ve orman işçiliği halkın geçim kaynağını oluşturmaktadır. İlçede sanayi kuruluşu olarak panel radyatör, seramik ve kereste fabrikaları bulunmaktadır. Son yıllarda Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından turizm alanında da yatırımlar yapılmaktadır.

GÖKÇEBEY İLÇESİ LOKASYON HARİTASI

Harita 1: Gökçebey İlçesi Lokasyon Haritası

Çizelge 3: Zonguldak İli ve İlçelerinin Nüfus Miktarları (2018)

İl/ilçe	Nüfus Miktarları	İl/ilçe	Nüfus Miktarları
Zonguldak	599698	Gökçebeş	21655
Alaplı	44286	Kilimli	35323
Çaycuma	91569	Kozlu	48381
Devrek	57540	Zonguldak Merkez	25339
Ereğli	175605		

Kaynak: TÜİK, 2018

Çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde ilçenin jeolojik yapısı, yeryüzü şekilleri, iklim özellikleri, bitki örtüsü özellikleri, toprak ve hidroğrafya özellikleri ile doğal afetler incelenmiştir.

İkinci bölümde araştırma sahasının yerleşme ve nüfus özellikleri incelenmiştir. Bu bölümde ilk olarak yerleşmenin tarihi, yerleşme tipleri ve mesken tipleri ele alınmış, daha sonra nüfus özelliklerinden bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde ise araştırma sahasının ekonomik özelliklerinin üzerinde durulmuştur. Tarım, hayvancılık, sanayi, ormancılık, turizm ve hizmet sektörü incelenmiştir.

1.2. Araştırma Konusunun Amacı ve Kapsamı

Bu araştırma, Gökçebeş İlçesi'nin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini kapsamaktadır. İlçenin coğrafi potansiyelinin belirlenmesi ve ilçenin kalkınması için yapılacak planlamalara temel oluşturacak öneriler getirmek araştırmanın temel amaçları arasındadır.

Ünite ile ilgili kararlardan bir bütünlük sağlandığı için havzalarla ilgili yapılan coğrafi etütler kadar idari ünitelerle ilgili olarak yapılan coğrafi etütler de önemlidir. Filyos Çayı havzası ile ilgili olarak bugüne kadar çeşitli araştırmalar yapılmış olsa da havza içerisinde yer alan Gökçebeş ilçesi ile ilgili olarak monografik tarzda ilçe

bütünü ele alan bir çalışmanın bulunmaması sebebiyle araştırma sahası olarak Gökçebey ilçesi belirlenmiştir

1.3. Kavramsal Çerçeve

Fransız düşünür ve sosyolog Le Play tarafından geliştirilen monograf, mono (tek) ve grafya (tasvir, anlatma) kavramlarının birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir terimdir. Sözcük anlamı olarak monografya, ele alınan tek bir konunun, derinlemesine ve genişliğine incelenmesi anlamına gelir. Monografik çalışmalar, türdeş olayların yaygınlık gösterdiği alanlarda yapılır. Monografik etüdü (incelenmesi) yapılacak saha ya da olayın, karşılaştırma yönteminin uygulamaya olanak verecek özellikleri olmalı ve etüt sonucunda bazı niteliksel ve nicel sonuçlar elde edilebilmelidir (Doğanay, 2002: 12).

Monografik tarzda yapılan çalışmalar, araştırılan sahanın tüm coğrafi özelliklerini ortaya koyar. Araştırılan sahanın öncelikle fiziki coğrafyası, sistematik olarak jeolojik yapı ve yeryüzü şekilleri, iklim, bitki örtüsü, hidrografik özellikler kapsamında ele alınır. Daha sonra ise beşeri ve ekonomik coğrafyası ortaya konulur. Monografik çalışmalarda amaç, ele alınan sahanın hem doğal hem de beşeri ortamına yönelik kapsamlı bir analizin ortaya konulmasıdır (Taş, 2019).

Fiziki coğrafya, insanın müdahalesi olmadan, doğal ortam içerisinde doğal olarak meydana gelen faaliyet ve durumları, doğal ortam-insan etkileşimi kapsamında dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik prensiplerine bağlı kalarak ele alıp inceleyen ve sonuçlarını bir sentez halinde ortaya koyan coğrafya bilim dalıdır. Bu bilim dalı içerisinde birbirinden farklı araştırma yöntemleriyle çalışan bilim dalları (paleocoğrafya, kayaçlar coğrafyası, jeomorfoloji, toprak coğrafyası, klimatoloji, hidrografya, biyocoğrafya, doğal afetler coğrafyası) yer almaktadır. Beşeri coğrafya ise, insana yönelik (beşeri) faaliyetleri dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma ve nedensellik ilkelerine bağlı kalarak çok çeşitli yöntemler uygulamak suretiyle araştırıp inceleyen ve sonuçlarını sentez halinde ortaya koyan coğrafya ana bilim dalıdır (Özçağlar, 2014: 30).

1.4. Materyal, Yöntem ve Teknikler

Çalışmamızda ilk aşama olarak literatür taramasıyla tez konusu ve alanı kapsamındaki çalışmalar toplanmış ve incelenmiştir. İncelenen çalışmalara şunlardır:

Avcı (1998)'nin "Filyos Çayı Havzasının (Karabük-Filyos Arası) Coğrafi Etüdü I: Fiziki Şartlar adlı makalesinde Gökçebey'in jeoloji, jeomorfoloji, iklim, doğal bitki örtüsü ve toprak örtüsü konularında bilgi verilmektedir. Makalede yer alan bilgiler ile araştırmanın fiziki coğrafyası bölümü şekillenmiştir.

Avcı (1998)'nin "Filyos Çayı Havzasının (Karabük-Filyos Arası) Coğrafi Etüdü II: Beşeri Coğrafya Özellikleri" adlı makalesinde Gökçebey İlçesi'nin yerleşme tarihi, idari bölünüşü, nüfus ve yerleşmesi hakkında verilen bilgiler, araştırmanın beşeri coğrafya özelliklerinin belirlenmesinde fayda sağlamıştır.

Avcı (1998)'nin "Filyos Çayı Havzasının (Karabük-Filyos Arası) Coğrafi Etüdü III: Ekonomik Coğrafya Özellikleri" adlı makalesinde Gökçebey ilçesindeki tarımsal faaliyetler, sanayi, ticaret, ulaşım ve turizm konularında verilen bilgiler ile Gökçebey ekonomisinin geçmiş dönemdeki ekonomik yapısı ile ve bugünkü yapı karşılaştırılmıştır.

Elibüyük - Karaçelebi (2014)'nin "Filyos Çayı Vadisi (Aşağı Çığır) ve Yakın Çevresinde Arazi Kullanımı" adlı çalışmada sahanın jeomorfolojisi hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın morfolojik birimlerinin oluşturulmasında çalışmadan yararlanılmıştır.

Yakar (2004)'in "Kargı ilçesi Coğrafyası" adlı yüksek lisans tezinde monografik yöntem ile Kargı ilçesi ele alınmıştır. Monografik yöntemin uygulanması hakkında çalışmadan faydalanılmıştır.

Yılmaz (1975)'in "Filyos Vadisi'nin ve Dolayının Jeomorfolojisi" adlı çalışmada bölgenin jeomorfoloji özellikleri incelenerek Gökçebey İlçesi'nin jeolojik ve jeomorfolojik yapısı belirlenmiştir.

Literatür taraması ve kaynakların incelemesi sonrasında araştırma sahasıyla ilgili temel haritalar oluşturulmuştur. Araştırma sahasına ait haritalar hazırlanırken, 1/25.000 ölçekli topografya haritaları (F28 a-2, a-3, a-4), 1/100.000 ölçekli jeoloji haritası (F 28 a3), Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında alınan toprak ve arazi kullanımı ile ilgili haritalar kullanılmıştır. Bunun yanı sıra Esri şirketinin ürettiği ArcGIS10.1 programından yararlanarak birçok harita üretilmiştir.

Haritalama işlemlerinin tamamlanmasının ardından resmi kurumlardan istatistiki bilgi toplanması aşamasına geçilmiştir. Bu kapsamda Meteoroloji Genel Müdürlüğünden meteorolojik rasatlar, DSI' den Filyos Çayına ait akım verileri, İlçe Tarım Müdürlüğünden tarım ve hayvancılık ile ilgili veriler toplanmıştır. Ayrıca Zonguldak İli Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, İlçe Orman İşletme Şefliği, Kaymakamlık, Belediye gibi devlet kuruluşlarının da verilerinden yararlanılmıştır.

Tüm veriler elde edildikten sonra tezin yazım aşamasına geçilmiş ve elde edilen veriler değerlendirilerek coğrafyanın ilkelerine bağlı kalınarak yorumlamaya çalışılmıştır. Derlenen verilerden elde edilen çizelge, grafik ve haritalara ek olarak sahada çekilen fotoğraflar eklemiştir.

2. FİZİKİ COĞRAFYASI

2.1. Jeolojik Yapı ve Yeryüzü Şekilleri

Adını Karadeniz' den alan ve ülkemizin kuzeyinde bulunan Karadeniz Bölgesi; Gürcistan-Türkiye, batıda Sakarya (Adapazarı) ovaları arasında bulunur. Bölgenin güney sınırı, Kuzey Anadolu Dağlarının güney sıralarındaki dağların kabaca doruk çizgisi boyunca uzanır. Bölgede orojenik hareketlerle dağ kuşakları oluşmuş, epirojenik hareketlerle bu kuşaklar yükselmiş, özellikle faylanma hareketleri ile tektonik oluklar meydana gelmiştir. Akarsuların aşındırma faaliyetleri ile dağ kuşakları önemli ölçüde parçalanmış, biriktirme faaliyetleri ile de tektonik oluklarda ovalar ve delta ovaları meydana gelmiştir (Atalay-Mortan,2007:17-26). Karadeniz bölgesinde kalan araştırma sahası, bölgenin genel morfolojik yapısını yansıtmaktadır. İlçe ile ilgili bilgilere Filyos Çayı havza çalışmalarında rastlamak mümkündür. Filyos Havzası ile ilgili olarak bugüne kadar yapılmış olan araştırmalardan Avcı'nın ve Karaçelebi ile Elibüyük' ün araştırmaları incelendiğinde havzanın üç morfolojik birime ayrıldığı görülmektedir. Bu bölümler; yüksek platolar ve dağlık alanlar, alçak aşınım platosu ve tepelik alanlar ile alüvyal ova ve vadi tabanı olarak belirlenmiştir (Avcı, 1998: 220; Elibüyük-Karaçelebi, 2014: 278). Bu çalışmada araştırma sahası; Filyos Çayı vadisi, dağlık alanlar ve plato sahası olarak ele alınmıştır (Harita 2 ve 3).

2.1.1.Filyos Çayı Vadisi

Batı Karadeniz Havzasında uzunluğu yaklaşık olarak 360 km olan Filyos Çayı Seben kasabasının kuzeyinde Benli Dağ'dan 'Ulu Su' adıyla doğar. Filyos Çayı, çay boyunca çok sayıda kola ayrılmaktadır. Bu nedenle birçok farklı adlarla anılmıştır. Yenice Nehri, Köroğlu Deresi, Ulu Su, Melen Çayı, Akçay, Soğanlı Çayı vb. isimleri vardır.

Fotoğraf 2: Aşağı Filyos Vadisi ve Çevresinin Drone ile Elde Edilmiş Fotoğrafı

Kaynak: Atış ve Çelikoğlu, 2019.

Seben kasabasının kuzeyinden doğan çay, Gerede yaylasına inerek Gerede Çayı ile birleşir ve kuzeydoğu yönünde akar. Ilgaz Dağı eteklerinden doğan Araç Çayı ile Karabük' de birleşerek 'Filyos Çayı' adını alır. Karabük ve Yenice' den geçip kuzeye dönerek Gökçebey İlçesi ve Çaycuma Ovası'na iner (Fotoğraf 2). Gökçebey İlçesi'nde Bolu Dağları'nda Efteni Gölü'nden doğan Devrek Çayı ile birleşerek Hisar önünde Karadeniz'e ulaşır (DSİ,2017).

Yukarı çığırında kabaca doğu-batı doğrultusunda akan Filyos Çayı'na, kuzeyden ve güneyden birçok akarsu katılmaktadır. Yukarı çığırında genel olarak ana kaya içine açtığı derin yarılmış vadisinde akan Filyos Çayı, bu vadinin nispeten genişlediği kesimlerde, özellikle kollarının getirdiği malzemelerden oluşan alüvyal bir tabana sahiptir. Aşağı çığırında ise geniş bir yatakta akan Filyos Çayı, burada pekişmemiş kum, çakıl ve killerden meydana gelen alüvyal alanlara sahiptir. Yatak eğiminin az olması gelen malzemenin birikmesine, Filyos Çayı'nın yatağının genişlemesine ve örgülü drenaja neden olmuştur. Yer yer menderesler ve kopuk mendereslerin de gözlendiği akarsu

özellikle, birbirine paralel uzanan karayolu ve demiryoluna yaklaştığı yerlerde, yolların tahribine kadar varan etkiye sahiptir (Avcı, 1998: 224).

Filyos Çayı boyunca çeşitli taraçalar belirlenebilmektedir. Çaycuma'nın kuzeyinden Filyos ağzına kadar olan kesimde iki adet bozulmuş taraça görülürken Filyos çayının doğusundaki taraçaların daha küçük çapta oldukları göze çarpmaktadır. Güner ise taraçaların aşağı çığırda değil yukarı çığırda epirojenik hareketler neticesinde Balıkısık ve Yenice dolayında görüldüğünü ifade etmektedir. Taraçalar arasındaki paralelliği ve bölgede doruk düzlüklerinin varlığını bunun delilleri olarak kabul etmekte ve epirojenik hareketlerin iç kesimlerde yükselme, kıyı kesimde ise alçalma şeklinde olduğunu belirterek kıyı kesimindeki alçalmanın delili olarak da yan derelerin boğulmaya uğramış olduklarını göstermektedir (Altınlı, Akartuna ve Güner' den aktaran Avcı, 1998: 228)

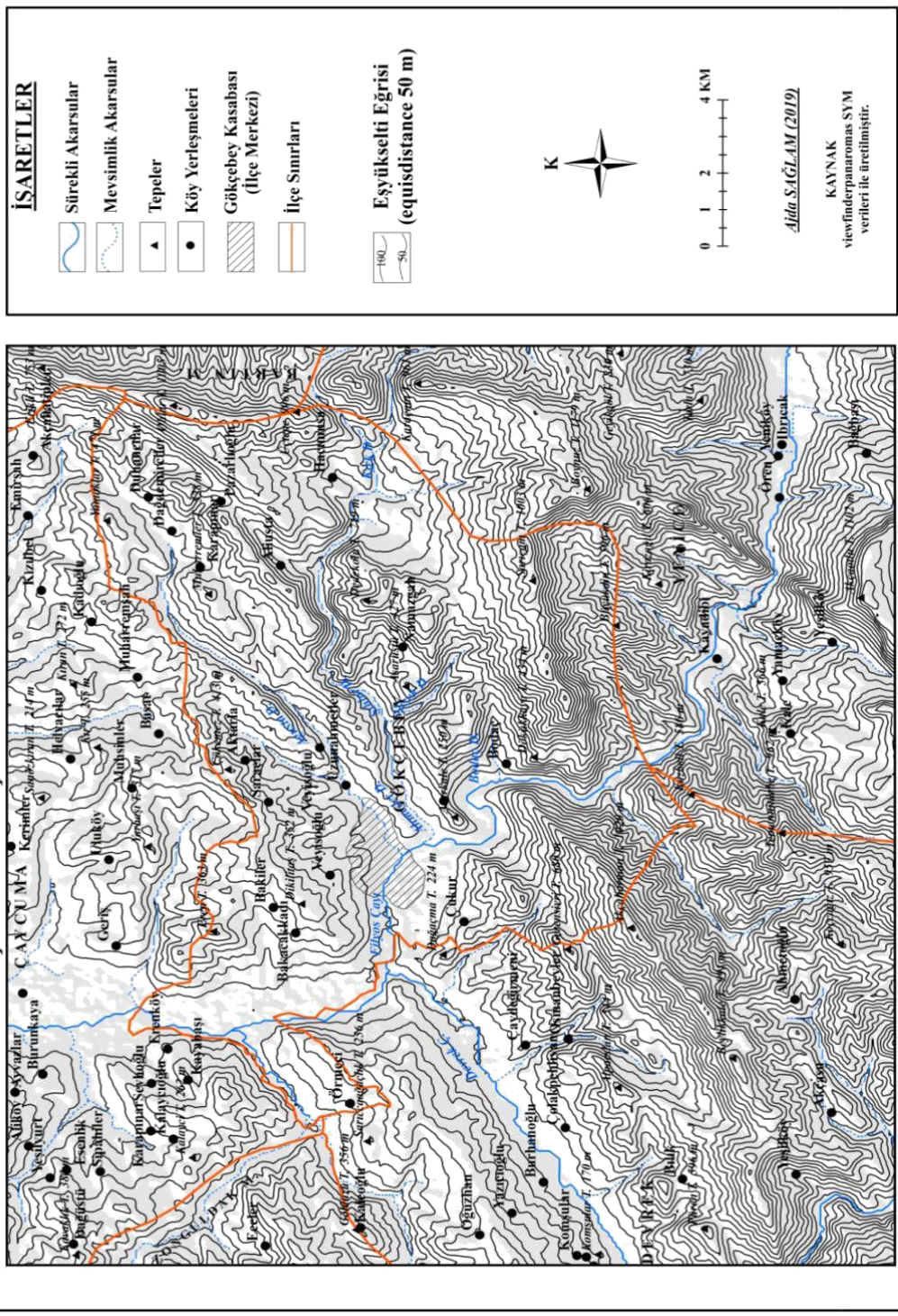
Filyos Çayı Vadisi araştırma sahamızın batısında bulunmaktadır. Gökçebey İlçesi'nin jeoloji haritasına bakıldığında bu arazinin Kuvaterner yaşlı arazi olduğu görülmektedir. Arazi ağırlıklı olarak alüvyonlardan oluşmaktadır (Harita 4). İlçenin verimli tarım arazilerinin bulunduğu bu bölge, ulaşım yollarının da varlığı nedeniyle nüfusun yoğun olduğu alandır.

2.1.2. Plato Sahası

Akarsularla oldukça derin bir şekilde yarılmış ve parçalanmış olan, yatay veya az eğimli olarak bulunan düz veya düze yakın hafif dalgalı sahalar plato olarak adlandırılmaktadır (Ardos ve Pekcan, 1994: 145).

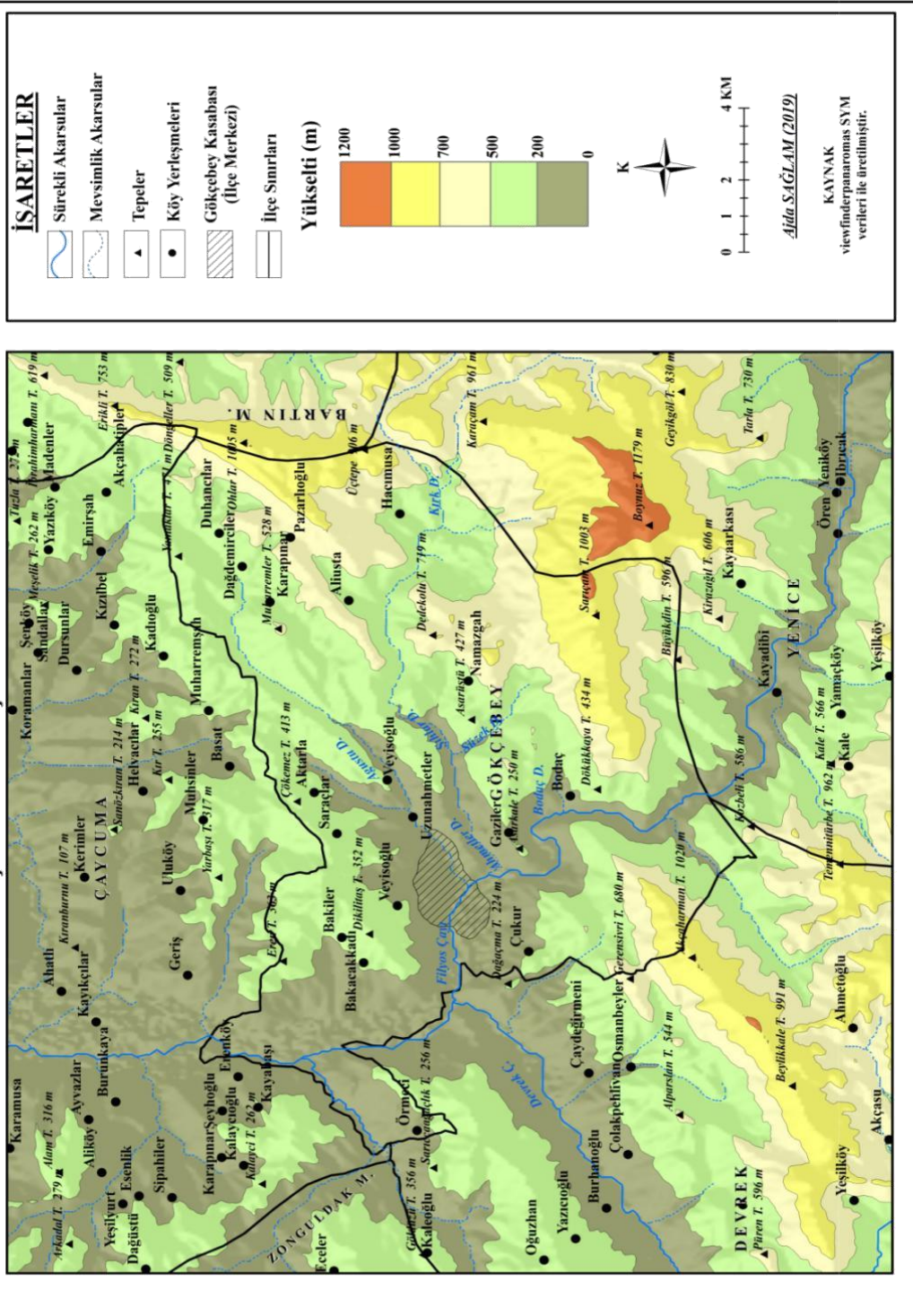
GÜNER'in Filyos vadisi ile ilgili olan çalışmasında yeryüzü şekilleri bölümünde Gökçebey-Çaycuma dalgalı düzlüğü birimi geçmektedir. Araştırmada yer alan bilgiye göre bu dalgalı düzlük alan, Gökçebey'den başlayarak Karadeniz kıyısına dek birbirine paralel olarak uzanan yaygın sırtlardan ve bunlar arasında yer alan yayvan tabakalı vadilerden oluşmuştur (Güner, 1975: 88). Araştırma sahasında bulunan plato düzlükleri iki kısımda incelenebilir. Bunların birincisi batıda yer alan alçak plato alanı, ikincisi doğuda yer alan yüksek plato alanıdır.

GÖKÇEBEY İLÇESİ TOPOGRAFYA HARİTASI

Harita 2: Gökçebey İlçesi Topoğrafya Haritası

GÖKÇEBEY İLÇESİ FİZİKİ HARİTASI

Harita 3: Gökçebey İlçesi Fiziki Haritası

İlçenin batı kesimlerinde bulunan tepelik alanlar Filyos Çayı ve Ahmetler Deresi tarafından parçalanmış, alçak plato alanıdır. Burası, kumtaşı ve çakıl taşı bulunan alt-orta eosen yaşlı bir arazidir (Harita 5). Sahada kahverengi orman toprağı hâkimdir. Tarım alanları ve ormanlık saha bulunmaktadır.

İlçenin doğu kesiminde bulunan tepelik alan ise Agosto deresi ve Şıhlar deresi tarafından yarılmış, yüksek plato alanı oluşmuştur. Killi kireçtaşlarının bulunduğu alt eosen ile volkanit ve andezit kayaçlarının bulunduğu Üst Kretase yaşlı bir arazidir. Sahada kahverengi orman toprağı hâkim olup tarım ve hayvancılık faaliyetleri yapılmaktadır.

2.1.3.Dağlık Alan

Dağlar kısa mesafeler dâhilinde büyük yükselti farklılıkları içeren, genellikle dar ve derin vadilerle yarılmış, yamaç eğimlerinin yüksek değerde ve devamlı olduğu yüksek sahalardır (Ekinci, 2010: 43).

Araştırma sahası ve çevresini gösteren morfografya haritası incelendiğinde ilçenin güneybatısında yer alan Boynuz Tepe 1179 m. ile en yüksek nokta konumundadır (Harita: 4). Küre dağlarının batı uzantısı olarak gösterilebilen bu tepe, volkanit, çökel kaya ve andezitten oluşan mezozoik yaşlı bir arazidir (Harita: 5) Yıllık ortalama sıcaklığın düşük, yıllık yağış miktarının ise 1300mm'den fazla olduğu tepenin kuzey yamaçlarında kayın, güney yamaçlarında ise göknar ağaçlarından oluşan ormanlar yer almaktadır.

Araştırma sahasının güneyinde Devrek ilçesi sınırında bulunan Akçaharman Tepe 1020 m yükselti ile ilçenin en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Bolu dağlarının uzantısı durumundaki bu tepe mezozoik yaşlı olup volkanit, çökel kaya ve andezitten oluşmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklığın Boynuz Tepe' ye oranla daha yüksek olduğu Akçaharman Tepe'de yıllık ortalama yağış miktarı 1200 mm' den fazla olup kayın,göknar ve karaçam ormanlarının yer aldığı görülmektedir.

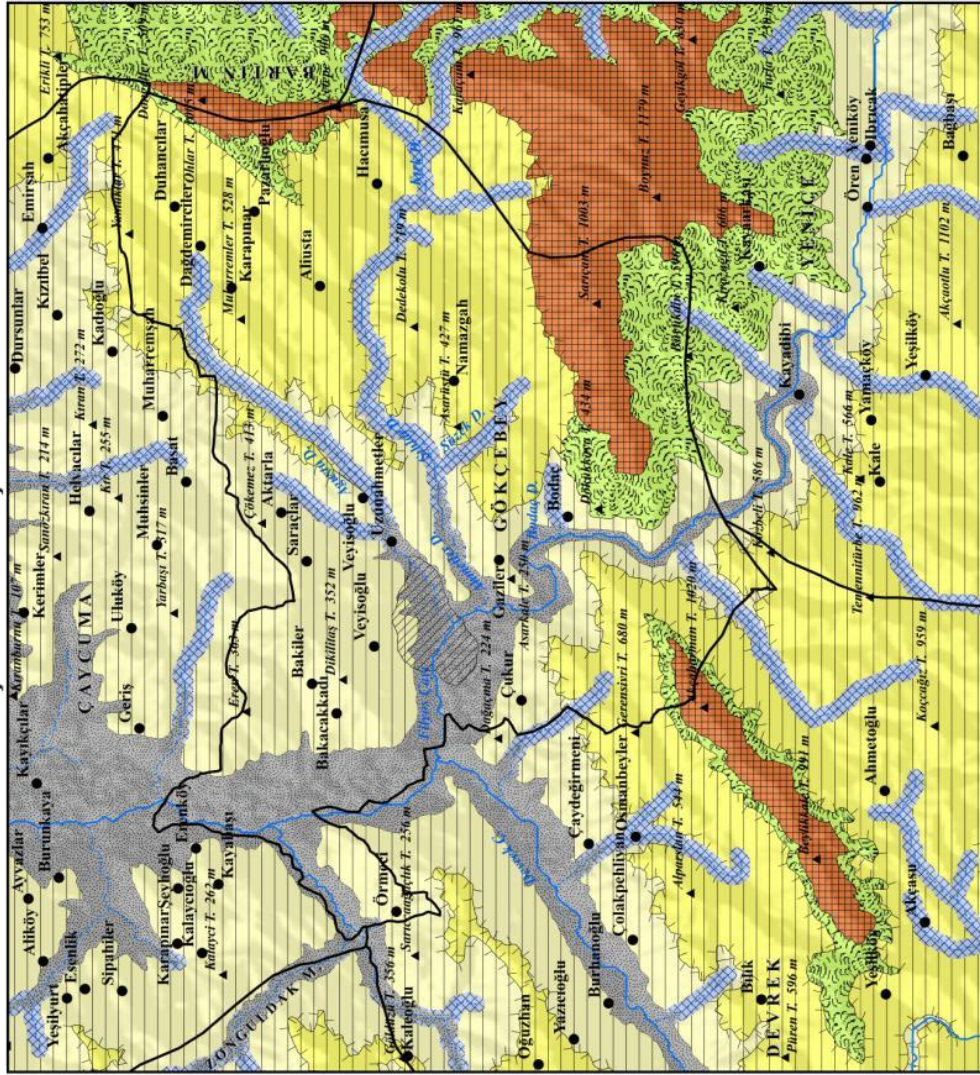
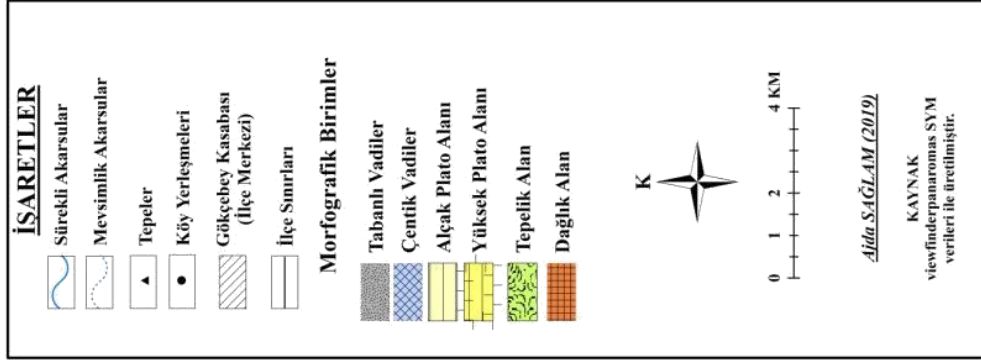
İlçenin doğu sınırında yer alan Ohlar Tepe 1005 m yükselti ile en yüksek ikinci noktadır. Küre dağlarının uzantısı olarak gösterilebilecek olan tepe volkanit, andezit ve çökel kayadan oluşan Üst Kretase yaşlı bir arazidir. Yıllık ortalama sıcaklığın 9⁰ C civarında olduğu Ohlar Tepe'de yıllık ortalama yağış miktarı 1200mm'den fazladır. Kayın, kestane, meşe ve göknar ağaçlarının oluşturduğu ormanlar yer almaktadır.

Üçtepe (906m) ilçenin doğu sınırında bulunan Ohlar Tepesinin güney kısmını oluşturmaktadır. Üst Kretase yaşlı olan arazi de yıllık ortalama sıcaklık Ohlar tepeye oranla yüksek olup yıllık ortalama yağış miktarı daha azdır. Kahverengi orman topraklarının yaygın olduğu arazide kayın ormanlarının saf meşcereler halinde yer aldığı görülmektedir. Araştırma sahasının kuzey sınırında bulunan Eren Tepe (363m), Çökemez Tepe (413m) ve Yamaklar Tepe (471m) andezit, bazalt ve kumtaşı-çakıl taşı kayaların görüldüğü alt-orta eosen yaşlı arazilerdir. Bu araziler üzerinde kayın, kestane, meşe ve karaçam ağaçlarından oluşan ormanlar vardır.

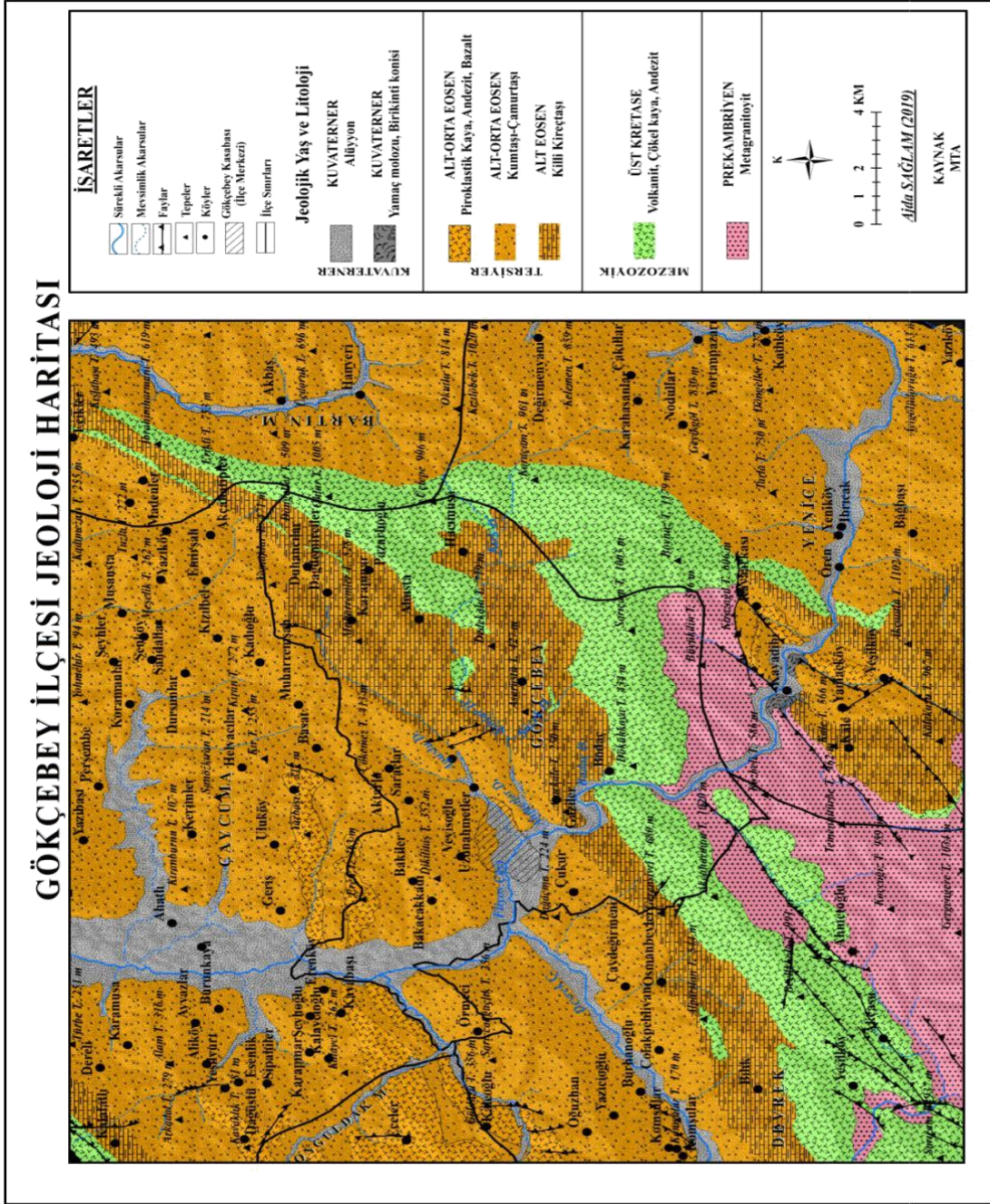
Bir yamacın Güneş ışınlarına göre konumu, güneş ışınlarını alma durumu olarak ifade edilen bakı; iklim özellikleri, buna bağlı olarak bitkilerin yetişmesi ve toprak oluşum açısından önemli bir etkidir. Ülkemizde Kuzey Anadolu dağlarının kuzeye bakan yamaçları nemli ormanlarla kaplı iken güneye bakan yamaçlarında kurakçıl orman ve çalılar yer almaktadır (Atalay, 2004: 43). Araştırma sahasında dağlar genellikle doğu-batı yönlü olarak uzandığı için bakı durumunun baskın olduğu yönler kuzey ve güney yönleridir (Harita: 6). Güney yamaçlar güneş ışınlarına daha fazla maruz kalmakta ve tarım açısından elverişli alanları oluşturmaktadır. Kuzey yamaçlar ise nispeten daha yağışlı olması nedeniyle suyu seven gür ormanlar ve sık orman altı bitki örtüsüne sahiptir.

Eğim haritası incelendiğinde sahanın batısında eğimin az, güneyinde ise eğimin fazla olduğu görülür (Harita: 7). Batıda, Filyos çayı ve yan kollarının getirdiği malzemeler eğimin az olması nedeniyle birikmiş, alüvyal topraklar oluşmuş ve tarım yapmaya elverişli bir arazi ortaya çıkmıştır. İlçenin bu kesiminde sulu tarım görülürken güney ve doğuda eğimin artması ile birlikte kuru tarım alanları ve orman alanlarının varlığı göze çarpmaktadır.

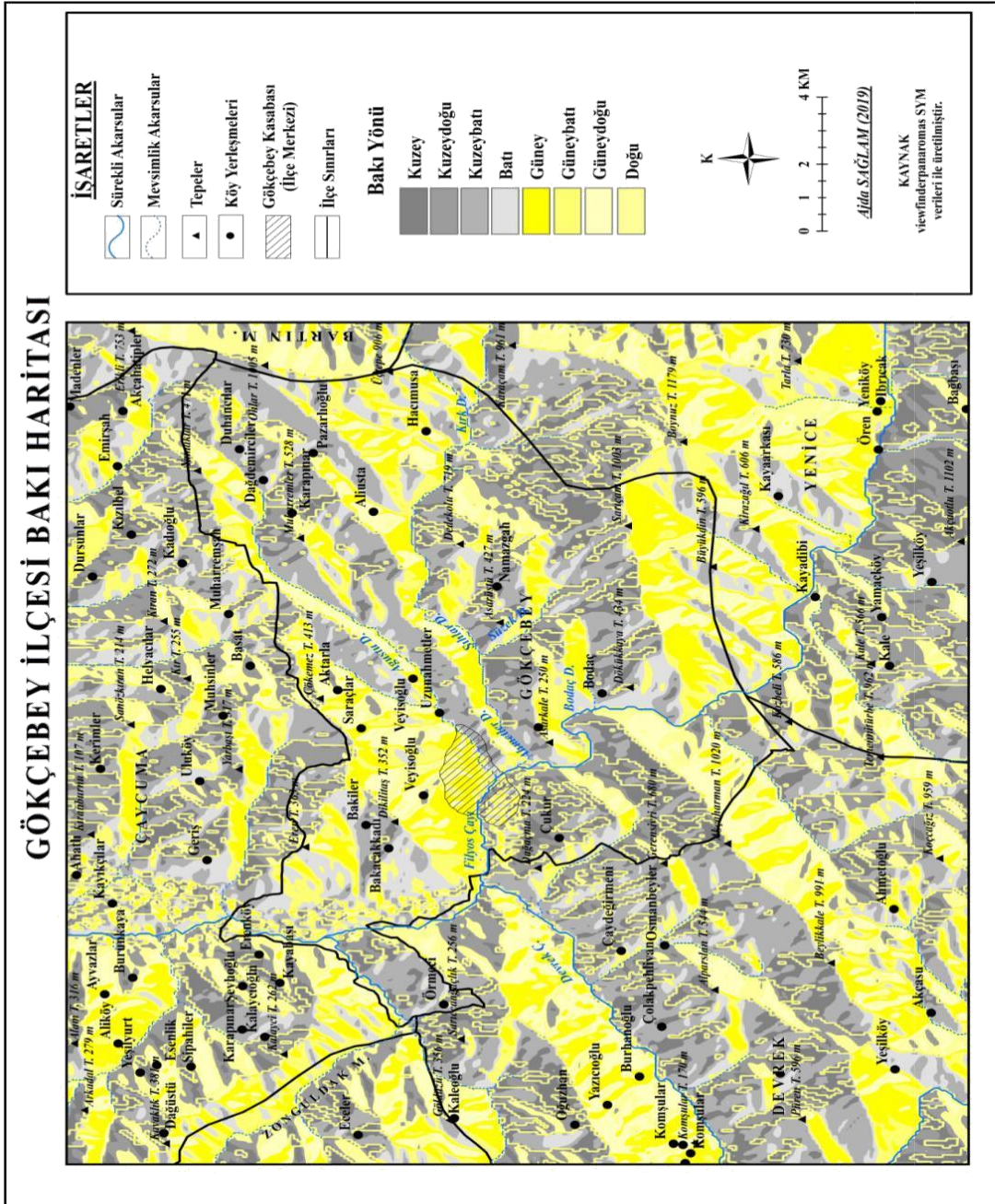
GÖKÇEBEY İLÇESİ MORFOGRAFYA HARİTASI

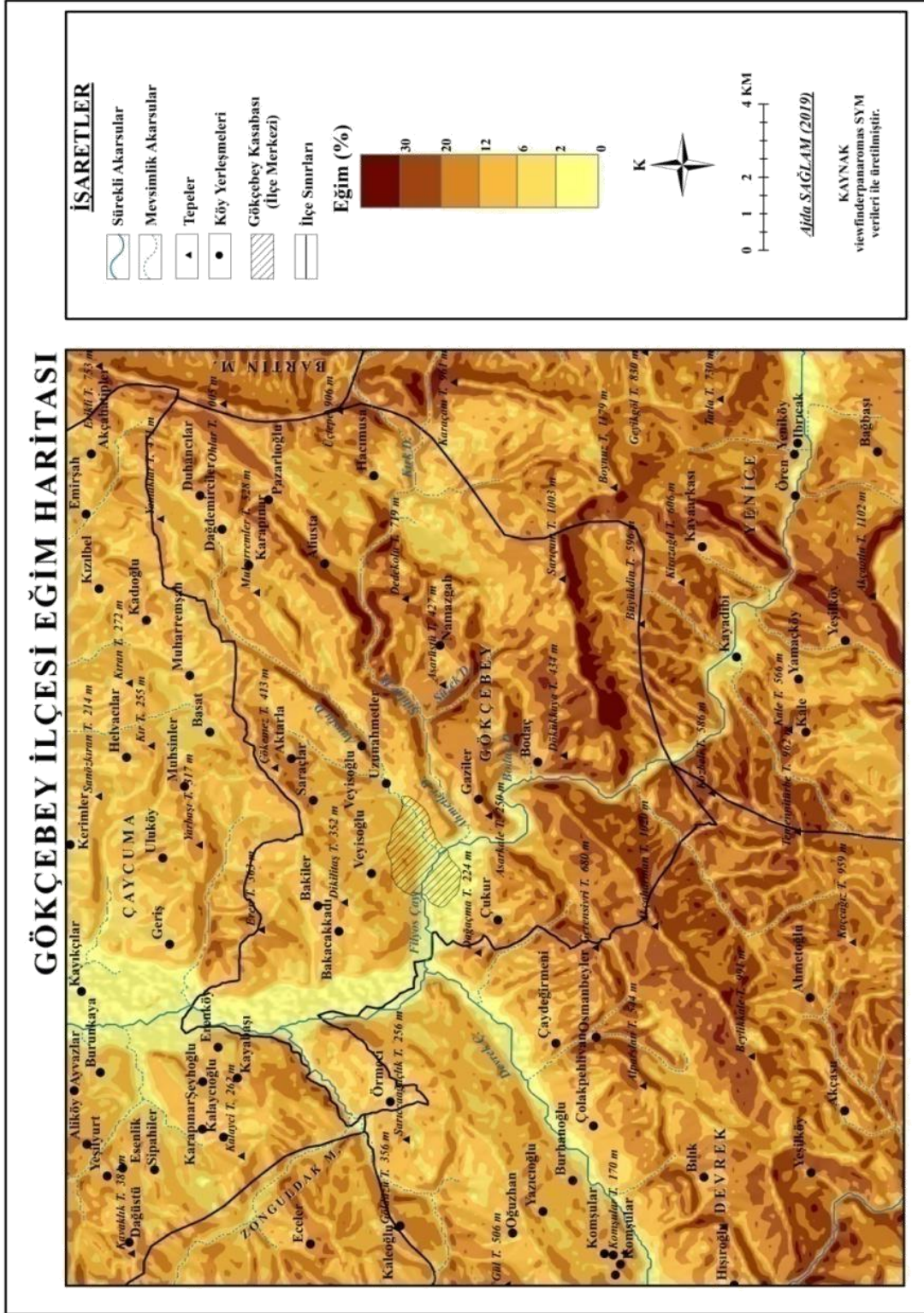
Harita 4: Gökçebey İlçesi Morfografya Haritası

Harita 5: Gökçebey İlçesi Jeoloji Haritası

Harita 6: Gökçebey İlçesi Baki Haritası

Harita 7: Gökçebeş İlçesi Eğim Haritası

Tektonik açıdan ise Alpin hareketler araştırma sahasının şekillenmesinde rol oynamıştır. Alt Kretase' den Eosen içindeki Lutesien çağına kadar devamlılık gösteren serilerin Alp orojenezine ait çeşitli fazların tesirleri altında kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu sahada biri Üst Kretase sonu, diğeri de Paleosen başı olmak üzere iki volkanizma safhası mevcuttur. İlkinde andezitler, ikincisinde bazen yastık lav karakteri gösteren bazaltlar çıkmıştır (Avcı, 1998: 227).

2.2. İklimi

Karadeniz Bölgesi'nin kıyı ve dağların kuzeye bakan kesimleri ile Marmara Bölgesi'nin Karadeniz kıyı kuşağında Karadeniz iklimi egemen durumdadır. Bu iklim tipinde yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı fazla değildir. Yazlar nispeten serin, kışlar ise kıyı kesiminde ılık, yüksek kesimlerde karlı ve soğuk geçer. Her mevsimi yağışlı olup su sıkıntısı görülmez. Soğuk ay olan Ocak ayı ortalama sıcaklığı 4.2°C, sıcak ay olan Temmuz ayı ortalama sıcaklığı 22.1°C, yıllık ortalama sıcaklık 13.0°C'dir. Ortalama yıllık toplam yağış 842.6mm'dir. Yaz yağışlarının yıllık toplam içindeki payı %19.4'dür. Yıllık ortalama nispi nem %71'dir (Sensoy vd. 2008: 5).

Bir sahada hüküm süren ve burada yaşayan insanların üzerinde büyük etkisi olan iklimin incelenebilmesi için, söz konusu sahada uzun süreden beri rasatlar yapan meteoroloji istasyonlarının bulunması gerekir (Özçağlar 1981: 219). Araştırma sahasının iklim özellikleri incelenirken Gökçebey (7 yıllık rasat), Devrek (53 yıllık rasat) ve Yenice (37 yıllık rasat) ilçelerine ait meteoroloji istasyonlarından 1965-2018 yılları arasında kaydedilen rasat değerlerinden faydalanılmıştır.

2.2.1. İklim Elemanları

2.2.1.1. Sıcaklık

Bilindiği gibi hava sıcaklığının yıl içindeki değişimleri, insan ve tabiat üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır. Sobaların yakılması, tarlaya ekilen tohumların çimlenmesi, ağaçların çiçek açması hasadın erken veya geç yapılması sıcaklığa bağlıdır. Bu sebeple, yıl içindeki sıcakların gidişini ele alırken belirttiğimiz hususlarda ilişki

kurmak suretiyle aylara ve mevsimlere göre nasıl bir farklılık bulunduğu ortaya çıkarılmış olacaktır (Özçağlar, 1981: 22).

Çizelge 4: Araştırma Sahasını ve Yakın Çevresindeki İstasyonların Yükselti, Ortalama Sıcaklık ve Amplitüd Değerleri

İstasyon	Yükselti (m)	Ortalama Sıcaklık	Amplitüd
Gökçebey	73	14,3	18
Devrek	100	14	18,5
Yenice	150	14,1	18,7

Kaynak: MGM verilerinden üretilmiştir.

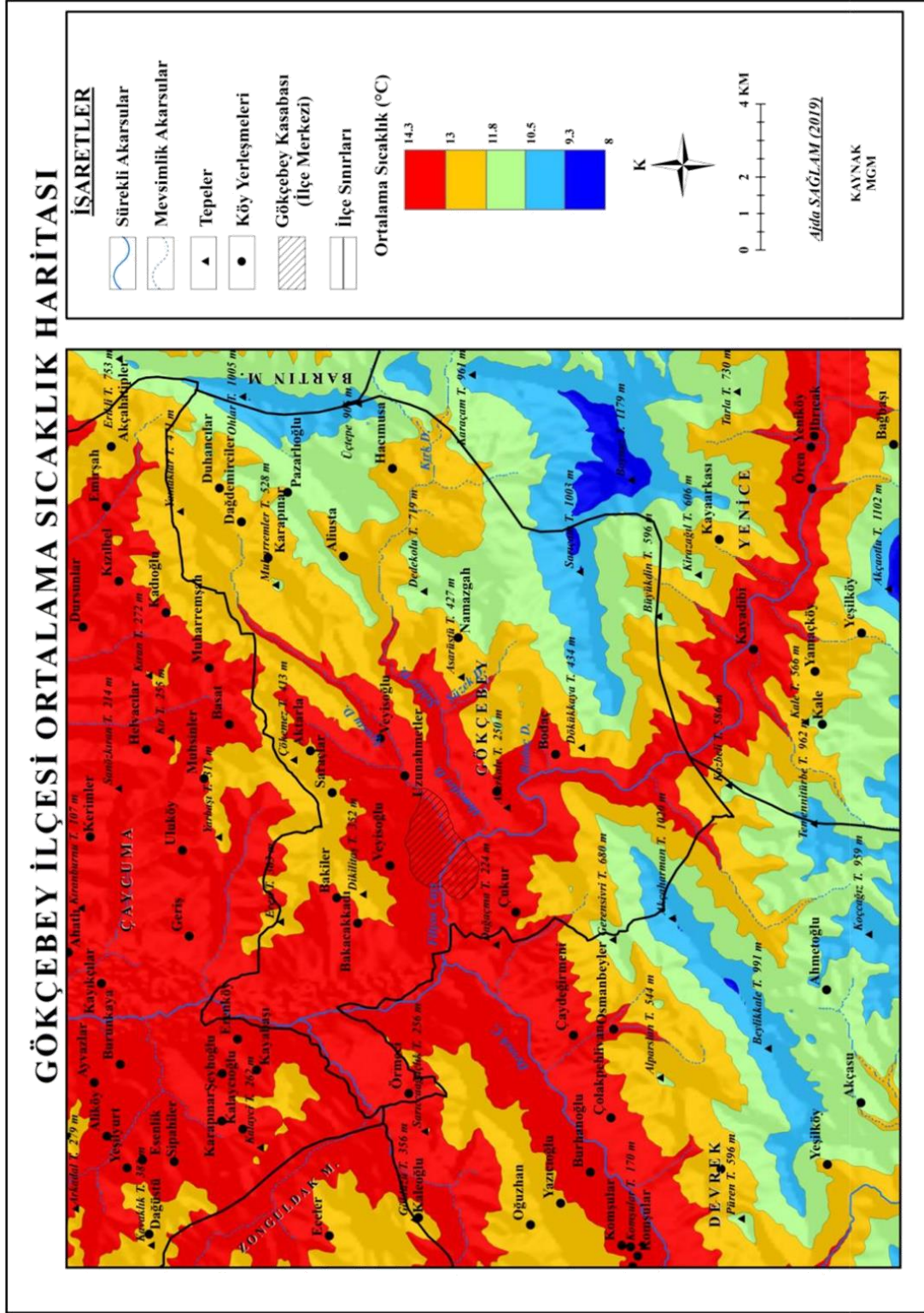
Araştırma sahasının sıcaklık durumunu ortaya koymak için araştırma alanı ve çevresinde bulunan istasyonların yıllık ortalama sıcaklık değerleri incelendiğinde Gökçebey 14,3⁰C, Devrek 14⁰C ve Yenice'de 14,1⁰ C'dir. Araştırma sahası ve çevresinde sıcaklıklar 14⁰C civarındadır (Çizelge: 4). Bu durum araştırma sahasında sıcaklık farkının fazla olmadığını gösterir

Çizelge 5: Araştırma Sahası ve Çevresindeki İstasyonlara ait Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklıkları (° C)

İstasyonlar/Aylar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Gökçebey (2010-2017)	5,3	7,8	9,6	12,6	17	20,9	23,3	24	20	14,6	10	6,3	14,3
Devrek (1964-2017)	5,2	5,8	8,2	13	16,9	20,6	23,2	22,9	19,5	15,1	11	6,9	14
Yenice (1980-2017)	5,3	5,9	8,9	13,1	17,2	21,1	24	23,7	19,6	15,3	9,4	5,5	14,1

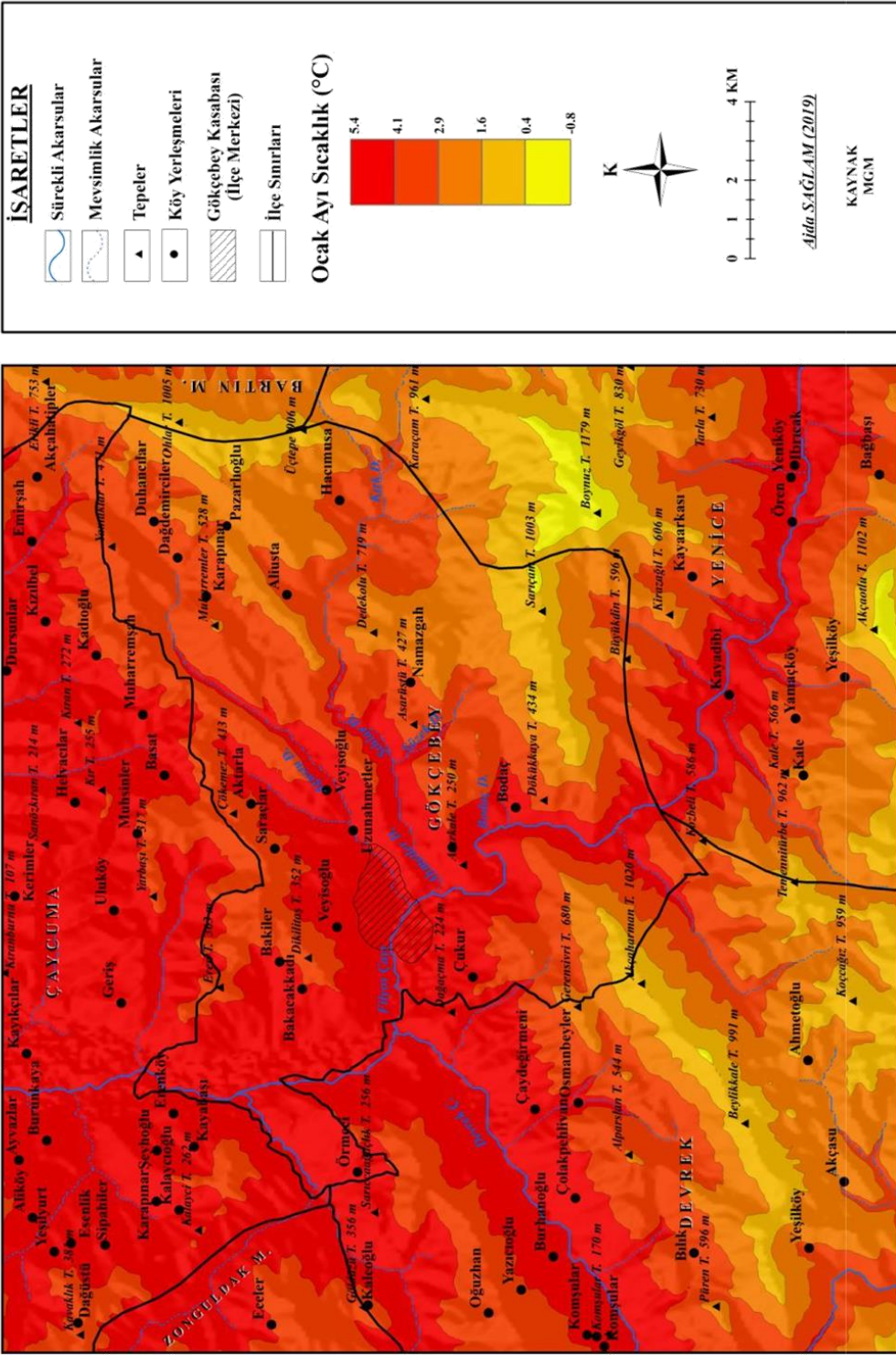
Kaynak: MGM verilerinden üretilmiştir.

Araştırma sahasında ortalama sıcaklığın en yüksek olduğu aylar, Temmuz ve Ağustos aylarıdır. Gökçebey (24⁰ C)' de en sıcak ay Ağustos iken, Devrek (23,2⁰ C) ve Yenice (24⁰ C) Temmuz en sıcak aydır. En yüksek sıcaklıklar Gökçebey ve Yenice istasyonlarında görülmektedir (Çizelge 5, Harita 8).

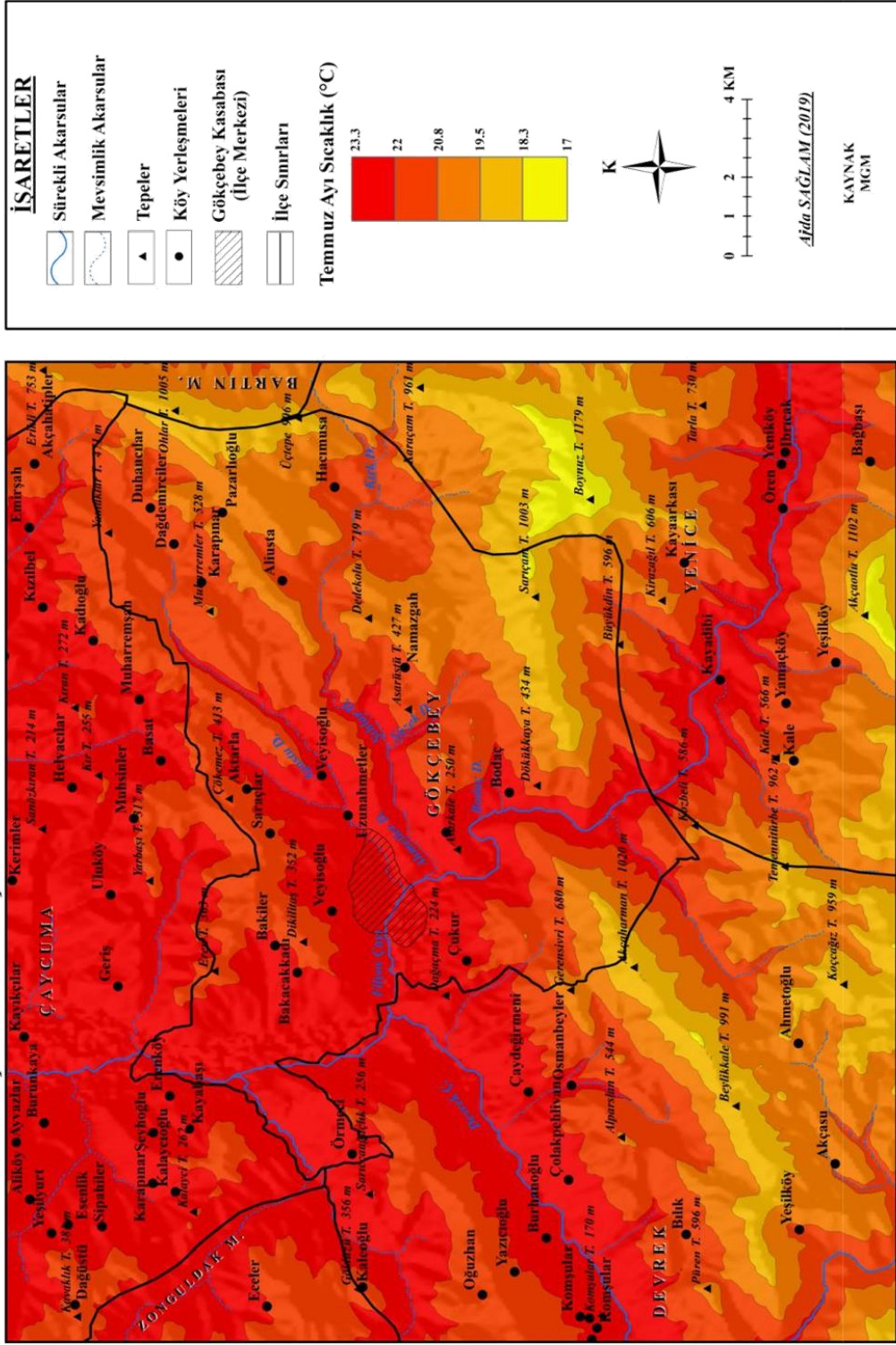
Harita 8: Gökçebey İlçesi Ortalama Sıcaklık Haritası

GÖKÇEBEY İLÇESİ OCAK AYI SICAKLIK HARİTASI

Harita 9: Gökçebeý İlçesi Ocak Ayı Sıcaklık Haritası

GÖKÇEBEY İLÇESİ TEMMUZ AYI SICAKLIK HARİTASI

Harita 10: Gökçebeý İlçesi Temmuz Ayı Sıcaklık Haritası

Aralık ve Ocak ayları istasyonlardaki ortalama sıcaklığın en düşük olduğu aylardır. Gökçebey ($5,3^{\circ}\text{C}$), Devrek ($5,2^{\circ}\text{C}$) ve Yenice'de ($5,3^{\circ}\text{C}$)' de Ocak ayı en soğuk aydır.

Bir yerin iklim tipinin belirlenmesinde önem arz eden ve yıl içindeki en sıcak ayın ortalaması ile en soğuk ayın ortalaması arasındaki sıcaklık farkını belirten amplitüd değeri, Karadeniz'in nemli havasının ulaştığı istasyonlarda düşük, nemli havanın ulaşamadığı iç kesimlerdeki istasyonlarda ise yüksektir. Sahadaki istasyonlardan amplitüd değerinin en düşük olduğu 18°C ile Gökçebey istasyonu, en yüksek olduğu ise $18,7^{\circ}\text{C}$ ile Yenice istasyonudur.

Araştırma alanı ve çevresinin ortalama en yüksek sıcaklıkları incelendiğinde bütün sıcaklıkların sıfır derecenin üzerinde olduğu görülür (Çizelge 5 ve 7). Ortalama en yüksek sıcaklıklar Ocak ayında Gökçebey'de $10,2^{\circ}\text{C}$, Devrek' de $9,3^{\circ}\text{C}$ ve Yenice'de $7,4^{\circ}\text{C}$ Temmuz ayı olarak incelendiğinde ise en yüksek sıcaklıklar Gökçebey'de $31,3^{\circ}\text{C}$, Devrek'te $29,8^{\circ}\text{C}$, Yenice'de $31,4^{\circ}\text{C}$ olduğu görülür (Harita 9 ve 10).

Araştırma sahasında en düşük sıcaklıklar bütün istasyonlarda Ocak ayında yaşanmıştır. Yenice $1,4^{\circ}\text{C}$ ile sıcaklığın en düşük olduğu istasyon olurken Devrek $2,2^{\circ}\text{C}$ ile sıcaklığın en yüksek olduğu istasyondur (Çizelge 6 ve 8).

Araştırma alanı ve çevresinde bulunan istasyonlara ait ekstrem sıcaklık değerleri incelendiğinde Gökçebey'de $38,8^{\circ}\text{C}$, Devrek'te $41,9^{\circ}\text{C}$ ve Yenice de $42,5^{\circ}\text{C}$ olarak ölçülmüştür. Minimum ekstrem değerlerde ise Yenice $-12,3^{\circ}\text{C}$ ile en düşük ölçümün yapıldığı istasyondur.

Çizelge 6: İstasyonların Ortalama En Yüksek Sıcaklıkları (° C)

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	10,2	9,3	7,4
Şubat	14,2	11	11
Mart	16,5	13	15,2
Nisan	20,2	19,4	20,4
Mayıs	23,6	23,3	24,6
Haziran	27,8	27	28
Temmuz	31,1	29,6	31,2
Ağustos	31,2	29,4	30,7
Eylül	27,4	26	27,3
Ekim	20,3	21	21,7
Kasım	16,5	15,7	14,6
Aralık	11,3	11	9,5
Yıllık	20,8	19,6	20,1

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Çizelge 7: İstasyonların Ortalama En Düşük Sıcaklıkları (° C)

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	1,6	2,2	1,4
Şubat	3,5	2,1	1,3
Mart	4,8	4,1	3,6
Nisan	6,7	8,1	7,2
Mayıs	12,1	11	1,1
Haziran	16,1	15,2	15,2
Temmuz	17,3	17,3	17
Ağustos	18,5	17,2	17
Eylül	14,4	14,1	13,1
Ekim	9,8	10	9,8
Kasım	6,1	6,2	5
Aralık	2,6	3,7	1,8
Yıllık	9,4	9,2	8,7

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Çizelge 8: İstasyonların Mutlak Maksimum Sıcaklıkları (° C)

Gökçebey									
Gün	12	18	1	18	20	30	11	1	12
Yıl	2016	2016	2016	2016	2015	2017	2014	2016	2017
	22,8	27,4	28,6	30,5	33,4	37,4	38,8	37,1	22,8
Devrek									
Gün	2	19	26	2	30	13	12	1	6
Yıl	1995	2002	2001	1975	1964	2000	1994	2003	2003
	22,5	26,2	32,3	36,2	36,1	41,9	41,3	39,1	37,5
Yenice									
Gün	2	25	26	9	11	10	15	1	6
Yıl	1995	1995	2001	1998	2003	2002	2005	2003	2003
	22,1	24,5	31,2	35,1	34	36,6	42,5	39,6	37,3

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Çizelge 9: İstasyonların Mutlak Minimum Sıcaklıklar (° C)

Gökçebey									
Gün	31	1	18	11	12	10	13	31	25
Yıl	2017	2017	2016	2015	2015	2016	2015	2017	2016
	-8,2	-7,4	-2	-0,5	6,3	8,9	12,9	12,3	-1,1
Devrek									
Gün	26	23	7	4	30	11	9	28	30
Yıl	1987	1985	1987	2004	1988	2004	1994	1970	1986
	-9,6	-11,6	-8,3	-1,0	2,4	7,8	10,2	10,5	5,4
Yenice									
Gün	23	15	8	11	10	21	15	1	27
Yıl	2000	2004	2000	1997	1996	2000	1994	1994	2002
	-12,3	-12	-5,2	-3,6	2,9	5,9	9,6	10,2	-8,9

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Araştırma alanı ve çevresindeki istasyonlar incelendiğinde sıcaklıkların sıfır derecenin altına düştüğü günler farklılık göstermektedir. Gökçebey'de (13,4gün) Aralık ayında başlayan donlu günler Devrek (0,4gün) ve Yenice'de (2,3 gün) Kasım ayında başlamaktadır (Çizelge 9).

Çizelge 10: İstasyonların Ortalama Donlu Gün Sayıları

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	7,3	5,7	7,5
Şubat	6,0	5,5	7,2
Mart	3,5	3,0	2,2
Nisan	1,5	0,1	0,8
Mayıs	-	-	-
Haziran	-	-	-
Temmuz	-	-	-
Ağustos	-	-	-
Eylül	-	-	-
Ekim	-	-	-
Kasım	1,0	0,4	2,3
Aralık	13,4	2,7	7,5
Yıllık	32,7	17,4	27,5

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Don olaylarının sona erdiği günler ise istasyonlarda farklılık göstermemektedir. Tüm istasyonlarda donlu günler nisan ayında son bulmaktadır. Don olaylı günler en fazla Yenice istasyonunda (27,7gün) yaşanırken en az Gökçebey istasyonunda (16,7 gün) yaşamaktadır.

Ocak, Şubat ve Aralık tüm istasyonlarda donlu gün sayılarının en fazla olduğu aylardır. Yenice (7,4 gün) Ocak ayında en fazla don olayının yaşandığı istasyondur. Gökçebey istasyonunda 6,0 gün yaşanırken Devrek istasyonunda 5,8 gün yaşanmaktadır (Çizelge 10).

2.2.1.2.Basınç ve Rüzgârlar

Gökçebey ve Yenice istasyonlarında basınç değeri ile ilgili ölçüm yapılmamakta; ancak Devrek ve Zonguldak istasyonunda basınç ölçümü yapılmaktadır.

Devrek istasyonunu yıllık basınç değeri 1006,7 hpa olarak ölçülmüştür. Aylık ortalama en yüksek basınç 1011,2 hpa ile Aralık, en düşük ortalama basınç ise 1002,5 hpa ile Temmuz ayındadır.

Zonguldak istasyonunda aylık en düşük basınç 996,7 hpa ile Temmuz ayı iken en yüksek basınç değeri 1002,8 hpa ile aralık ayıdır (Çizelge 11).

Devrek istasyonu 100m yükseltide, Zonguldak istasyonu ise 137m yükseltide bulunmaktadır. Yükseltinin artması Zonguldak istasyonunda basınç değerlerinin Devrek istasyonuna göre daha düşük olmasına neden olmuştur.

Çizelge 11: İstasyonların Aylık ve Yıllık Basınç Değerleri (hpa).

İstasyonlar/Aylar	Devrek(100m)	Zonguldak(137m)
Ocak	1009,8	1002,7
Şubat	1008,5	1002,1
Mart	1007,1	1000,7
Nisan	1005,6	997,7
Mayıs	1004,2	998,6
Haziran	1003,5	997,7
Temmuz	1002,5	996,7
Ağustos	1003,3	997,4
Eylül	1005,5	1000,2
Ekim	1009,2	1000,2
Kasım	1010,4	1002,7
Aralık	1011,2	1002,8
Yıllık	1006,7	1000,1

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Araştırma sahamızda hâkim rüzgâr yönlerini göstermek üzere Gökçebey istasyonundan Temmuz ayı ve Ocak ayı rüzgârları esme sayıları ele alınmıştır. Ocak ayı rüzgârları incelendiğinde araştırma sahamızda hâkim rüzgâr yönünün güneydoğu olduğu görülmektedir. İkinci hâkim rüzgâr yönü ise güney olarak görülmektedir. Temmuz ayı rüzgârları incelendiğinde ise hâkim rüzgâr yönünün kuzey olduğu görülmektedir. İkinci hâkim rüzgâr yönü ise kuzeybatı olarak görülmektedir (Çizelge12).

Çizelge 12: Gökçebey İstasyonu'nda Ocak Ayı ve Temmuz Ayı Rüzgâr Esme Yönleri ile Sayıları

Rüzgâr Yönü	Esme Sayıları (Ocak Ayı)	Esme Sayıları (Temmuz Ayı)
Kuzey (N)	2051	3197
K.Doğu (NE)	1243	2006
K.Batı (NW)	1588	2401
Güney (S)	1978	952
G.Doğu (SE)	2237	1912
G.Batı (SW)	1801	1288
Doğu (E)	1336	1074
Batı (W)	1550	1705

Kaynak: MGM verilerinden düzenlenmiştir.

Ocak ve Temmuz aylarında hâkim olan rüzgâr yönleri Türkiye üzerindeki genel atmosfer hareketi ile yakından ilgilidir. Kışın Anadolu'nun iç kısımları yüksek basınç alanın oluştururken, Karadeniz ve Akdeniz alçak basınç alanı oluşturur. Bu durum hava şartları ve rüzgâr yönleri üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Kış aylarında Karadeniz Bölgesi'nde genelde güney yönlü rüzgârlar hâkim olur iken yaz aylarında kuzeybatıya ilerlemiş olan Asor yüksek basınç sahasından Basra alçak basınç sahasına doğru oluşan basınç gradyanından dolayı ülkemizde kuzey ve kuzeydoğu sektörlü rüzgârlar hâkim olmaktadır (Erinç'ten aktaran Avcı, 1998: 244).

2.2.1.3. Nem ve Yağış

Havanın nemliliği, hava içerisindeki herhangi bir anda bulunan su buharı olarak tanımlanmaktadır. Nemliliği göstermek amacıyla klimatolojide en çok bağıl nem ifadesi kullanılmaktadır. Bağıl nem, bir hava kütleinin belli bir sıcaklıkta taşıdığı nem miktarı ile taşıyabileceği en fazla nem arasındaki oranı verir. Bağıl nem havanın nem açığını ifade eder (Erinç,1996: 103).

Araştırma sahasında bağıl nemi belirlemek için Gökçebey, Devrek ve Yenice istasyonlarından alınan değerler kullanılmıştır. Yıllık ortalama bağıl nem değerleri

incelendiğinde en yüksek değer %78,2 ile Gökçebey'e aittir. Bunu %76,5 ile Devrek istasyonu ve %66,8 ile Yenice istasyonu izler (Çizelge 13).

Çizelge 13: İstasyonların Aylık Ortalama Bağlı Nem (%)

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	78	85,0	77,6
Şubat	75,6	81,5	73,8
Mart	74,9	77,9	71,5
Nisan	71,0	73,7	71
Mayıs	78,3	76,3	70,7
Haziran	78,5	73,9	72,5
Temmuz	76,9	70	70,6
Ağustos	79,4	69,5	72,3
Eylül	79,1	74,7	75,9
Ekim	84,2	83,5	76,9
Kasım	79,6	84,1	78
Aralık	83,0	87	78,5

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Aylara göre bağlı nem incelendiğinde, Gökçebey istasyonunda en yüksek bağlı nem oranı Ekim (% 84,2), en düşük bağlı nem oranı Nisan (% 71) ayındadır. Devrek istasyonunda %87 ile Aralık ayı en yüksek değeri gösterirken Ağustos ayı 69,5 ile en düşük değeri göstermektedir. Yenice istasyonunda da en yüksek bağlı nem oranı Aralık (%78,5) ayında görülürken en düşük bağlı nem oranı ise %70,6 ile Temmuz ayında görülmektedir.

Araştırma sahasının çevresinde bulutlu, kapalı ve açık günler incelenecek olursa Devrek 'de bulutlu gün sayısının 203,5 gün Yenice'de 175 gün, ortalama kapalı gün sayısı Devrek'te 106,2 gün Yenice'de 91 gün, ortalama açık günler sayısı ise Devrek istasyonunda 50,3 gün Yenice istasyonunda 77 gündür (Çizelge 14 ve15).

Çizelge 14: Devrek İstasyonunda Bulutlu, Kapalı, Açık Gün Sayıları

Aylar	Bulutlu Gün	Kapalı Gün	Açık Gün
Ocak	15,6	11,3	3,3
Şubat	15,0	12,5	2,5
Mart	17,2	11,8	2,7
Nisan	18,7	8,8	2,8
Mayıs	19,9	8,3	4,5
Haziran	16,8	6,5	5,1
Temmuz	15,6	5,6	5,6
Ağustos	16,4	7,3	6,5
Eylül	17,5	5,5	4,7
Ekim	16,9	6,7	3,5
Kasım	16,5	9,5	5,5
Aralık	17,9	12,3	3,6
Yıllık	203,5	106,2	50,3

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Çizelge 15: Yenice İstasyonunda Bulutlu, Kapalı ve Açık Gün Sayıları

Aylar	Bulutlu Gün	Kapalı Gün	Açık Gün
Ocak	14,6	12,5	4,4
Şubat	15,1	11,3	3,5
Mart	15,1	9,1	4,8
Nisan	17,2	7,1	4,6
Mayıs	13,8	6,5	7,9
Haziran	10,8	3,5	8,5
Temmuz	13,6	5,3	8,2
Ağustos	13,4	3,7	10,1
Eylül	15,5	5,5	9,0
Ekim	15,2	7,7	6,5
Kasım	15,4	6,5	7,7
Aralık	15,4	10,8	3,7

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Araştırma alanı ve çevresinde bulunan istasyonların yıllık ortalama yağış miktarları incelendiğinde 715mm ile 800mm arasında değiştiği görülür. Yenice 715,2mm, Gökçebey 808,9, Devrek ise 800mm yağış almaktadır. Karadeniz' in nemli hava kütlelerinin etkisi altında olan istasyonlarda yıllık yağış miktarı yüksek iken karasallığın hissedildiği Yenice istasyonunda yıllık yağış miktarı düşüktür.

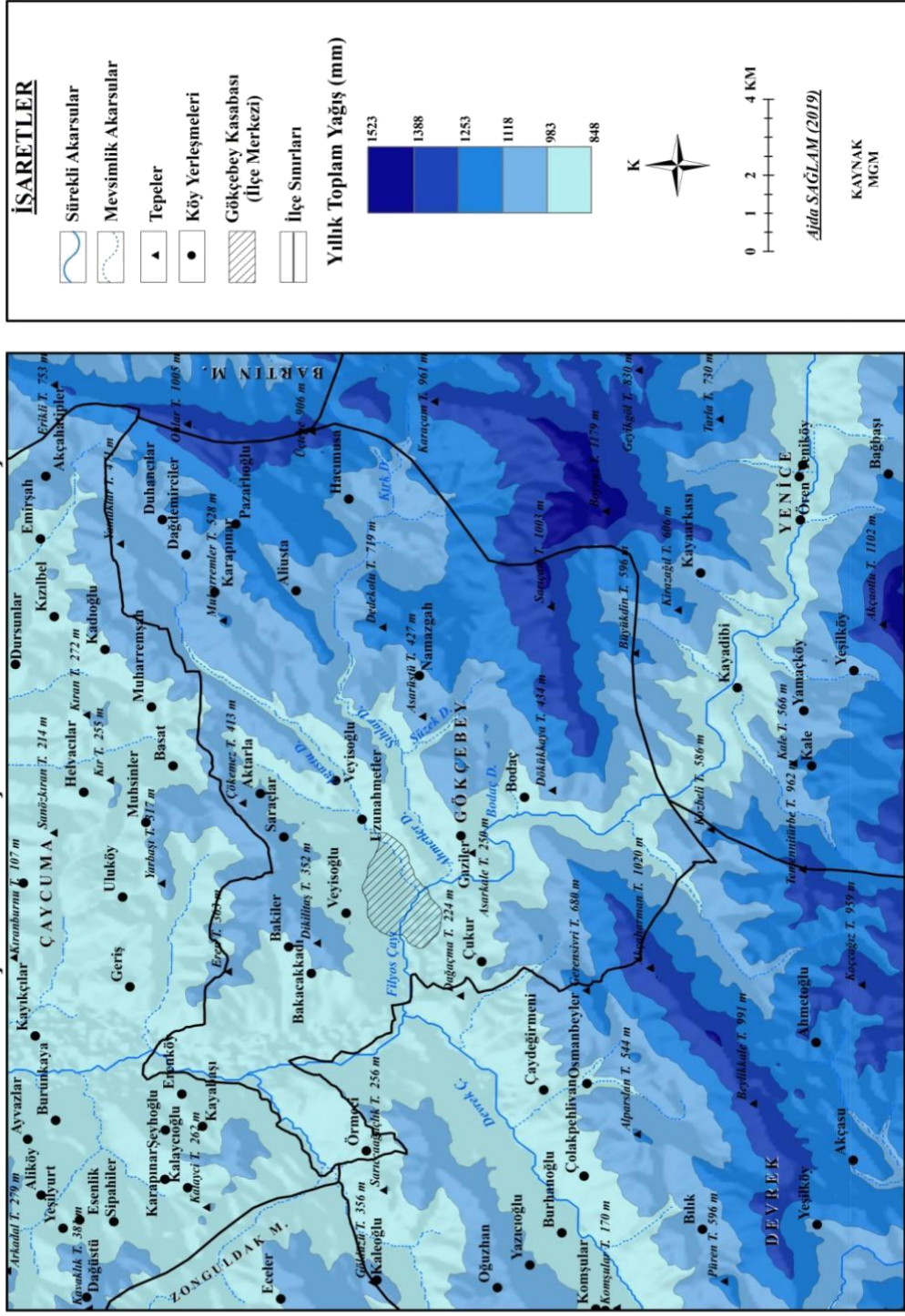
Çizelge 16: İstasyonların Aylık Yağış Miktarları (mm)

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	73,3	68,8	53,1
Şubat	54,2	65,7	59,0
Mart	50,5	60,2	49,5
Nisan	71	52,6	70,4
Mayıs	86,6	66,5	55,5
Haziran	108,5	63,4	82,2
Temmuz	35,5	47,3	47,3
Ağustos	32,6	55,3	59,7
Eylül	67,4	47,0	43,3
Ekim	92,7	85,5	67,7
Kasım	54,4	95,6	65,5
Aralık	85	93,5	61,5

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Yağışın aylık dağılımına bakıldığında, Gökçebey'de en fazla yağışın Haziran (108,5mm) ayında en az yağışın 32,6mm ile Ağustos ayında düştüğü görülür. Devrek istasyonunda en fazla yağış 95,6mm ile Kasım ayında, en az yağış 47,0 ile Eylül ayında görülmüştür. Yenice istasyonunda ise en yağışlı ay Haziran (82,2mm) ayı iken yağışın en az olduğu ay Eylül (43,3) ayıdır (Çizelge 16, Harita 11).

GÖKÇEBEY İLÇESİ YILLIK YAĞIŞ HARİTASI

Harita 11: Gökçebey İlçesi Yıllık Yağış Miktarı

2.2.2. İklim Tipinin Belirlenmesi

Yağış konusunda mevcut çalışmaları gözden geçiren Erinç 1965 yılında yağış ve sıcaklığı kullanarak iklim sınıflandırma metodu geliştirmiştir (Erinç, 1996: 485). Erinç formülü araştırma sahasındaki istasyonlara uygulandığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır (Çizelge 17).

Yıllık indis değerlerine bakıldığında Gökçebey ve Yenice **Yarı Nemli** özellik gösterirken Devrek **Nemli** özellik göstermiştir. Aylara göre yağış etkinliği incelendiğinde Aralık ve Ocak ayları **Çok Nemli** özellik göstermiştir. Şubat ayı ise Gökçebey istasyonunda **Nemli**, Devrek ve Yenice **Çok Nemli** özelliindedir.

Mart ayında Gökçebey ve Yenice **Yarı Nemli**, Devrek ise **Nemlidir**. Nisan ayında Gökçebey ve Yenice **Nemli** özellik gösterirken Devrek **Yarı Nemli** özellik göstermiştir. Mayıs ayı incelendiğinde ise Gökçebey **Nemli**, Yenice ve Devrek ise **Yarı Nemli** özellik göstermiştir.

Haziran ayından Gökçebey **Nemli**, Devrek ve Yenice **Yarı Nemli** özellik gösterirken Temmuz ayında Gökçebey **Kurak**, Devrek ve Yenice ise **Yarı Kurak** özellik göstermiştir. Ağustos ayında Yenice **Yarı Nemli**, Devrek **Yarı Kurak**, Gökçebey **Kurak** özelliindedir.

Eylül ayında Gökçebey, Devrek ve Yenice **Yarı Kurak** özellik gösterirken Ekim ayında Gökçebey **Çok Nemli**, Devrek **Nemli**, Yenice ise **Yarı Nemli** özellik göstermiştir. Kasım ayına bakıldığında ise Gökçebey **Yarı Nemli**, Devrek **Çok Nemli** ve Yenicenin **Nemli** özellik gösterdiği görülür.

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa kış mevsiminde tüm istasyonlar çok nemli özellik gösterirken ilkbaharda çok nemli özellik gösteren istasyon bulunmamaktadır. Yaz mevsiminde Gökçebey Yarı Nemli özellik gösterirken sonbahar da Nemli özellik göstermektedir.

Çizelge 17: İstasyonların Erinç Formülüne Göre Aylık ve Yıllık İndis Değerleri

İstasyonlar/Aylar	Gökçebey	Devrek	Yenice
Ocak	86	87	68,5
	Çok Nemli	Çok Nemli	Çok Nemli
Şubat	46,2	72,9	64,5
	Nemli	Çok Nemli	Çok Nemli
Mart	37,1	51,5	39,5
	Yarı Nemli	Nemli	Yarı Nemli
Nisan	41,4	32,8	42,2
	Nemli	Yarı Nemli	Nemli
Mayıs	43,9	34,2	26,6
	Nemli	Yarı Nemli	Yarı Nemli
Haziran	46,5	28,2	35,1
	Nemli	Yarı Nemli	Yarı Nemli
Temmuz	13,7	19,1	18,3
	Kurak	Yarı Kurak	Yarı Kurak
Ağustos	12,5	22,5	23,1
	Kurak	Yarı Kurak	Yarı Nemli
Eylül	29,5	21,4	18,8
	Yarı Kurak	Yarı Kurak	Yarı Kurak
Ekim	55,2	48,9	37,4
	Çok Nemli	Nemli	Yarı Nemli
Kasım	39,4	73,3	52,5
	Yarı Nemli	Çok Nemli	Nemli
Aralık	91,1	101,9	78,6
	Çok Nemli	Çok Nemli	Çok Nemli
Yıllık	37,9	40,6	35,2
	Yarı Nemli	Nemli	Yarı Nemli

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

Çizelge 18: İstasyonların Erinç Formülüne Göre Mevsimlik İndis Değerleri

İstasyonlar	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Gökçebey	41,2	23,4	40,1	72,6
	Nemli	Yarı Nemli	Nemli	Çok Nemli
Devrek	38	23,1	43,7	86,8
	Yarı Nemli	Yarı Nemli	Nemli	Çok Nemli
Yenice	35	25,2	33,1	70,2
	Yarı Nemli	Yarı Nemli	Yarı Nemli	Çok Nemli

Kaynak: MGM verilerinden derlenmiştir.

2.3. Hidrografik Özellikler

Araştırma sahası su kaynakları bakımından zengin bir sahadır. Sahanın ana akarsuyu Filyos Çayı'dır. Araştırma sahasının günümüzdeki görünümünü almasında büyük paya sahip olan Filyos Çayı, Seben kasabasının kuzeyinde Benli Dağ'dan 'Ulu Su' adıyla doğar. Filyos Çayı, çay boyunca çok sayıda kola ayrılmaktadır. Bu nedenle birçok farklı adlarla anılmıştır. Yenice Nehri, Köroğlu Deresi, Ulu Su, Gerede Çayı, Melen Çayı, Akçay, Soğanlı Çayı vb. isimleri vardır. Gerede Yaylası'na inerek Gerede Çayı ile birleşir ve kuzeydoğu yönünde akar. Ilgaz Dağı eteklerinde birçok dere ile birleşerek kuzeybatıya döner. Araç Çayı ile Karabük' te birleşerek 'Filyos Çayı' adını alır. Karabük ve Yeniceden geçip kuzeye dönerek Gökçebey İlçesi ve Çaycuma Ovası'na iner. Gökçebey İlçesi'nde Bolu Dağları'nda Efteni Gölü'nden doğan Devrek Çayı ile birleşerek Hisar önünde Karadeniz'e ulaşır (DSİ,2017).

Filyos çayına Soğanlı çayı vasıtasıyla yılda 856.6 milyon m³, Araç kolu vasıtasıyla da 528.5milyon m³ su gelmektedir. Devrek kolu aracılığı ile Filyos çayına karışan yıllık su miktarı ise 600 milyon m³ dolayında iken Yenice kolu kolundan 1800.8 milyon m³ su karışmaktadır.

Filyos çayı üzerinde kurulu bulunan akım rasat istasyonları vasıtasıyla akım ölçülmektedir. Akım rasat istasyonlarından dört tanesi bu çalışmada kullanılmıştır. Araştırma sahasında Soğanlı kolu ortalama 28.3m³/sn akım değerine sahip iken, Araç

kolu $18.8 \text{ m}^3/\text{sn}$ akım değerine sahiptir. Gökçebey'in batısında yer alan Devrek çayında akım $22.0 \text{ m}^3/\text{sn}$ dolayında iken akım değerleri Yenice'de $60.5 \text{ m}^3/\text{sn}$ ' ye kadar çıkar.

Araştırma sahasında yer alan istasyonlarda akımın en fazla olduğu ay Nisan ayıdır. Nisan ayında Soğanlı' da ortalama akım değeri $77.3 \text{ m}^3/\text{sn}$. iken, Araç'da $37.5 \text{ m}^3/\text{sn}$, Devrek 'de $40,9 \text{ m}^3/\text{sn}$, Yenice'de $145.5 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir. Aylık ortalama akım değerlerinin en düşük olduğu aylar ise, Soğanlı çayı ($5.3 \text{ m}^3/\text{sn}$) ve Devrek çayında ($4.7 \text{ m}^3/\text{sn}$) Ağustos ayı olurken, Araç çayı ($3.2 \text{ m}^3/\text{sn}$) ve Yenice'de ($13.5 \text{ m}^3/\text{sn}$.) Eylül ayıdır.

İlçe merkezinde bulunan Agosto Deresi ve Ahmetler Deresi Filyos Çayı'nı besleyen akarsular arasında yer almaktadır. İlçenin kuzeydoğusunda Dağdemirciler Köyü yakınlarından doğup Aktarla, Saraçlar ve Veyisoğlu köylerinden geçen Agosto Deresi kuzeydoğu-güneybatı yönünde akmakta ve Gökçebey kasabasından Filyos çayına karışmaktadır. İlçenin doğusunda bulunan Hacımusa Köyü'nden Kırk Dere adı ile ilçe sınırına giren ve Namazgâh köyünde Şıhlar Deresi adını alan Ahmetler Deresi ise Gaziler Köyü'nden Filyos Çayı'na karışmaktadır. Yüksek platoluk alandan geçen bu akarsular çentik vadi içerisinde akmaktadır. Kırk Dere ve Ahmetler Deresi'nin güney kolu olan Süzek Deresi'nde kanyon vadi görülmektedir. Bu akarsular üzerinde akım rasat istasyonları bulunmadığı için akım değerleri hakkında net bilgiler yoktur; ancak arazide yapılan gözlemlere dayalı olarak Mart sonu Nisan başı akımın arttığı Eylül ayında ise akımın azaldığı söylenebilir.

Gökçebey İlçesi'nde yer altı suyu ile ilgili olarak DSİ 23. Bölge Müdürlüğü (Kastamonu) tarafından verilen bilgiye göre şahıs, resmi kurum ve özel şirketlere ait toplamda 68 adet kuyu bulunmaktadır. Şahıslara ait kuyular sulama amaçlı kullanılırken, resmi kurum ve özel şirkete ait olan kuyular kullanma/içme suyu amaçlı açılmıştır.

Su kaynaklarının olduğu alanlar geçmiş dönemlerden beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Araştırma sahasını oluşturan Gökçebey ilçe merkezi de su kaynağı boyunca kurulmuştur. Ayrıca demiryolu ve karayolu ulaşımı da vadiyi takip etmektedir. Zonguldak-Karabük arasındaki demiryolu ve karayolunun Filyos vadisini takip

etmesinin bir sonucu olarak da Gökçebey istasyonunun dolayısı ile yerleşmenin kurulduğunu söylemek mümkündür.

2.4. Doğal Bitki Örtüsü

Bitkilerin yeryüzünde dağılışını ve yetişmesini etkileyen faktörler iklim, toprak, topoğrafya, kara ve denizlerin durumu ile hidrolojik özelliklerdir. İnsan ise doğrudan ya da dolaylı olarak bitkilerin yaşam ortamına etki etmektedir. Bu coğrafik özellikler bitkilerin yeryüzünün değişik yerlerde yetişmesini veya yetişmemesini belirler. İklim, toprak ve relief gibi özelliklerin tamamının uygun olduğu sahalarda gür bir bitki örtüsü vardır (Efe, 2004: 121).

İklim, topoğrafyanın şekillenmesi, toprak oluşumu, canlıların (flora ve fauna) yetişmesi, dağılışı, organik maddenin ayrışması vb. üzerinde etkilidir. Ülkemizde bitki örtüsünün dağılışını, çeşitli bitki tür ve topluluklarının, geniş manada vejetasyon formasyonlarının yayılışını tayin eden en önemli faktörü iklim elemanları oluşturmaktadır (Atalay-Efe, 2015: 150). Bitkilerin gelişmesi, büyümesi ve fotosentez yapabilmesi için belirli bir sıcaklığa ihtiyaç vardır. Sıcaklık ihtiyaçları enleme bağlı olarak değişir. Ekvator ve ekvatora yakın alanlarda sıcaklık isteği yüksek, kutuplar ve kutuplara yakın yerlerde sıcaklık isteği düşük olan bitkiler yer almaktadır. Birçok bitki türü için en alt ve en üst sıcaklık değerleri -40 ile +40 derece arası olarak belirlenmiştir. Fakat en alt ve en üst değerler her bitki türü için farklıdır (Efe, 2004: 132). Araştırma sahasında yıllık ortalama sıcaklıklar 0 derecenin üzerindedir. Sıcaklıkların yüksek olması, don olayının yaşanmaması bitki hayatı için avantajlı bir ortam yaratmaktadır. Sıcaklık ile birlikte yağış miktarı, yağış türü ve yağışın mevsimlere dağılışı da bitki örtüsünün gür ya da cılız olmasını etkilemektedir. Kurak ve yarı kurak alanlarda cılız bitki örtüsü yer alırken nemli ve yarı nemli alanlarda gür bitki örtüsüne rastlanılmaktadır (Efe, 2004: 124). Araştırma sahamızda yağışların mevsimlere dağılımına bakıldığında mevsimler arasında yağış miktarı bakımından büyük farklılıkların olmadığı görülür. Bu durum ilçede gür ormanların oluşumuna olanak tanımıştır.

Toprak, bitkilerin tutunup yetiştiği, yaşamları için gerekli olan hava, su ve besin maddelerini sağladığından dolayı bitki yaşamı ile yakın ilişki içindedir (Efe, 2004: 145).

Araştırma sahamızda en geniş yayılışa sahip olan toprak tipi kahverengi orman topraklarıdır. Su tutma kapasitesinin yüksek olduğu bu toprak örtüsü üzerinde genelde nemli ormanlar yayılış göstermektedir.

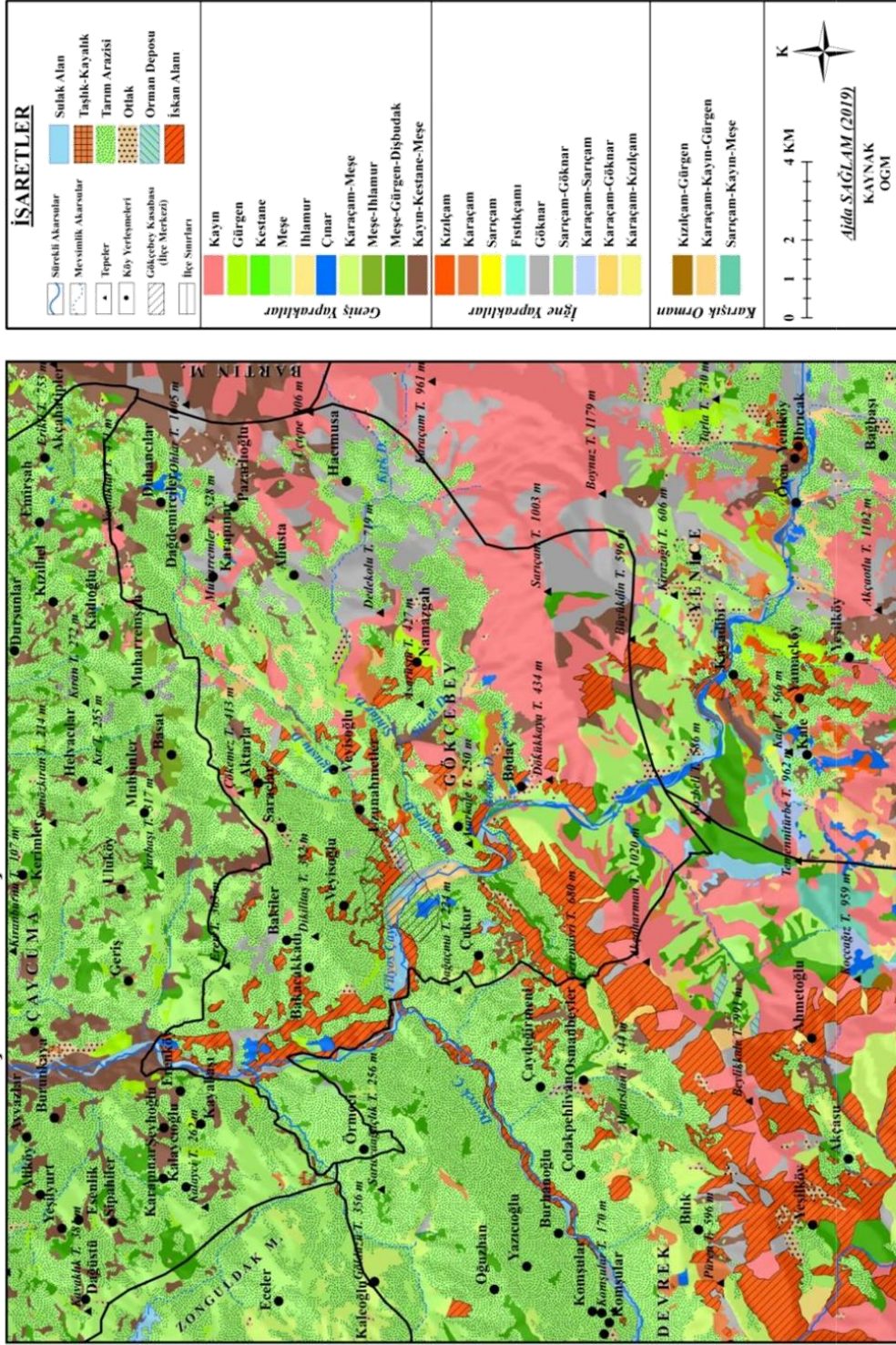
Yer şekillerinin bitki örtüsüne etkisi dolaylı şekilde olmaktadır. Yükselti arttıkça sıcaklık ve basınç değerleri azalırken yağış miktarı artmaktadır. Bu nedenle dağlık alanlarda dikey yönde paralel sıralanmış bitki kuşakları oluşur (Efe, 2004: 143). Araştırma sahamızda yükseltinin az olduğu alanlarda geniş yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlar, yükseltinin arttığı kesimlerde ise karışık ormanlar görülmektedir.

Avcı (1998)'nin çalışmasında belirtildiği üzere Türkiye için ayırt edilen üç flora bölgesinden Avrupa- Sibiryaya flora bölgesinin Öksin provensine dâhil olan kuzey Anadolu'nun hâkim bitki formasyonu, yüksek kesimlerde içine iğne yapraklı ağaçların da karıştığı yayvan yapraklı orman formasyonudur (Avcı, 1998: 260).

Batı Karadeniz bölümünde daha çok nemli ılıman geniş yapraklı ormanlar görülmektedir. Atalay ve Mortan tarafından, Devrek suyu ile Filyos çayı arasındaki engebeli kesimlerde ortalama 1000m'ye kadar kayın ağaçlarının bulunduğu, 1000m'den sonra ise göknarların hâkim duruma geçtiği, bunların arasında titrek kavak, kayın, karaçam ve sarıçamlarının da yer aldığı, 1500m'den sonra ise sarıçamların hâkim olmaya başladığı ve nemli ormanların güneye bakan yamaçları boyunca 1100 m' ye kadar indiği tespit edilmiştir (Atalay-Mortan, 2007: 62).

Gökçebey İlçesi'nde bitki formasyonu olarak ormanların hâkim olduğu görülmektedir. Filyos vadisinin tarım sahaları ile dağlık alanlardaki ormanlardan açılarak oluşturulmuş mera ve tarım sahaları dışındaki kesimler ormanlarla kaplıdır. Tür ve sıklık açısından farklı karakterlere sahip ormanlar vardır. Kuzey yamaçlar nemli ormanlarla kaplı iken güney yamaçlarda meşe, karaçam gibi kurakçıl türlerden oluşan ormanlar yaygındır (Harita 12).

GÖKÇEBEY İLÇESİ DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ HARİTASI

Harita 12: Gökçebey İlçesi Doğal Bitki Örtüsü Haritası

Fotoğraf 3: Gökçebey İlçesi Anıt Ağacı

Kaynak: Google Haritalar

İlçede bulunan dağlık kütlenin kuzey yamaçlarında kayın (*Fagus orientalis*), kestane (*Castanea sativa*), göknar (*Abies*), gürgen (*Carpinus betulus*), karaçam (*Pinus nigra*), titrek kavak (*Populus tremula*) görülürken güney yamaçlarda ıhlamur (*Tillia*), meşe (*Quercus*), kızılçam (*Pinus brutia*), kayacık (*Ostrya virginica*) ve ahlat (*Pyrus elaeagnifolia*) görülmektedir. Filyos vadisi ve yan dereler boyunca söğüt (*Salix*), çınar (*Planatus*), dişbudak (*Fraxinus excelsior*), kızılağaç (*Alnus gulunitosa*), yalancı akasya (*Robinia pseudoacacia*) türleri görülmektedir. Orman altı bitki örtüsünde ise dağ çileği, üçgül, adi fındık, kızılıcık, yaban gülü, eğrelti otu, böğürtlen, ısırgan otu türleri bulunmaktadır.

İlçedeki ormanların %80' ini kayınlardan oluşmaktadır. Su isteği orta derecede, sıcaklık isteği ise aza yakın olan kayın ağacı kuzey yamaçlarda 150m yükseltiden

itibaren 1000 m yükseltiye kadarki sahada görülür. Kuzey yamaçlarda yer alan bir başka tür olan gürgen ise 100m yükseltiden itibaren 1000 m yükseltiye kadar kayınla karışık olarak görülmektedir.

150 m yükseltiden itibaren görülmeye başlanan bir diğer tür olan karaçam 500 m' ye kadarki yükseltide yer alır. Buradan sonra ise 850m' ye kadar göknar ağaçları görülür. Güney yamaçlarda meşeler 51m yükseltiden başlayarak 850m yükseltiye kadar görülür. Ihlamur ise 500m yükselti ile 1000m yükseltileri arasında yayılış gösterir. Akdeniz iklimine ait olan kızılçam ağaçlarına ise 90m-400m yükseltileri arasında rastlanmaktadır.

Su isteği yüksek olan söğüt Filyos vadisi ve Filyos'u besleyen yan dereler boyunca 50m-500m yükseltileri arasında görülmektedir. Su isteği yüksek olan bir diğer tür ise kızılğaçtır. 400m-600m yükseltileri arasında görülmektedir. Dişbudak ve çınar 51 m yükseltiden başlayıp 650m yükseltiye kadar görülebilmektedir.

Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından Veyisoğlu Köyü'nde bulunan 500 yıllık palamut meşesi "Anıt Ağaç" olarak tescillenmiştir. 2013 yılında çevre düzenlemesi yapılarak ziyarete açık hale getirilen anıt ağaç ilçe merkezine 2 km uzaklıkta bulunmaktadır. Yöre halkı tarafından yoğun ilgi gören anıt ağaç ilçenin turizm potansiyellerinden birini oluşturmaktadır (Fotoğraf 3).

2.5. Toprak Örtüsü

Toprak, yer kabuğunda karaların yüzeyini kaplayan, kayaların ve organik maddelerin ayrışmasıyla oluşan unsurları içeren, bünyesinde çok çeşitli canlıları barındıran, bitkilere durak yeri ve besin kaynağı olan, belirli oranlarda su ve hava içeren bir oluşumdur (Özçağlar,2014: 35).

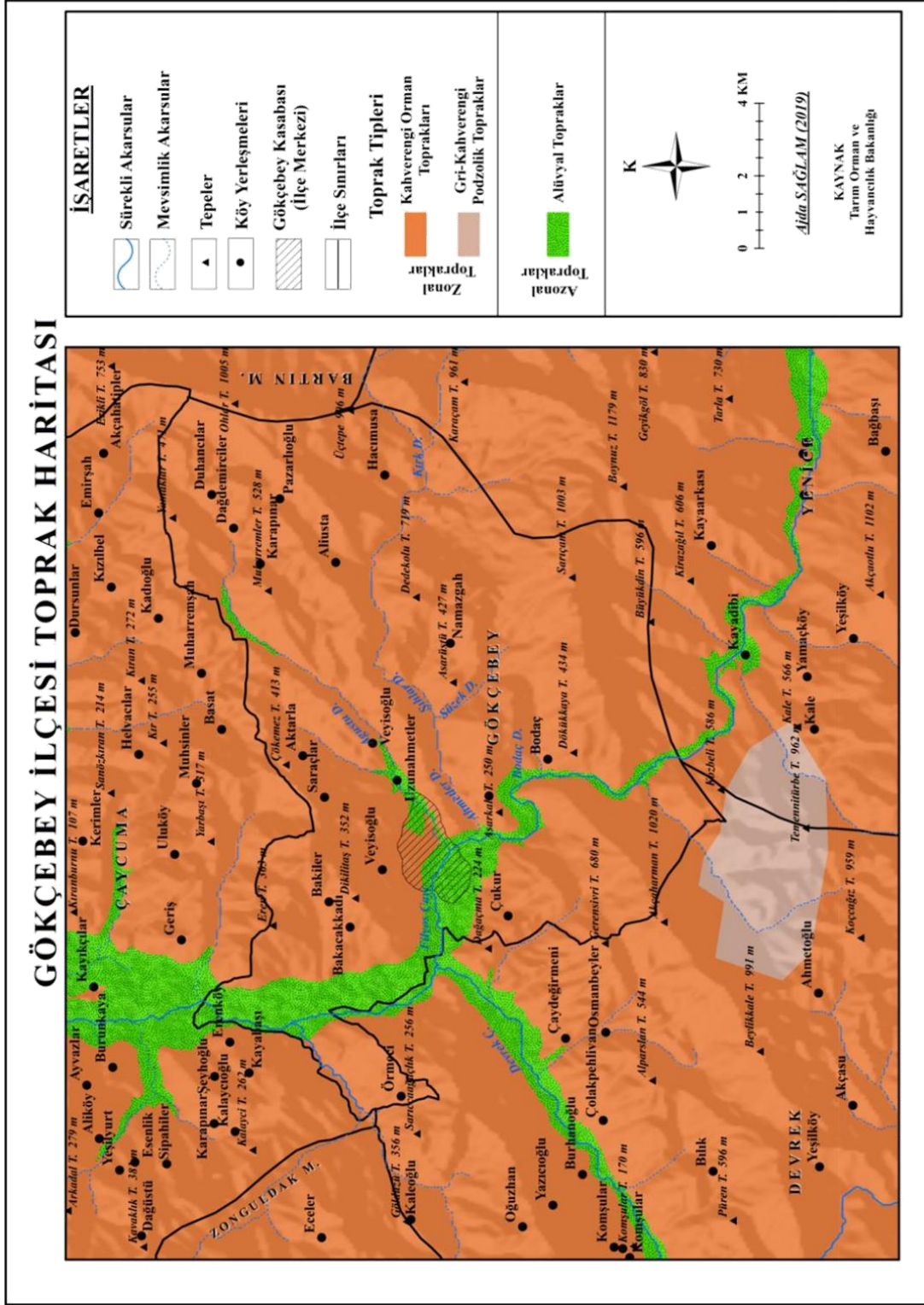
Toprak oluşumunda birçok faktör etkilidir. Bu faktörler; iklim, bitki örtüsü, toprak, yüzey şekilleri, ana materyal ve zamandır. Topraklar oluşumlarında etkili olan faktörlere göre zonal, intrazonal ve azonal topraklar olarak üç gruba ayrılmıştır. İklim ve bitki örtüsü şartlarına göre oluşan topraklara zonal topraklar, yüzey şekli ve ana

materyal faktörünün etkisi ile oluşan topraklara intrazonal, eğimli sahalarda devam eden aşınma ve taşkın ovalarda sürekli biriken malzemeler neticesinde oluşan topraklara da azonal topraklar adı verilmektedir (Atalay, 2005: 365).

Araştırma sahasının hâkim toprak türü, kahverengi orman toprağıdır. Sahanın yaklaşık % 75' ini kaplayan bu toprak tipi azonal toprakların yaygın olduğu vadi tabanları hariç tüm alanlarda görülmektedir (Harita:13)

Kahverengi orman topraklarının oluşumunda birince derecede önemli faktör iklimdir. Bu nedenle zonal toprak olarak nitelendirilirler. Renkleri kahverengi – gri kahverengi arasında değişen bu topraklar A, B, C horizonlarına sahiptir. Humus horizonlar içine karışmıştır. Bitki kökleri gelişmiş ve toprağın su tutma kapasitesi artmıştır. Bu durum tarımsal kullanım bakımından büyük önem taşır (Atalay, 2006: 408).

İlçede eğimin elverişli olduğu yerlerde kahverengi orman toprakları üzerinde kuru tarım alanları bulunmaktadır. Bolu ve Küre dağlarının devamı niteliğinde olan sahalarda kahverengi orman topraklarının yayılım alanlarıdır. Prekambriyen' e ait metagranitoyitler, Mezozoik'e ait volkanit ve andezitler ile Eosen'e ait killi kireçtaşı, kumtaşı- çakıltası, andezit ve bazaltlar bu toprakların oluştuğu jeolojik birimlerdir. Mera alanları ve kuru tarım alanları hariç bu topraklar üzerinde nemli ormanlar bulunmaktadır.

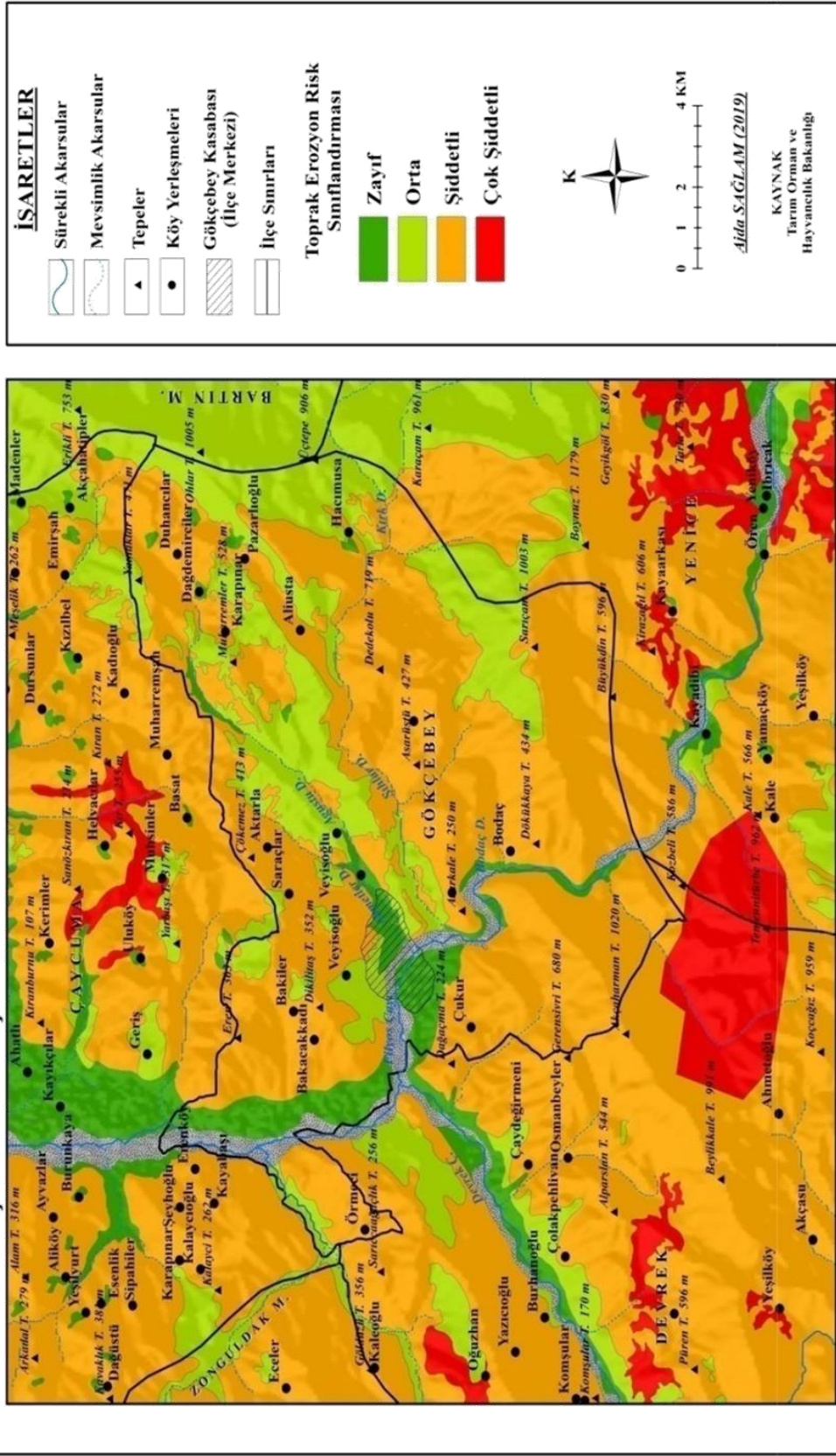
Harita 13: Gökçebey İlçesi Toprak Haritası

Zonal toprak grubunda yer alan Gri-kahverengi podzolik topraklar, nemli soğuk iklimlerde görülen podzollara nazaran daha az yıkanmış, asit reaksiyon gösteren topraklardır. Gri kahverengi podzolikler kireç ve gübre verildiğinde oldukça verimli topraklar haline gelerek özellikle tahıl tarımına uygun hale dönüştürülür. Yapraklarını döken ormanların yayılışıyla gri kahverengi podzolik toprakların yayılışı arasında sıkı bir ilişki vardır. Araştırma sahasında gri-kahverengi podzolik topraklar bulunmamaktadır; ancak güney sınırında yer alan Devrek ve Yenice ilçelerinde görülmektedir. Bu topraklar üzerinde meşe, kayın, akçaağaç ormanları iyi gelişir (Atalay, 2006: 261).

Horizonlaşmanın olmadığı azonal topraklar grubunda yer alan alüvyal topraklar sahanın %25' ini oluşturur. Akarsuların biriktirdiği genellikle ince boyutlu (kum ve çakıl) malzemelerin üzerindeki topraklar ya da depolar alüvyal topraklar olarak adlandırılır. Alüvyal topraklar, akarsuların denize döküldüğü deltalarda, nehirlerin taşkın ve birikme yaptığı alanlarda, özellikle suların durulduğu taşkın alanlarında ve eski akarsu yataklarında, tektonik kökenli olukların içerisindeki düzlüklerde yer alır (Atalay, 2006: 448). Araştırma sahasının batısında kabaca güney- kuzey yönlü olarak uzanan Filyos çayı ve ona yan kollarla bağlı olan Agosto Deresi ve Ahmetler Deresi'nin akmış olduğu vadi tabanlarında alüvyal topraklar görülmektedir. Bu saha ve çevresinde suyu seven nemcil bitkiler göze çarparken tarım bakımından Filyos çayı kenarında seracılık faaliyeti, Ahmetler Deresi ve Agosto Deresi çevresinde ise bahçe tarımı yapılmaktadır.

Araştırma sahasının toprak erozyonu risk haritası incelendiğinde çok şiddetli erozyon olayının ilçe sınırları içerisinde batıda Filyos Çayı vadisi boyunca erozyonun zayıf olduğu yükseltinin arttığı güney ve doğu kısımlarda erozyonun riskinin de arttığı görülmektedir (Harita 14). Erozyon riskinin arttığı kesimler jeolojik açıdan killi kireçtaşı ve kumtaşından oluşmaktadır. Bu kayalar erozyonu arttırıcı yönde etki yapar; çünkü yüzeysel akışa geçen sular, kum ve kil boyutundaki materyalleri kolayca kopararak taşır. Ayrıca bu kesimlerde eğimin artması sızmayı azaltarak suyun kısa sürede toplanmasını ve kanalize olan yerlerde hızla akmasını sağlayarak erozyonu kolaylaştırır (Atalay, 2004: 439).

GÖKÇEBEY İLÇESİ TOPRAK EROZYONU RİSK HARİTASI

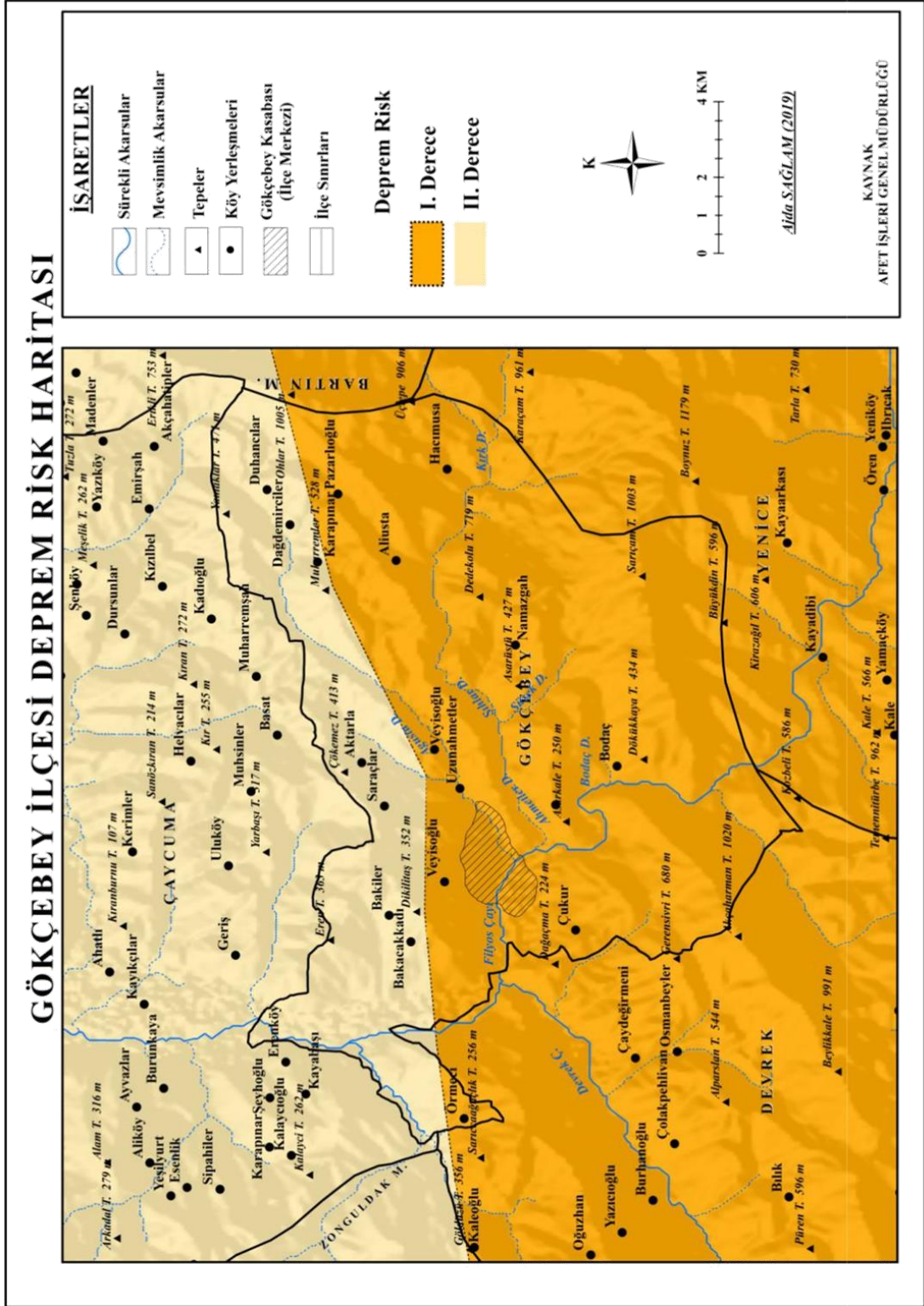
Harita 14: Gökçebey İlçesi Erozyon Risk Haritası

2.6. Doğal Afetler

Yer sistemleri bakımından doğal afet olarak isimlendirilen olaylar esasında yeryüzü biçiminin değişmesinde en yaygın ve en etkili faktörlerden biridir. Jeolojik geçmişte yeryüzünün bugünkü görünümünü almasında rol oynayan tabiat olayları günümüzde çevre sorunu dahası afet olarak algılanmaktadır. Deprem, volkanik aktiviteler, su taşkını, fırtına ve kütle hareketleri gibi faaliyetlerin insanın hayat alanında yaşanıyor olması bu algılamanın başlıca nedenidir (Ekinci, 2010: 125).

Genel olarak doğal afetler, oluşum nedenlerine ve oluşum hızlarına göre sınıflandırılmaktadır. Oluşum nedenlerine göre, yer kökenli, atmosfer kökenli ve biyolojik doğal afetler olarak gruplanırken oluşum hızlarına göre yavaş ve hızlı gelişen doğal afetler olarak gruplandırılmaktadır. Araştırma sahamızda görülen doğal afetler, yer kökenli ve atmosfer kökenli, hızlı gelişen doğal afetlerden deprem ve sellerdir.

MTA tarafında hazırlanan Türkiye Diri Fay Haritasına göre araştırma sahamızda fay hattı bulunmamaktadır; ancak Devrek ilçesinde Devrek Fayı, Karabük İli'nde Karabük Fayı bulunmasından dolayı araştırma sahamızın birinci derece deprem bölgesinde yer aldığı kabul edilmiştir (Harita 15). Birinci derece deprem bölgesinde yer almasına rağmen bugüne kadar yıkıcı boyutta büyük bir deprem yaşanmamıştır. 1999 yılında meydana gelen Gölcük depremi ve Düzce depremi araştırma sahamızda hissedilmiş ancak can ve mal kaybına neden olmamıştır.

Harita 15: Gökçebey İlçesi Deprem Riski Haritası

Atmosferik kökenli bir doğal afet olan seller de araştırma sahamızda görülmektedir. Sel oluşumunda, iklim değişkenlerinin hemen hepsi rol oynamakla birlikte, bunların içinde en önemli olanı yağıştır. Etkili yağışlar sel oluşumu için temel nedendir. Bir yerde uzunca bir sürede çok miktarda su bırakan bir yağış sele neden olmazken, kısa sürede görülen ve daha az miktarda su bırakan yağış, sele neden olabilmektedir. Çünkü şiddetli yağış sonucu kısa sürede oluşan büyük su kütlesi, bitki ve toprak tarafından tutulamadığından, doğrudan yüzey akışına geçmekte ve kontrolsüz akan bu sular, sele neden olmaktadır (Şahin ve Sipahioğlu, 2007: 125). Araştırma sahamızda bulunan Ahmetler ve Agosto derelerinde yaz dönemlerinde etkili olan şiddetli yağışlar nedeni ile su miktarı artmakta ve sel olayı yaşanmaktadır. 2019 yılı yaz ayında yaşanan sel felaketinde can kaybı olmamıştır; ancak çok sayıda ev ve iş yeri sular altında kalarak maddi kayıp oluşmuştur.

3. BEŞERİ COĞRAFYASI

Coğrafi ortam içerisinde insan ile doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimlerden kaynaklanan beşeri faaliyetleri ve bunların karışımından ortaya çıkan durumları coğrafyanın ilkelerine bağlı kalarak çok çeşitli yöntemler uygulayarak araştırıp inceleyen ve sonuçlarını sentez halinde ortaya koyan coğrafya anabilim dalı "sosyoekonomik coğrafya (beşeri coğrafya)" olarak tanımlanmaktadır. Sosyoekonomik coğrafyanın sistematik ayrımını yaparken, sosyal yönü ağır basan dalların ekonomik kökenli olanlardan ayrılması için Yerleşme Coğrafyası, Nüfus Coğrafyası, Diller Coğrafyası, Dinler Coğrafyası, Folklorik Coğrafya, Eğitim Coğrafyası, Sağlık Coğrafyası, Siyasi Coğrafya, İdari Coğrafya, Sosyal Coğrafya, Kültür Coğrafyası gibi dallar "Sosyal Coğrafya" başlığı altında toplanmıştır (Özçağlar, 2014: 78).

3.1. İdari Coğrafyası

İllerin alt bölümleri olan ilçeler, köy ve belediye yönetsel alanından oluşan idari bölümlerdir (Özçağlar, 2005: 13). Araştırma sahası olan Gökçebey, 19 köy ve 2 belediye yönetsel alanı olmak üzere 21 alt yönetsel alandan oluşan bir kent idari alanıdır. Belediye yönetsel alanlardan biri ilçe merkezi konumundaki Gökçebey diğeri ise belde statüsündeki Bakacakkadı'dır.

İlçe merkezleri, bir ilçenin idari alanının bütününe merkezlik yapan, içerisinde kaymakamlık teşkilatının ve diğer resmi kuruluşların yer aldığı belediye örgütlü kentsel yerleşmelerdir. Ülkemizde iki tip ilçe merkezi görülmektedir: Normal ilçe merkezleri ve metropol ilçe merkezleri. Metropol ilçe merkezleri büyükşehir konumunda olan 8 il merkezinin semtlerini oluşturan ilçe merkezlerini ifade etmektedir. Tanımdan anlaşılacağı üzere Gökçebey ilçe merkezi, normal ilçe merkezi grubunda yer almaktadır. Normal statüdeki ilçe merkezlerinin içinde yer aldıkları kentsel idari alanlar normal statüdeki il merkezlerinde olduğu gibi, komşu köylerle kasabaların idari alan sınırları ile kuşatılmaktadır (Özçağlar, 2005: 13). Gökçebey İlçesi'ne ait olan haritalar incelendiğinde Gökçebey kasabasının kuzeyinde Bakacakkadı Beldesi ve Veyisoğlu Köyü, doğusunda Uzunahmetler Köyü, güneyinde Çukur Köyü ve Gaziler Köyü, batısında ise Filyos Çayı ile sınırlı olduğu görülür.

Bugünkü mülki idare yapısı içinde görev alan kentsel yerleşmelere il merkezi, ilçe merkezi unvanları verilmektedir. Mülki idare bölünüşü içinde il merkezi, ilçe merkezi görevi almamış belediye örgütlü kentsel yerleşmelere yerel yönetimlerle ilgili bir idari statü kazandırılarak "belde" unvanı verilmiştir (Özçağlar, 2005: 13). Araştırma sahasında 1992 yılında Bakacakadı Köyü, 1995 yılında Hacımusa Köyü belde unvanı almıştır. 2013 yılında Hacımusa Beldesi'nin nüfusunun azalmasına bağlı olarak belde statüsü kaldırılmış, tekrar köy statüsü verilmiştir. 2013 yılından beri tek belde olma özelliğine sahip olan Bakacakadı, kuzeyden Çaycuma İlçesi, doğudan Bakiler Köyü, güneyden Gökçebey İlçe merkezi, batıdan ise Örmeci Köyü ve Zonguldak Merkez ilçe ile çevrilidir.

Türkiye'nin idari bölünüş sistematigi içinde tabanı oluşturan muhtarlar ve ihtiyar heyetleri tarafından yönetilen köy idari alanları, belirli bir idari sınırı bulunan ve bu sınırlar içerisinde yer alan sürekli ve dönemlik kır yerleşmeleriyle ekonomik faaliyet sahalarından oluşan, hammadde üretimi (tarım, hayvancılık, ormancılık, avcılık, toplayıcılık) ve evsel sanayi ile ilgili faaliyetlerin egemen olduğu ülkemizin kırsal kesimini oluşturan en küçük idari sahaları olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'deki köy idari alanları üç grupta toplanabilir: Tek yerleşmeli köy idari alanları, mahalleli köy idari alanları ve çok yerleşmeli köy idari alanları. Sadece bir adet sürekli yerleşim alanına sahip köy idari alanlarına "tek yerleşmeli", köylerin idari alanları içinde birden fazla sayıda devamlı oturlan yerleşim birimi var ise "mahalleli köy idari alanı", mahallelerin yanı sıra çeşitli sayılarda sezonluk kır yerleşmeleri de varsa "çok yerleşmeli köy idari alanı" olarak ifade edilmektedir (Özçağlar, 2005: 6-8). Araştırma sahasında bulunan 19 köy idari alanınının 13' ü mahalleli köy idari alanı, 6 köy ise tek yerleşmeli köy idari alanıdır (Çizelge: 19).

Çizelge 19: Gökçebey İlçesi Mahalleli Köy İdari Alanları

Köyün Adı	Köye Bağlı Yerleşmeler	Köyün Adı	Köye Bağlı Yerleşme
1. Aktarla	Aksakal, Boduroğlu, Çakıroğlu, Yolcuoğlu	8 Muharremler	Aliefendioğlu Bekiroğlu Mangiroğlu Nusretoğlu Sakaoğlu
2. Aydınlar	Dervişişoğlu, Gedikoğlu Haylamazoğlu, İmamoğlu	9. Namazgah	Alimler Zaimler
3. Bakiler	Abasızoğlu, Bakioğlu Bekirbaşoğlu, Çapcıoğlu Hasanimamoğlu, Velibeyoğlu, Yeniköy	10. Örmeci	Aliçoraoğlu, Bostancıoğlu Cimkeoğlu, Emiroğlu Kadıkahyaoğlu, Salmanoğlu, Sancaktaroğlu, Simitcioğlu Uzunahmetoğlu
4. Bodaç	Aloğlu, Cerrahoğlu Kurtdamı, Tepeköy	11. Uzunahmetler	Aliustaoğlu İbadiçelebioğlu Kahyaoğlu Partlakoğlu Süleymançelebioğlu Şeyhler(Şihlar)
5. Dağdemirciler	Demirciler	12. Yeşilköy	Etçioğlu, Kütükçüoğlu
6. Duhancılar	Civelekoğlu,Geğek Recepbeyoğlu, Tütüncüoğlu	13.Karapınar	Çalluk(Hatipler) Satukoğlu
7..Gaziler	Abdibeyoğlu İncemehmetoğlu Karanlıkoğlu Musabeyoğlu Paşabeyoğlu		

Kaynak: <http://www.icisleri.gov.tr>.

3.2. Yerleşme

3.2.1. Tarihsel Süreçte Gökçebey İlçesi'nde Yerleşim Faaliyetleri ve Yerleşmeler

Gökçebey ya da tarihte bilinen adıyla Tefen, Billaios (Filyos) ve Ladon (Devrek) nehirlerinin birleştiği yerde Billaios Nehri'nin en geniş yerinde kurulmuştur. Antik dönem yazarları Strabon ve Arrianus'a göre Bithynia eyaletinin Paphlagonia eyaleti ile

olan doğu sınırını Parthenios Nehri (Bartın ayı) izmekteydi. Bu tabire göre Tefen Antik Dönem' de Bithynia eyaletinin sınırları içinde kalmaktadır. Plinius'a göre ise Bithynia ile Paphlagonia eyaletleri arasındaki sınırı Billaios nehri çizmekte idi. Bu tabire göre de Tefen Paphlagonia eyaletinin sınırları içerisinde kalmaktadır.

Anadolu' da Antik Dönem' e ait çok sayıda emporion bulunduğu bilinmektedir. Emporion'lar ticaret gereği genelde yol kenarlarında ya da kavşak yakınlarında kurulmuş pazar yerleridir. Billaios ve Ladon nehirleri Antik Dönem'de taşımacılıkta kullanılmıştır. Bu nehirlerin birleştđđi yer olan Tefen ile Tios (Filyos) kenti arasında büyük bir antik yol bulunmaktadır. Bu yol Tios (Filyos) ile Klaudiupolis (Bolu) kentlerini birbirine bağlamaktadır. Yapılan araştırmalarda Tefen' de antik dönemde pazar yerlerinde kullanılan kurşun ağırlıklar bulunmuştur. Akyürek ve Uyar (2010) Őyle ifade etmektedir:

Tios çevresinde ele geçmiş olan bütün bu kurşun ağırlıklar, onların taş eserler üzerindeki betimleri ve başka birçok pazar yeri ile ilgili motiflerin betimlenmesi, aslında bize Tios ve çevresindeki yoğun ticaret ağını gösteren işaretlerdir. Tios çevresinde iyi gelişmiş kara ve deniz ulaşım yolları sayesinde çok yoğun bir ticaret hayatı olduğu anlaşılmaktadır. Kurşun ağırlığın bulunduğu Billaios ve Ladon nehirlerinin keşiştikleri kavşak noktası Antik Dönem'de bölge için oldukça önemli olan bir pazar yeri yerleşmesi açısından her turlu uygun alt yapıya sahip gözükmektedir. Bölgenin i kesimlerinden, yani Klaudiupolis kentinden gelen büyük karayolu Billaios Nehri boyunca kuzeye, denize/Tios kentine doğru uzanmakta idi. Billaios ve Ladon nehirleri Antik Dönem'de taşımacılıkta kullanılıyordu.

Çalışmada geçen ifadelerinden anlaşılacağı üzere Antik dönemde Tefen' in çok canlı bir ticaret noktası olma ihtimali yüksektir.

Romalılardan sonra araştırma sahası Bizanslıların hkimiyetine girmiştir. 1084' ten sonra bir süre Bizanslılar ile Selçuklular arasında el değişirmiştir. Zonguldak ve çevresi 1335' te Candaroğulları Beyliği'nin kurulmasını takiben bu beyliğin sınırları içinde kalmıştır. 1459-1460 tarihlerinde Fatih Sultan Mehmet tarafından bu beylik yıkılınca Osmanlı imparatorluğu sınırları içine katılmıştır (Avcı, 1998: 230).

Nüfusunun artması ve azalmasına bağlı olarak bazen kaza ve bazen nahiye olarak varlığını devam ettiren Tefen, 1519-1568 yılları arasında Bolu Sancağı'na bağlı günde 20 akçelik Kadı yönetiminde bir yerleşim merkezi olarak Osmanlı kayıtlarında yer almaktadır. 1841 yılından itibaren Kastamonu Eyaleti Viranşehir sancağına bağlı olduğu

görülen Tefen, Vilayet Nizamnamesinin yayınlanmasından sonra tekrar Bolu sancağına bağlanmıştır. 1913 tarihli dâhiliye nezaretinden Bolu mutasarrıflığına gönderilen yazıyla "Tefen Pazarı" adıyla 12'si Tefen'den, 16'sı Yenice'den olmak üzere toplam 28 köyü kapsayacak şekilde nahiye yerleşmesi olarak kurulmuştur. Gönderilen yazıda:

28 köyden müteşekkil ve üçüncü sınıftan bir nahiye olarak Tefen Pazarı Nahiyesi, merkezi Tefen olmak üzere kurulmuştur. Devrek' de üçüncü sınıftan bir nahiye tesisine müsaade edilmesi üzere Yenice ve Tefen Pazarı mevkileri yeni kurulacak nahiye merkezi olarak değerlendirmeye alınmış; Yenice'nin etrafında 5-10 karyeden başka nahiye olmaya uygun özelliğini bulunmadığı, Tefen Pazarının ise Perşembe Nahiyesine yakınlığı ve gelişmeye, genişlemeye müsait bir konumda olması, Jandarma Karakol merkezini Tefen' de yer alması sebebiyle buranın nahiye merkezi olması uygun görülmüştür.

ifadeleri yer almaktadır (Uyar, 2009).

Tefen 1927 yılına kadar nahiye merkezi özelliğini korumuştur ancak Yenice'de ormancılık faaliyetlerine bağlı olarak gelişim daha hızlı olmuş, bir süre sonra Tefen'deki nahiye (bucak) merkezi kaldırılmış ve bu köyler Devrek İlçesi'nin Merkez Bucağı'na bağlanmıştır. 1928 yılında ise Uzunahmetler Köyü'ne bağlı Tefen Pazarı Mahallesi olarak kayıtlarda yer almıştır. 1930 yılında Zonguldak-Ankara demiryolu hattının kısmen açılması ile Tefen' de demiryolu istasyonunun etrafında yerleşmeler kurulmaya başlanmıştır. Nüfusun devamlı artması neticesinde yerleşme büyümeye başlamıştır. 1933 yılında Filyos Nehri'nin taşması ile meydana gelen sel felaketi, yerleşik alanı tamamen harap etmiş ve bu durum neticesinde Tefen merkezinin bugünkü Çarşı İçi mevkiine taşınarak Çarşı İçi merkez olan Tefen' in yeniden nahiye (bucak) merkezi olması için çalışmalar başlamıştır. 1954 yılında nahiye idaresine geçmek için sınırlarının belirlenmesini isteyen Tefen' in başvurusunda şu ifadeler yer almaktadır:

Doğu sınırı Kırk dereden ibaret Tulumoğlu ve Hamzalar tarlası sınırı ve oradan Uzunahmetler'den gelen dereyi geçerek Hakkı Kardemir tarlasını takiben yine Kahyaoğulları müşterek tarlası ve oradan muhtar Nizamettin Karademir su kuyusuna; batısı ırmak; kuzeyi muhtar Nizamettin Karademir' in su kuyusundan taşlık dibi Akkuba Tepesi sırtındaki çifte elektrik direğinden Veisoğlu Köyü'nün Ferhatoğulları müşterek tarlaları içinde bulunan elektrik direklerini takiben Akkuba Tepesi'nin nihayeti ve oradan Tefen şosesini ve istasyonunu geçerek ırmağa kadar olan malli; güneyi Gaziler Köyü ile bu köy arasındaki eski hudut olan Kırk deresi ile çevrilidir."

Devrek kaymakamı Bedii Güven imzalı 37 no'lu kararda,442 no'lu kanunun 4. maddesinde yer alan, eskiden var olan bir yerin tekrar aynı sınırlar içinde yerleşim yeri olarak kurulabilir ifadesi gereğince başvuru onaylanmış ve Tefen Bucağı Devrek

kazasına bağılı olarak kurulmuştur. 1963 yılında Tefen adı Gökçebey olarak değiştirilmiştir. 1972 yılında belde statüsüne kavuşan Gökçebey, 20.05.1990' da 3644 sayılı yasa ile ilçe statüsüne getirilmiştir (Uyar, 2009).

Gökçebey'in kazandığı idari fonksiyon gelişmesini de hızlandırmıştır. Bu nedenle ilk kez 1986 yılında yürürlüğe giren imar planında bazı yenileştirmeler yapılmıştır. Bunlardan en önemlisi yerleşme ile Ankara-Zonguldak karayolu arasında kalan arazide bir organize sanayi bölgesi kurulmasına ilişkin çalışmalardır. Gökçebey DPT'nin çalışmalarında 3. derecede merkez olan Çaycuma ve Devrek yerleşmelerinin ve 4.derecede merkez olan Zonguldak'ın etki içinde yer almaktadır. Karabük-Zonguldak karayolunun tamamlanmasının ardından Gökçebey, Karabük İlinin de etkisi alanı içerisine girmiştir. Ayrıca bulunduğu konum Ankara ve İstanbul ile bağlantısının yoğun olmasını sağlamakta, demiryolu güzergâhı üzerinde yer alması da Karabük ve Zonguldak ile olan etkileşimi de büyük önem taşımaktadır. Gökçebey, 1982 yılında DPT tarafından hazırlanan Türkiye'deki yerleşmelerin kademelendirilmesi sisteminde 2. kademe merkezler arasında yer almakta, "ticaret ve hizmet merkezi" niteliği taşımaktadır (Avcı, 1998: 269).

3.2.2.Yerleşme Tipleri

3.2.2.1. Kasabalar

Kasabalar şehirlerin alt basamağını oluşturan yerleşmeler olup köy ile şehir arasında köprü oluşturmaktadırlar. Fonksiyonları itibariyle şehirler kadar gelişmemiş, fakat köy yerleşmelerine oranla bir hayli gelişmiş yerlerdir. 09 Temmuz 2014 tarihinde yürürlüğe gire 5215 sayılı yeni Belediye Kanununun 4. maddesine göre bundan böyle nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabileceğinden köy ile kasaba arasındaki nüfus sınırının 5000 olarak kabul edilmelidir. Kasabaları içlerinde barındırdıkları nüfus miktarlarına göre küçük kasabalar (5000-10000), orta büyüklükte kasabalar (10000-20000), şehirleşme sürecine girmiş büyük kasabalar (20000-50000) şeklinde gruplandırmak mümkündür. (Özçağlar, 2014: 94).

Gökçebey ilçe merkezi, Zonguldak-Ankara demiryolu üzerinde kurulmuş küçük bir kasaba yerleşmesidir. Cumhuriyetin kuruluşuna kadar Bolu Sancağı'na bağlı bir kaza yerleşmesi olan ilçe, cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Devrek İlçesi' ne bağlı bir nahiye yerleşmesine dönüşmüştür. 1953 yılında sanayi tesislerinin kurulması amacıyla Tefen Bucağı oluşturulmuştur. 1963 yılında "Tefen" adı 'Gökçebey' olarak değişmiş, 1972'de belde, 1990 yılında ise ilçe olmuştur. İlçe merkezi olduğu 1990 yılında nüfusu 5081 iken, 2000 yılında 7939, 2018 yılında ise 8204 kişi olmuştur. Bunun 4031 kişisi erkek, 4173 kişisi kadın nüfustur. Göç veren yerlerin ortak özelliği olan kadın nüfus fazlalığı, kasaba merkezinde de görülmektedir. Kasabada PTT, 1 adet anaokulu, 2 adet ilkokul, 2 adet ortaokul, 3 adet lise, 1 adet özel eğitim merkezi, meslek yüksekokulu, halk kütüphanesi, ilçe devlet hastanesi, polis karakolu, jandarma komutanlığı, itfaiye gibi kamu kurumları ile petrol istasyonu, kasap, ekmek fırını, market, manav, eczane ve kafe gibi işyerleri vardır. Kasabanın batısından Filyos Çayı geçmektedir. Bu çay, kasabadaki tarım arazilerini sulayarak tarım yapılmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca çayı besleyen Augusto ve Ahmetler dereleri de kasabada bulunan tarım arazilerinin sulanmasında kullanılmaktadır. Gökçebey kasabası yedi mahalleden oluşmaktadır. Batıda bulunan Yeni mahalle kasabanın en kalabalık mahallesidir. Gökçebey kasabası kısmen şehir görünümü kazanmış bir kasabadır. Kasaba merkezinde kaldırımları, aydınlatma sistemi, düzenli yapılmış yolları ve bunun yanı sıra çok katlı evleriyle şehir görünümü kazanmıştır.

Kasabaların bir kısmı, ülkemizin mülki idare bölümlenmesine bağlı olarak oluşturulan ilçelerin yönetim merkezliğini yapmaktadır. İlçe merkezi durumunda olmadığı halde belediyesi olan kasabalar da mevcuttur. Bu durumdaki kasabalara belediyeleri bulunduğu için mahalli idare sistemi içinde *belde statüsünde kasaba* adı verilmektedir (Özçağlar, 2014: 95). Araştırma sahasında bulunan Bakacakkadı Beldesi bu gruba dâhil edilebilir.

Bakacakkadı Beldesi, Zonguldak-Karabük demiryolu ve Zonguldak-Ankara karayollarının doğusunda kurulmuş kırsal özellikli bir kasaba yerleşim alanıdır. Yüzölçümü 10,2 km² olan kasabanın 2018 yılı ADNKS verilerine göre nüfusu 3275' dir. Dağınık yerleşmenin hâkim olduğu belde üç mahalleden oluşmaktadır. Bu mahalleler; Merkez, Kadioğlu ve Satıbeyler mahalleleridir. Zonguldak-Ankara karayolu kenarında

yer alan Merkez mahalle nüfusun en fazla olduğu mahalledir. Beldede jandarma komutanlığı, bir adet anaokulu, bir adet ilkokul ve ortaokul, bir adet sağlık ocağı ve ptt ile bir adet turistik tesis niteliğinde işletme bulunmaktadır. Ayrıca kasap, manav, market, taksi durağı, petrol ofisi gibi işletmeler de mevcuttur. Kasaba merkezinde seracılık faaliyeti yoğundur. Gökçebey İlçe Tarım Müdürlüğü'nden alınan verilere göre kasabada 1000'den fazla sera bulunmaktadır. Bu seralarda her mevsim üretim yapılmakta ve üretilen ürünler Bakacakadı ve Gökçebey pazarları başta olmak üzere civardaki yerel pazarlarda üretici tarafından satılmaktadır.

3.2.2.2. Kır Yerleşmeleri

Şehir ve kasaba alanları dışında kırsal alanda yer alan, şehir ve kasabalara göre fonksiyonları gelişmemiş, doğal ortam içerisinde yalın özelliğe sahip olan yerleşmelere *kır yerleşmeleri* denilmektedir. Köy yerleşim alanları, köy yerleşmelerinin üzerinde yer aldığı arazi parçalarıdır. Çeşitli özellikteki konutlar (evler, resmi ve özel hizmet binaları, iş yerleri ile sanayi tesislerine ait binalar) bu arazi parçaları üzerinde planlı veya plansız çeşitli şekillerde (toplu, dağınık, yarı dağınık) yer tutarak bir köy yerleşmesini meydana getirirler. İşte, bir köyün yönetsel alanı içerisinde çeşitli fonksiyonlara sahip bir veya birden fazla yerleşme bulunabilir. Bu yerleşmeler yönetim olarak sadece bir köy muhtarlığına bağlıdır ve bağlı oldukları köyün yerleşmeleri oldukları için *köy yerleşmeleri* olarak adlandırılır. Köyler kırsal kesimdeki küçük yönetim üniteleri oldukları için, bu üniteler içerisinde yer alan yerleşmelere *kır yerleşmeleri* de denilmektedir (Özçağlar, 2014: 88-89).

Fotoğraf 4: Gökçebey İlçesi Kır Yerleşmelerinden Bir Görünüm

Kaynak: Gökçebey ve Devrek Köyleri Kalkındırma Derneği)

Kırsal yerleşmelerin temelini oluşturan köyler, genel olarak Türkiye’de temel üretimin (tarım ve hayvancılık gibi) yapıldığı yerleşmelerdir. Tarih boyunca köyler, dinamik bir yapı göstermiş; kimi yerde gelişip büyümüş, kimi yerde yok olmuş, kimi yerde ise yer değiştirmiştir. Doğal, tarihi ve sosyal faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan bu değişim, köylerin hiçbir dönemde önem kaybetmesiyle sonuçlanmamıştır (Taş, 2016: 293).

Gökçebey İlçesi kırsal kesiminde yerleşmeler dağınık ve sürekli yerleşmelerdir. Yerleşmelerin dağınık olmasında su kaynaklarının bol olması etkili olmuştur. Kırsal kesimi oluşturan köylerin bazıları (6 köy) tek merkezli köy özelliği gösterse de çoğunluğu (13 köy) mahalleli köylerdir. İlçenin kırsal alanlarının en önemli sorunu dışarıya göç vermesidir. Tarım ve hayvancılığa elverişli alanlar olmasına rağmen gençler kentlerin çekiciliğine kapılmakta ve kendi arazilerinde çalışmak yerine dışarıya göç etmektedir (Fotoğraf 4).

Gökçebey İlçesi'nin sınırları içerisinde daimi akışa sahip olan en önemli akarsu Filyos Çayı'dır. Filyos Çayı ilçeye güneyden girmekte, kuzeybatıya doğru yol aldıktan sonra Çaycuma Ovası'na geçmekte ve Filyos'dan Karadeniz'e dökülmektedir. Verimli tarım alanlarının bulunduğu Filyos Çayı boyunca dört köy ve iki kasaba yerleşmesi (Gökçebey ve Bakacakkadı) kurulmuştur. İlçe genelinde kuru tarım yaygındır ancak akarsuya yakın olan bu alanlarda sulu tarım görülmektedir ve daha çok sebze üretimi yapılmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeyinde 3 km'lik uzaklıkta bulunan Aktarla Köyü, 1840 yılında Çekenez ismi ile kurulmuş dört mahalleden oluşan bir köydür. Saraçlar, Uzun Ahmetler ve Muharremler köyü ile Çaycuma ilçesinin Basat ve Dereköseler köyleri ile komşudur. 6,4 kilometrekare alana sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle bir sırt yerleşmesidir. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı sayımına göre 530'dur. Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köyde evlerin yapısına bakıldığında genelde iki katlı olup üst katları yaşam alanı olarak, alt katları ise ahır olarak kullanılmaktadır.

Osmanlı kayıtlarında Perşembe Nahiyesi Dağ Divanı olarak adı geçen yerleşmeye bağlı olan Ali Usta Köyü, divan yerleşmesinin dağılmasıyla 1970 yılına kadar Hacımusa Köyü'ne bağlı bir mahalle olarak kayıtlarda yer almış, 1970 yılında Hacımusa mahallesinden ayrılmış ve köy statüsüne kavuşmuştur. İlçe merkezine 9 km uzaklıkta bulunan köyün 2018 yılı ADNKS verilerine göre nüfusu 283 kişidir. Tek merkezli yerleşim olan köy, Muharremler, Aydınlar, Hacımusa ve Pazarlıoğlu köyleri ile komşudur. Köy 8,3 km² alana sahip olup yamaçta kurulmuş dağınık dokulu bir yerleşmedir. Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Gökçebey İlçesi'nin doğusunda yer alan ve ilçeye uzaklığı 10 km olan Aydınlar Köyü, Muharremler, Yeşilköy, Karapınar ve Aliusta köyleri ile komşudur. Dört mahalleden oluşan köy, 5 km² alana sahip olup kuruluş yeri itibariyle bir dağ eteği köyüdür. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı sayımına göre 460 kişidir. Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Yedi mahalleden oluşan Bakiler Köyü, Gökçebey İlçesi'nin batısında yer alıp ilçe merkezine uzaklığı 12 km'dir. Bakacakkadı Beldesi, Saraçlar Köyü, Veyisoğlu Köyü, Çaycuma'nın Geriş Köyü ve Gökçebey ilçe merkezi ile çevrilidir. 5 km² alana sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle yamaç köyüdür. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Yükseltinin az, ulaşımın kolay olduğu Bakiler Köyü'nün 2018 yılı itibariyle nüfusu 690 kişidir. Köyde bir adet ilkokul bulunmaktadır. Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Filyos Çayı kenarında kurulan köylerden biri olan Bodaç Köyü, ilçenin güneyinde yer alıp ilçeye uzaklığı 4 km' dir. Gaziler, Namazgah, Çukur ve Hacımusa köyleri ile Yenice İlçesi'ni Kayadibi Köyü komşudur. 25,8 yüz km² ölçümü ile ilçenin en büyük ikinci köyüdür. Dört mahalleden oluşan köyde, dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı itibariyle 420 kişidir. Köyün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır.

Filyos Çayı kenarında kurulmuş olan Çukur Köyü 27 km² yüzölçümü ile ilçenin en büyük köyüdür. Gökçebey ilçe merkezi, Gaziler Köyü, Bodaç Köyü ve Devrek İlçesi ile komşudur. Tek merkezli yerleşme özelliği gösteren köyde 2018 yılı ADNKS verilerine göre nüfus 324 kişidir. İlçe merkezine uzaklığı 3 km' dir. Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır

Gökçebey İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alıp ilçeye uzaklığı 14 km olan Dağdemirciler Köyü, Karapınar, Aydınlar, Pazarlıoğlu, Duhancılar köyleri ve Çaycuma İlçesi ile komşudur. 4,1 km² yüzölçümüne sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı itibariyle 368 kişidir. Köyde bir adet ilkokul bulunmaktadır. Köyde eski dönemde demirci ustaları yaşadığı için köye Demirciler adı verilmiştir. Dağ ifadesi ise Dağ Divanından ayrıldıktan sonra eklenmiştir (Uyar, 2016). Günümüzde köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Osmanlı döneminde Dağ Divanına bağlı olan köylerden biri olan Duhancılar Köyü, ilçenin kuzeydoğusunda yer almaktadır. İlçe merkezine uzaklığı 17 km olan köy sırtta kurulmuş, dağınık dokulu bir yerleşmeye sahiptir. Dört mahalleden oluşan köyde

bir adet ilkokul bulunmaktadır. 2018 yılı verilerine göre köyde nüfus 617 kişidir. Yüzölçümü $6,7 \text{ km}^2$ olan köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Zonguldak-Karabük demiryolu hattı boyunca kurulan Gaziler Köyü ilçenin güneyinde yer almakta olup ilçe merkezine uzaklığı 2 km' dir. Köyün batısından Filyos Çayı geçmekte ve köyde sulu tarım yapılmaktadır. Köy yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hakimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 430 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Hacımusa Köyü Dağ Divanından ayrılıp köy olmuştur. İlçe merkezine uzaklığı 13 km olan köy 1995-2013 yılları arasında belde statüsünde idi. Daha sora nüfusunun azalmasına bağlı olarak belediyelik kaldırıldı. Aliusta, Namazgah, Pazarlıoğlu köyleri ile Bartın ve Karabük iline komşudur. $23,5 \text{ km}^2$ yüzölçümü ilçenin en büyük üçüncü köyüdür. Köyde bir adet ortaokul bulunmaktadır. Köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür ve yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 924 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Son yıllarda BAKKA tarafında yürütülen proje kapsamında köyün Herkime olarak adlandırılan, ilçenin en eski yerleşim yeri olma özelliğine sahip olan bölümünde bulunan, yörenin kültürel özelliklerini yansıtan ahşap yığma tekniği ile yapılmış olan evler restore edilerek turizmin gelişmesi hedeflenmektedir.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Karapınar Köyü' nün ilçe merkezine uzaklığı 8 km'dir. İki mahalleden oluşan köy, Aydınlar, Dağdemirciler ve Pazarlıoğlu köyleri ile komşudur. $2,5 \text{ km}^2$ yüzölçümü ile ilçenin en küçük ikinci köyüdür. Kuruluş yeri itibariyle sırt köyü olup dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 728 kişi olan köyde bir adet ortaokul bulunmaktadır. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin doğusunda yer alan ve Dağ Divanından ayrılmış olan Muharremler Köyü' nün ilçe merkezine uzaklığı 6 km' dir. $2,6 \text{ km}^2$ yüzölçümüne sahip olan köy, Aktarla, Aydınlar, Aliusta, Namazgah köyleri ve Çaycuma ilçesi ile komşudur. Köy kuruluş yeri itibariyle yamaç köyüdür. Köy beş mahalleden oluşmaktadır ve

yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 542 kişi olan köyde bir adet ilkokul bulunmaktadır. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Dağ divanın ayrılan ve Gökçebey İlçesi'nin doğusunda yer alan Namazgah Köyü'nün ilçe merkezine uzaklığı 8 km' dir. 8,4 km² yüzölçümüne sahip olan köy, Uzunahmetler, Muharremler, Aliusta, Hacımusa, Bodaç ve Gaziler köyü komşudur. Köy kuruluş yeri itibariyle yamaç köyü olup iki mahalleden oluşmakta ve dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 728 kişi olup bir adet ilkokul bulunmaktadır. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır

Gökçebey İlçesi'nin batısında yer alan Örmeci Köyü'nün ilçe merkezine uzaklığı 11 km'dir. Bakacakadı Beldesi, Zonguldak merkez ilçesi ve Devrek ilçesi ile komşudur. Köyün doğusunda Filyos Çayı bulunmaktadır. 5,4 km² yüzölçümüne sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür. Bir adet özel eğitim okulunun bulunduğu köy dokuz mahalleden oluşmakta ve 985 kişilik nüfusu ile ilçenin en kalabalık köyü konumundadır. Verimli tarım arazilerinin varlığı, ulaşım güzergâhı üzerinde olması köyün fazla nüfuslanmasında etkili olmuştur. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Pazarlıoğlu Köyü' nün ilçe merkezine uzaklığı 13 km'dir. Duhancılar, Karapınar, Aliusta, Hacımusa köyleri ve Bartın ili ile komşudur. 4,1 km² yüzölçümüne sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür. Tek yerleşim özelliğine sahip olan köy dağınık dokuludur. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 338 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeyinde yer alan Saraçlar Köyü'nün ilçe merkezine uzaklığı 3 km'dir. 1,8 km² yüzölçümü ile ilçenin en küçük köyü olan köy, Bakiler, Aktarla, Uzunahmetler, Veyisoğlu köyleri ve Çaycuma ilçesi ile komşudur. Köy kuruluş yeri itibariyle yamaç köyüdür. Tek yerleşmeli olan köyde dağınık doku hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 204 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Uzunahmetler Köyü, Gökçebey İlçesi'nin doğusunda yer alıp ilçe merkezine uzaklığı 3 km'dir. Aktarla, Namazgâh, Gaziler, Saraçlar, Veyisoğlu, Muharremler köyleri ve Gökçebey ilçe merkezi ile komşudur. 8,3 km² yüzölçümüne sahip olan köy Augusto deresi vadinde kurulmuştur. Sulu tarımın yapıldığı köyde altı mahalle bulunmaktadır ve toplu yerleşme hâkimdir. Köy altı mahalleden oluşmaktadır ve yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 554 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

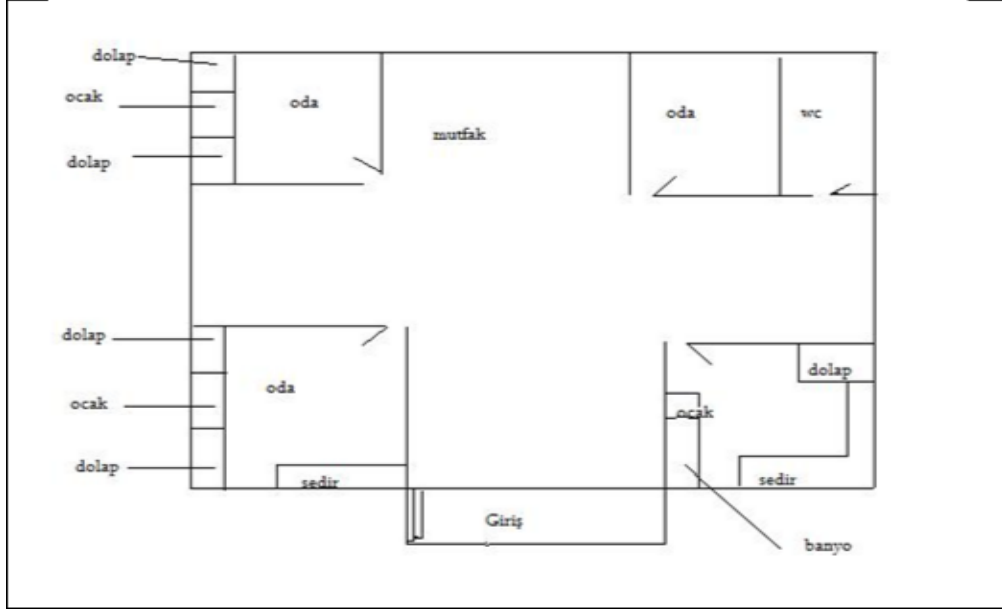
Gökçebey İlçesi'nin kuzeyinde yer alan Veyisoğlu Köyü'nün ilçe merkezine uzaklığı 2km'dir. Saraçlar köyü, Bakiler köyü, Uzunahmetler köyü, Gökçebey ilçe merkezi ve Bakacakkadı Beldesi ile komşudur. 4 kilometrekarelik yüzölçümüne sahip olan köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür. Tek yerleşmeli köy özelliğine sahip olup yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. Nüfusu 2018 yılı verilerine göre 398 kişidir. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Yeşilköy'ün ilçe merkezine uzaklığı 18 km'dir. Karapınar, Dağdemirciler köyleri ve Çaycuma ilçesi ile komşudur. Köy kuruluş yeri itibariyle sırt köyüdür. Daha önce Dağdemircilere bağlı olan Etçioğlu, Kütükçüoğlu ve Yamaklıoğlu mahallelerin birleşmesiyle 2011 yılında kurulan köy bugün iki mahalleden oluşmaktadır ve yerleşim dokusunda dağınık yerleşmeler hâkimdir. 2018 yılı verilerine göre nüfusu 552 kişi olan köyde bir adet ilkokul bulunmaktadır. Köyde geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.

3.2.3. Konut Tipleri

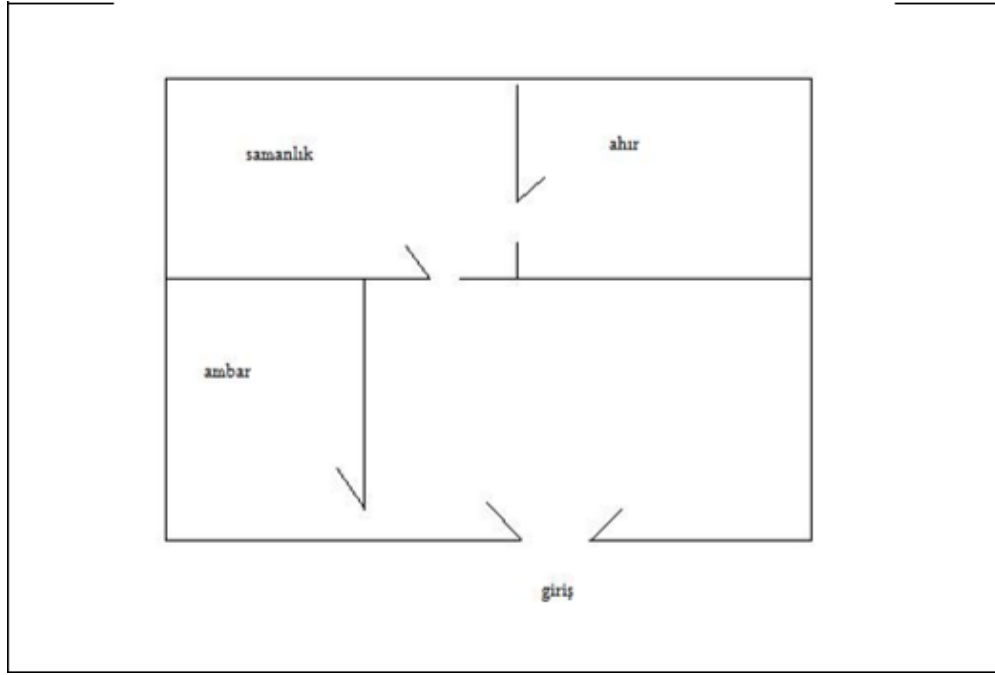
İnsan topluluklarının doğal peyzaj üzerinde oluşturdukları en önemli unsurlardan biri olan meskenler (ev, konut), insan gibi kısa ömürlü olmalarına rağmen değişmeyen faktörlerin etki ve izlerini taşıyan, coğrafi çevrede değişmeyen bazı özelliklere göre yeni baştan ve süratle tanzim edilebilen beşerî tesislerdir. Sürekli bir değişim içinde olsalar da uzun bir geçmişin izlerini taşırlar ve kısmen de devamlılık gösterirler. Bu bakımdan kırsal konutları, yapı malzemesi, şekilleri ve değişik bölümlerinin tertip tarzı ile içinde bulunduğu coğrafi şartların etkisini taşıyan ve bu etkiyi aksettiren yapılar oldukları için, coğrafya ilminde üzerinde durulan konulardan birini oluşturmaktadır. Öte yandan basit

olan ve bölge şartlarını karakterize eden kırsal konutları, doğal çevre şartları kadar, onu inşa eden ve içerisinde yaşayan aile toplumunun sürdürdüğü ekonomik faaliyetler, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikler ile tarihî faktörlere bağlı olarak da, çeşitli şekil ve özellikler kazanmıştır. Bu özelliklerinden dolayı kır konutları, bölgedeki doğal ve beşerî çevre şartları hakkında da bilgi vermektedir (Zaman, 2017: 911).

Şekil 1: Gökçebey İlçesi'nin Kır Meskenlerinin Üst Kat Planı (ölçeksiz)

Araştırma sahamızda eski tip meskenlerin yapı malzemesini ahşap oluşturmaktadır. Bu meskenler tek ve çift katlı olarak bulunurlar. Meskenlerin üst katı yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Bu katta her köşede bir oda bulunmaktadır. Odaların içerisinde birer tane gömme dolap, “banyoluk” adı verilen bir bölüm, ocak ve sedir bulunur. Ortada kalan alan ise günlük oturma odası ve mutfak olarak kullanılır. Meskenlerin alt katları ise ahır olarak kullanılır. Burada büyükbaş hayvanların yer aldığı bir bölüm, samanlık ve kışlık yiyecekleri saklandığı ambar bulunur (Şekil 1 ve 2).

Şekil 2: Gökçebey İlçesi'nin Kır Meskenlerinin Alt Kat Planı (ölçeksiz)

Kır meskenlerin bölge şartlarını temsil ederken yeni tip konutlar ailelerin gelir düzeyi ve değişen ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Araştırma sahamızın şehir yerleşmesi olan bölümünde yeni tip meskenler bulunmaktadır. Meskenlerin yapı malzemesini tuğla oluşturmaktadır. Bu meskenlerde mutfak ile odalar ortada bulunan ve günlük oturma odası olarak kullanılan bölüme açılmaktadır. Oturma odasında soba yanmakta ve bu sayede diğer odalar da ısıtılmaktadır. Son yıllarda yapılan meskenlerde kalorifer kullanımını artmış olması bu yapı tarzının değişmesine neden olmuştur.

3.3. Nüfus

Yeryüzünde sınırları belirli alanlarda yaşayan insanların belirli zamanlarda tespit edilen sayıları o alanların veya yerlerin o zaman kesitindeki nüfusunun ortaya koymaktadır. Bu nedenle yere ve zamana göre değişen bir unsur olan nüfusu, "yeryüzünde sınırları belirli alanlarda veya yerlerde belirli zamanda yaşayan insan sayısı" olarak tanımlamak mümkündür (Özçağlar, 2014: 101).

Nüfusla ilgili bilgiler genellikle sayımlarla toplanır. Genellikle denilmesinin sebebi, bazı gelişmiş ülkelerde yıllarca sayım yapılmadan nüfus kayıtları yoluyla, doğumlar ve ölümler, evlenme ve boşanmalar gibi hayati verilerin günü gününe izlenebilmesidir. Birçok bakımdan sayımlardan daha kesin ve doğru olarak kabul edilen bu bir tür "tahrir"lerin Osmanlı İmparatorluğu'nda olduğu gibi birçok ülkede ulusal sayımlardan çok daha eskilere gittiği bilinmektedir. Nüfus sayımını Birleşmiş Milletler şöyle tanımlamaktadır: "Belirli bir zamanda bir ülke ya da ülkenin iyi tanımlanmış bölgesindeki tüm kişilere ilişkin demografik, ekonomik, toplumsal, verilerin toplanma, değerlendirme, analiz edebilme ve yayınlama işlemlerini tümüdür" (Tümertekin-Özgüç, 2004: 175-176).

Ülkemizde Cumhuriyet'in ilanından önce nüfus sayımları yapılmıştır; ancak modern anlamda nüfus sayımları Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle yapılmıştır. Araştırma sahasının nüfus özellikleri için Cumhuriyet öncesi nüfus sayımları ve Cumhuriyet sonrası nüfus sayımlarından yararlanılmıştır.

3.3.1. Nüfus Gelişimi ve Hareketleri

Osmanlı Devleti döneminde 1831 yılında yapılan nüfus sayımında araştırma sahasında 623 reaya (vergi veren nüfus)' dan bahsedilmektedir. Cumhuriyet'in ilanından sonra sistemli olarak ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır; ancak araştırma sahasıyla ilgili olarak 1935 sayımından itibaren sağlıklı bilgilere ulaşabilmektedir (Avcı, 1998: 234).

Araştırma sahası olan Gökçebey İlçesi, 1927 yılında nahiye merkezi özelliğini yitirmiş ve 1928 yılında Uzunahmetler Köyü'ne Tefen Pazarı Mahallesi adıyla bağlanmıştır. Bu nedenle 1935-1955 yılları arasında yapılan nüfus sayımlarında araştırma sahasının nüfus özelliklerini yansıtmama bakımından Uzunahmetler Köyü'nün nüfus bilgileri verilmiştir. 1955-1990 yılları arasında Devrek Kazası Tefen Bucağı olarak kayıtlarda geçmekte iken 1990 yılında ilçe statüsüne kavuşmuş ve nüfus sayımlarında Gökçebey İlçesi olarak bilgi verilmiştir (Çizelge 20).

Araştırma sahasının 1955 yılında bucak merkezi olması ile Devrek Merkez Bucağı'na bağlı olan köylerden on üç tanesi Tefen Bucağı'na bağlanmış ve bu durum nüfus miktarının bir anda artmasına neden olmuştur. 1955-1985 yılları arasında doğumların ölümlerden fazla olması nedeniyle nüfus miktarı sürekli artmıştır. 1990 yılında ise 30428 kişi ile en yüksek nüfus miktarına ulaşmıştır. Bu durum üzerinde ilçe merkezi olması ve kendisine yedi adet daha köy bağlanması etkili olmuştur. Çizelgede de görüldüğü üzere 1990-2000 yılları arasında bir düşüş yaşanmıştır. Gökçebey ilçe olduktan iki yıl sonra kendisine bağlı olan yirmi köyden beş tanesi referandum ile Devrek İlçesi'ne bağlanmış ve ilçe nüfusunun azalmıştır. 2000-2007 yılları arasında da bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2001 yılında ilçede bulunan Kılıç Seramik Fabrikası'nın Çorlu'ya taşınması ve burada çalışanların aileleri ile birlikte göç etmesi bu düşüşün sebebi olarak

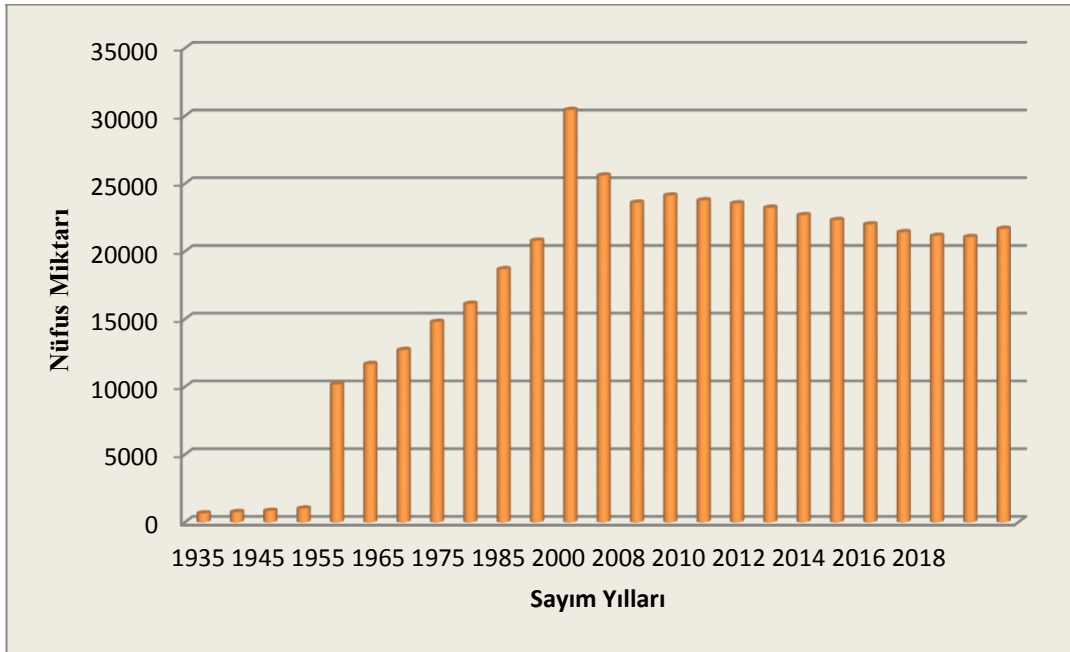
2007-2008 yılları arasında bir önceki sayım dönemine göre nüfus artmıştır. Bu durum, 2007 yılında ilçede Bülent Ecevit Üniversitesine bağlı olarak açılan Mithat-Mehmet Çanakçı Meslek Yüksek Okulu ile birlikte ilçenin göç almış olması ile açıklanabilir. 2008 yılından sonra ise ilçenin nüfusunun azalmadığı görülmektedir. Bu azalmanın nedeni ilçeden verilen göçlerle açıklanabilir. Araştırma sahamız iş imkânlarının fazla olduğu bir alan değildir. Bu yüzden nüfus, geçimini sağlayabilmek amacıyla ilçe merkezi dışına göç etmektedir

Çizelge 20: Gökçebey İlçesi'nde Yıllara Göre Nüfusun Gelişimi

Sayım Yılları	Devrek Merkez Nahiyesi Uzunahmetler Köyü	Devrek Tefen Nahiyesi	Gökçebey İlçesi
1935	645	-	-
1940	741	-	-
1945	833	-	-
1950	1001	-	-
1955	-	10173	-
1960	-	11668	-
1965	-	12704	-
1970	-	14783	-
1975	-	16116	-
1980	-	18669	-
1985	-	20774	-
1990	-	-	30428

2000	-	-	25588
2007	-	-	23585
2008	-	-	24112
2009	-	-	23755
2010	-	-	23530
2011	-	-	23208
2012	-	-	22660
2013	-	-	22296
2014	-	-	21978
2015	-	-	21402
2016	-	-	21133
2017	-	-	21047
2018	-	-	21655

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımı Sonuçları ve ADNKS

Şekil 3: Gökçebey İlçesi'nde Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi

Araştırma sahasının 1955 yılında bucak merkezi olması ile Devrek Merkez Bucağı'na bağlı olan köylerden on üç tanesi Tefen Bucağı'na bağlanmış ve bu durum nüfus miktarının bir anda artmasına neden olmuştur (Şekil 3). 1955-1985 yılları arasında doğumların ölümlerden fazla olması nedeniyle nüfus miktarı sürekli artmıştır. 1990

yılında ise 30428 kişi ile en yüksek nüfus miktarına ulaşmıştır. Bu durum üzerinde ilçe merkezi olması ve kendisine yedi adet daha köy bağlanması etkili olmuştur. Çizelgede de görüldüğü üzere 1990-2000 yılları arasında bir düşüş yaşanmıştır. Gökçebey ilçe olduktan iki yıl sonra kendisine bağlı olan yirmi köyden beş tanesi referandum ile Devrek İlçesi' ne bağlanmış ve ilçe nüfusunun azalmıştır. 2000-2007 yılları arasında da bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2001 yılında ilçede bulunan Kılıç Seramik Fabrikası'nın Çorlu'ya taşınması ve burada çalışanların aileleri ile birlikte göç etmesi bu düşüşün sebebi olarak açıklanabilir. 2007-2008 yılları arasında bir önceki sayım dönemine göre nüfus artmıştır. Bu durum, 2007 yılında ilçede Bülent Ecevit Üniversitesine bağlı olarak açılan Mithat-Mehmet Çanakçı Meslek Yüksek Okulu ile birlikte ilçenin göç almış olması ile açıklanabilir. 2008 yılından sonra ise ilçenin nüfusunun azalmadığı görülmektedir. Bu azalmanın nedeni ilçeden verilen göçlerle açıklanabilir. Araştırma sahamız iş imkânlarının fazla olduğu bir alan değildir. Bu yüzden nüfus, geçimini sağlayabilmek amacıyla ilçe merkezi dışına göç etmektedir.

3.3.2. Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu

Yeryüzünün çeşitli alanlarında coğrafi ortamın farklı özellikler göstermesi nedeniyle insanların yaşam alaları da buna göre değişmektedir. Yer şekillerinin, yükseltinin, iklimin, hidrografyanın, bitki ve toprak örtüsünün kontrolünde seçilen yerleşim alanları yeryüzünün çeşitli miktarda ve sıklıkta nüfus barındıran kesimlerini oluşturmaktadır. Yeryüzünde bu alanlarda yaşayan ve çeşitli faaliyetlerde bulunan insanları bu yerlere bağlayan faktörler aynı zamanda nüfus dağılışını da etkilemektedir (Özçağlar, 2014: 106).

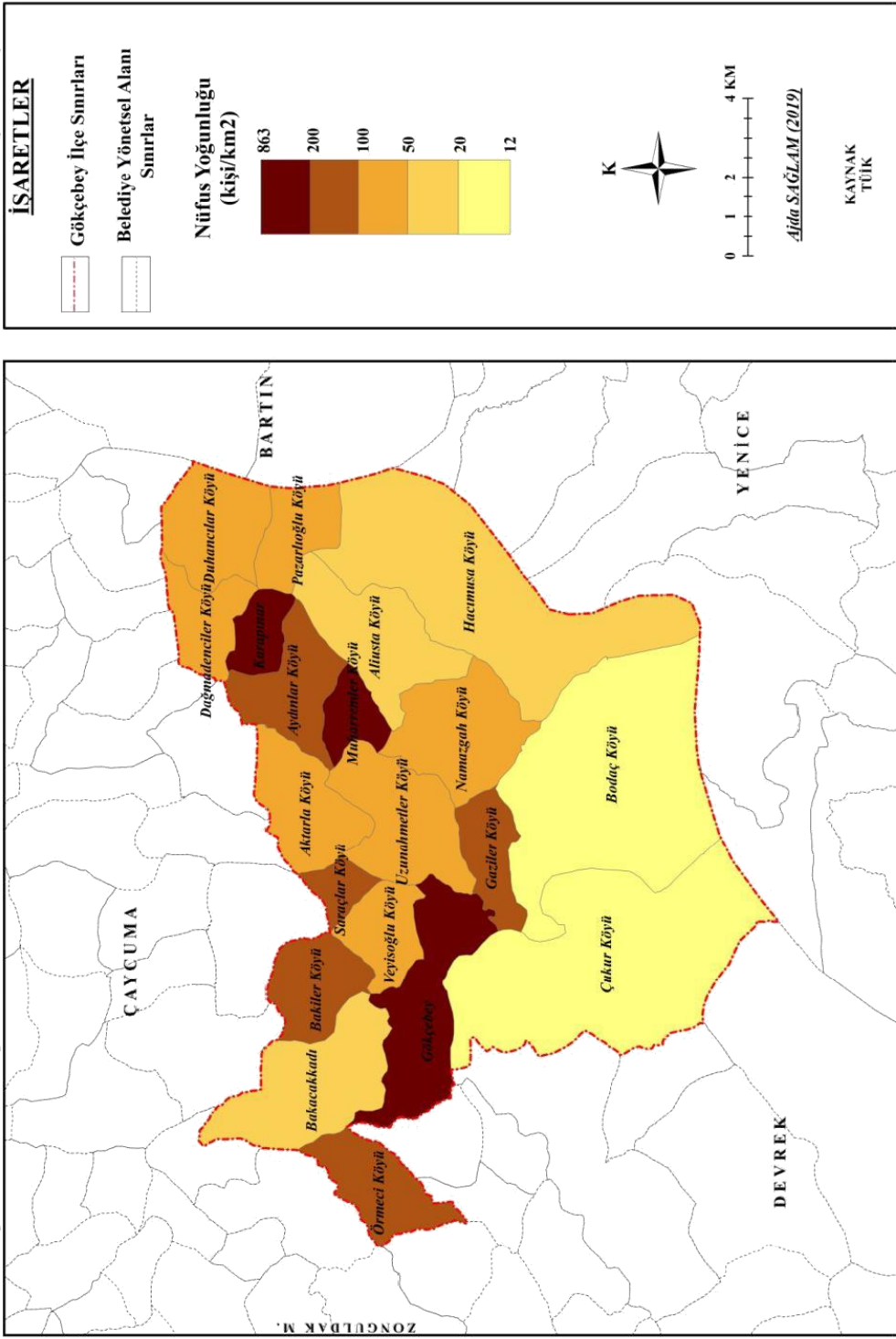
Araştırma sahası olan Gökçebey'de nüfusun dağılışına bakıldığında yoğunluğun köy yerleşme yerlerinde toplandığı görülmektedir. 2018 yılı ADNKS verilerine göre Gökçebey'in toplam 21.655 kişilik nüfusunun % 46,9' u yani 10.176 kişi köy yerleşim yerlerinde ,% 37,8' i yani 8204 kişi Gökçebey kasabasında ve %15,1' i yani 3275 kişi Bakacak kadı kasabasında ikamet etmektedir (Harita 16).

Köy yerleşim alanları olarak nüfusun dağılımı incelendiğinde kuzeyde yer alan köylerin sık nüfuslu olduğu görülmektedir. İlçenin kuzeyinde arazinin nispeten düz

olması, Filyos ayı'nı besleyen Agosto ve Ahmetler derelerinin varlığı bu köylerin sık nüfuslu olması üzerinde etkili olmuştur. Burada yer alan Bakiler Köyü'nde 712 kişi, Duhancılar Köyü'nde 603 kişi, Aktarla Köyü'nde 566 kişi, Uzunahmetler Köyü'nde 564 kişi, Muharremler Köyü 548 kişi, Karapınar Köyü'nde 517 kişi, Aydınlar Köyü'nde 499 kişi, Dağdemirciler Köyü'nde 401 kişi, Veyisoğlu Köyü'nde 387 kişi, Pazarlıoğlu Köyü'nde 379 kişi, Aliusta Köyü'nde 287 kişi ve Saraçlar köyünde 207 kişi ikamet etmektedir. Bakiler Köyü'nde Filyos ayı ve Zonguldak-Ankara karayoluna yakınlık, nüfusun kuzeyde yer alan diğere köylere oranla daha fazla olmasına neden olmuştur.

İlçe güneyde Akçaharman Tepe ve Sarıçam Tepe ile çevrilidir. Bu durum güneyde yer alan köylerin az nüfuslanmasına yol açmıştır. Güneyde yer alan köylerden olan çukur ve Bodaç'ta Filyos ayı kenarlarında nüfusun fazla olduğu, yamaçlara çıkıldıkça nüfusun azaldığı görülür. Gaziler Köyü ve Namazgah Köyü'nde ise çukur ve Bodaç' a oranla dağlık arazinin daha az yer kaplaması nedeniyle nüfus fazladır.

GÖKÇEBEY İLÇESİ ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUĞU HARİTASI (2018)

Harita 16: Gökçebeý İlçesi Aritmetik Nüfus Yoğunluđu Haritası (2018)

Yüzölçümü bakımından en büyük köy olan Hacımusa Köyü, yörenin eski yerleşim birimlerinden biridir. 1995 yılında belediye teşkilatı kurularak belde statüsü kazanmış; ancak zaman içinde nüfusunun azalması nedeniyle belediye 2014 yılında kaldırılmıştır. 2018 yılı ADNKS verilerine göre nüfusu 947 kişidir. Yükseltisinin fazla (500m) olmasına rağmen geçmiş dönemlerden beri yoğun nüfuslu olmasında, Osmanlı döneminde Herkime mahallesinin Amasra-Gerede arasında geçiş yolu olarak kullanılmasının ve 15.yy' da II. Murat tarafından bir kervansaray yaptırılmış olmasının etkili olduğu söylenebilir (Taş' dan aktaran Uyar, 2013).

İlçenin batısında yer alan Örmeci Köyü, 986 kişilik nüfusu ile en kalabalık köy durumundadır. Örmeci Köyü'nün yoğun nüfuslanmasında etkili olan faktörler, arazinin düz olması, Filyos Çayı kenarında ve Zonguldak- Ankara yolu üzerinde kurulmuş olması gösterilebilir.

Özetle, Gökçebey köy yerleşmelerinde nüfusun dağılışında morfoloji, ulaşım güzergâhları üzerinde olma, akarsu vadisinde yer alma ve tarihi yerleşmeler olma gibi faktörler rol oynamıştır.

Gökçebey Kasabası'nda nüfusun dağılışına bakıldığında ilçenin kuzeyine ve batısına doğru nüfusun arttığı görülmektedir. Kasabanın batısında yer alan Yeni mahalle 2514 kişi ile en kalabalık mahalledir. Hastane ve karakolun varlığı ile dinleme ve eğlenme gibi sosyal alanların varlığı bu mahallenin yoğun nüfuslu olmasına yol açmıştır. İlçenin doğusunda yer alan On mayıs mahallesi 616 kişilik nüfusu ile ilçenin en az nüfusa sahip mahallesidir. Hastane, karakol, belediye binası ve hükümet konağı gibi resmi daireler ile Zonguldak-Anakara karayolu ile demiryoluna uzak olması bu mahallenin az nüfuslanmasında etkili olmuştur.

Kasaba yerleşmelerinden bir diğeri olan Bakacakkadı Beldesi Gökçebey'e 7 km uzaklıkta yer almaktadır. Bakacak yer adı olarak Osmanlı belgelerinde ilk defa 1519 yılında tutulan muhasebe defterlerinde Bolu Sancağına bağlı Yedi divan kazasında 32 haneli bir karye olarak geçer. 1568 yılına kadar nüfus artmış ve hane sayısı 61'e ulaşmıştır. 1894 yılında Çaycuma-Perşembe nahiyesine bağlı bir karye olan Bakacak, 1954 yılında Tefen nahiye merkezi olunca Tefen Nahiyesi köyü olarak kayıtlarda yer

almış,1992 yılında da belde statüsüne kavuşmuştur. Bakacakkadı beldesinde üç mahalle bulunmaktadır. Kadioğlu mahallesi beldenin eski yerleşme alanıdır. Bu nedenle nüfusu fazladır (1174 kişi). Yerleşme daha sonra bugünkü yere, merkez mahalleye doğru gelişmiştir. Merkez mahalle 1491 kişi ile en kalabalık mahalledir. Ulaşım güzergâhı üzerinde yer alması bu mahallenin yoğun nüfuslu olmasına neden olmuştur. Satıbeyler mahallesi ise 610 kişi ile en az nüfusu sahip mahalleyi oluşturmaktadır. Yükseltinin nispeten fazla olması ve Zonguldak-Anakara kara yoluna uzak olması mahallenin az nüfuslanmasında etkili olmuştur.

Nüfus yoğunluğu, birim alana düşen nüfus miktarı olarak tanımlanmaktadır. Bir yerdeki nüfus miktarının alana bölünmesiyle elde edilen değer o yerin nüfus yoğunluğunu vermektedir (Özçağlar, 2014: 107). Nüfusun bir yerde çok sık veya seyrek olması, o alanın insan yaşamına elverişli olup olmaması ile ilgilidir. Eğer bir alan insan yaşamı için elverişli doğal koşulların yanı sıra çeşitli insan etkinliklerinin de yoğun olduğu bir alan ise orada nüfus yoğundur (Karabağ ve Şahin, 2003: 43).

Çizelge 21: Zonguldak İline Bağlı İlçelerin Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

İlçeler	2018 Yılı Nüfusları	Yüzölçümleri(km ²)	Yoğunluk(kişi/ km ²)
Devrek	57,540	953	60
Alaplı	44,286	383	115
Gökçebey	21,655	183	118
Ereğli	175,605	736	238
Kilimli	35,323	145	243
Kozlu	48,381	177	273
Çaycuma	91,569	492	1608

Gökçebey İlçesi'nde nüfusun yoğunluğunu ortaya çıkarmak için önce her bir köyün yüzölçümü bulunmuştur. Daha sonra köylerin 2018 yılları nüfusları alan ile oranlanarak km² ye düşen insan sayısı bulunmuştur. Elde edilen değerler kendi içinde gruplara ayrılmıştır. Nüfus yoğunluğu ile ilgili olarak genel bir fikir verdiği için sadece aritmetik nüfus yoğunluğu hesaplanmıştır.

2018 yılında Gökçebey İlçesi'nde km² ye 118 kişi düşmektedir (Çizelge: 21). Aynı yılda ülkemizde km² ye 100,6 kişi, Zonguldak İli'nde ise 321 kişi düşmektedir.

Buna göre ilçede nüfus yoğunluğu il genelinden az olsa da ülke genelinden yüksektir. Zonguldak iline bağlı olan diğer ilçelerle karşılaştırıldığında ise Devrek ve Alaplı ilçelerinden sonra üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Çizelge 22: Gökçebey İlçesi Yönetmel Alanlarının Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Belediye ve Köy Yönetmel Alanları	2018 Yılı Nüfusu	Alan (km ²)	Yoğunluk(kişi/ km ²)
Çukur Köyü	343	27,2	13
Bodaç Köyü	432	25,8	17
Aliusta Köyü	287	8,3	34
Hacımisa Köyü	947	23,5	40
Bakacakkadı Beldesi	499	10,2	49
Uzunahmetler Köyü	564	8,3	68
Aktarla Köyü	566	6,4	88
Duhancılar Köyü	603	6,7	90
Namazgah Köyü	776	8,4	92
Pazarlıoğlu Köyü	379	4,1	93
Veyisoğlu Köyü	387	4,0	97
Dağdemirciler Köyü	401	4,1	99
Gaziler Köyü	433	3,8	113
Saraçlar Köyü	207	1,8	117
Aydınlr Köyü	499	4,04	123
Bakiler Köyü	712	5,0	142
Örmeci Köyü	986	5,4	183
Yeşilköy	589	3,0	196
Karapınar Köyü	517	2,5	207
Muharremler Köyü	548	2,6	211
Gökçebey (İlçe merkezi)*	8204	9,6	855

Nüfus yoğunluğu grupları incelendiğinde 1-20 grubunda Çukur ve Bodaç köylerinin, 21-50 grubunda Aliusta ve Hacımisa köyleri ile birlikte Bakacakkadı beldesinin, 51-100 grubunda Uzunahmetler, Aktarla, Duhancılar, Pazarlıoğlu, Veyisoğlu ve Dağdemirciler köylerinin, 101-200 grubunda Gaziler, Saraçlar, Örmeci, Aydınlar, Bakiler köyleri ile Yeşilköy'ün, 201 + grubunda ise ilçe ortalaması ile Karapınar ve Muharremler köylerinin yer aldığı görülmektedir (Çizelge 22). İlçe

genelinde 51-100 grubunun hâkimdir. Bu köylerin yoğunluklarının yüksek olması nüfuslarının fazla olmasından ziyade yüzölçümlerinin küçük olması ile ilgilidir.

3.3.3. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri ile Sektörel Dağılım

Bir sahanın nüfus coğrafyası bakımından etüdü yapılırken, nüfusun sosyal niteliklerinin incelenmesi, bu konularla ilgili tabloların, grafiklerin hazırlanması gerekmektedir. Nüfusun sosyal nitelikleri konusunda, nüfusun cinsiyet, yaş, eğitim, kültür ve sağlık durumu ele alınmakta ve bu bağlamda araştırma alanı içinde yaşayan nüfusun kadın, erkek miktarı ve oransal dağılım, toplam nüfus ile kadın ve erkek nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı ile nüfusun yaş gruplarına göre eğitim, kültür ve sağlık durumu incelenmektedir (Özçağlar, 2014: 110).

Araştırma sahası olan Gökçebey İlçesi'nin cinsiyet yapısı incelendiğinde her sayım döneminde kadınların erkeklerden fazla olduğu görülür. Ülkemizin 20.yy başlarında geçirmiş olduğu 1. Dünya savaşı ve Kurtuluş savaşında erkek nüfusun büyük bir kısmının kaybedilmesi ilk sayım yıllarında kadın nüfusun erkek nüfustan fazla olmasına neden olmuştur. 1935 ve 1940 yıllarında yapılan sayımlarda araştırma sahasımızda da bu durum görülmektedir. 1945 yılı sayımında erkek nüfus kadın nüfustan fazladır. Zonguldak-Ankara demiryolunun kısmen açılmış olması araştırma sahasının göç almasına neden olmuş ve erkek nüfus kadın nüfusu geçmiştir. 1950'li yıllarda başlayan şehirleşme hareketlerine bağlı olarak kırdan kentlere göçler yaşanmış ve Gökçebey İlçesi de bu durumdan etkilenmiştir. 1960'lı yıllarda ise Almanya'ya başlayan işçi göçleri nüfusun yine kadınlar lehine fazla olmasına yol açmıştır. Daha sonraki sayım yıllarında da ilçe dışına göçler devam ettiği için erkek nüfus kadın nüfustan her zaman az olmuştur (Çizelge 23 ve 24, Şekil 4).

Nüfusun, herhangi bir mekânda değişen özelliklerinde birisi de yaş yapısıdır. Belirli bir mekândaki nüfusun miktarı yanında, onun çeşitli yaş gruplarına göre durumu ve özellikle çalışabilir ya da faal nüfus olarak adlandırılan 15-64 yaş arasındaki nüfus miktarları iş gücü kapasitesi, gıda ve çeşitli hizmetlere olan ihtiyaç, aile tipleri, ölüm ve doğum oranları ve nihayet göçler bakımından önem taşımaktadır (Özgüç- Tümertekin, 2004: 217). Araştırma sahasının 2018 yılı verilerine göre 15-64 arası yaş grubu toplam

nüfusun %69,2' sini oluşturmaktadır. Faal nüfus olarak adlandırılan bu yaş grubunun %49,9' u erkek , %.50,1' i kadın nüfus oluşturmaktadır

Çizelge 23: Gökçebey İlçesi'nde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2018)

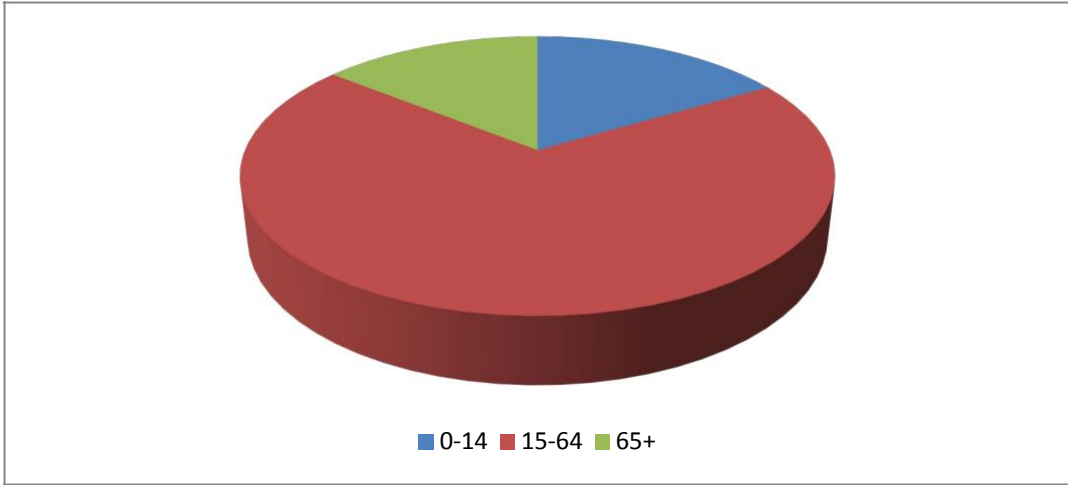
Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-14	1827	1748	3575
14-64	7483	7508	14991
65+	1389	1700	3089

Kaynak: TÜİK,2018

Çizelge 24: Gökçebey İlçesi'nde Nüfusun Dar Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı(2018)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	553	539	1092
5-9	650	564	1214
10-14	624	645	1269
15-19	694	727	1421
20-24	727	699	1426
25-29	796	590	1386
30-34	760	673	1433
35-39	792	789	1581
40-44	720	732	1452
45-49	745	803	1548
50-54	770	856	1626
55-59	766	831	1597
60-64	713	808	1521
65-69	605	637	1242
70-74	371	391	762
75-79	208	295	503
80-84	125	214	339
85-89	66	113	179
90+	14	50	64
Toplam	10699	10956	21655

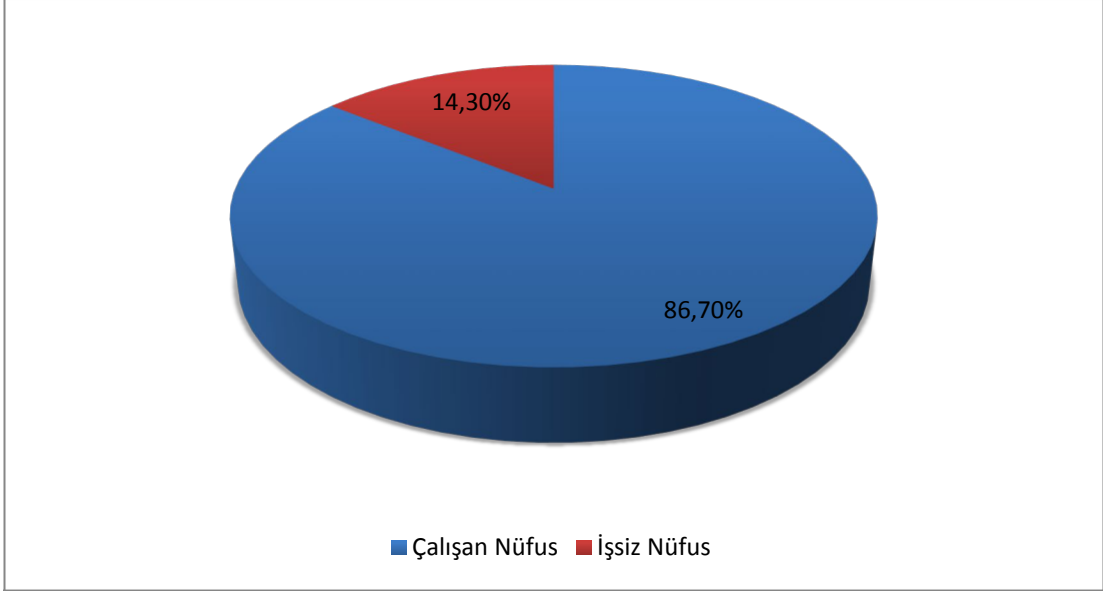
Kaynak: TÜİK,2018

Şekil 4: Gökçebey'de Nüfusun Geniş Aralıklı Dağılımı

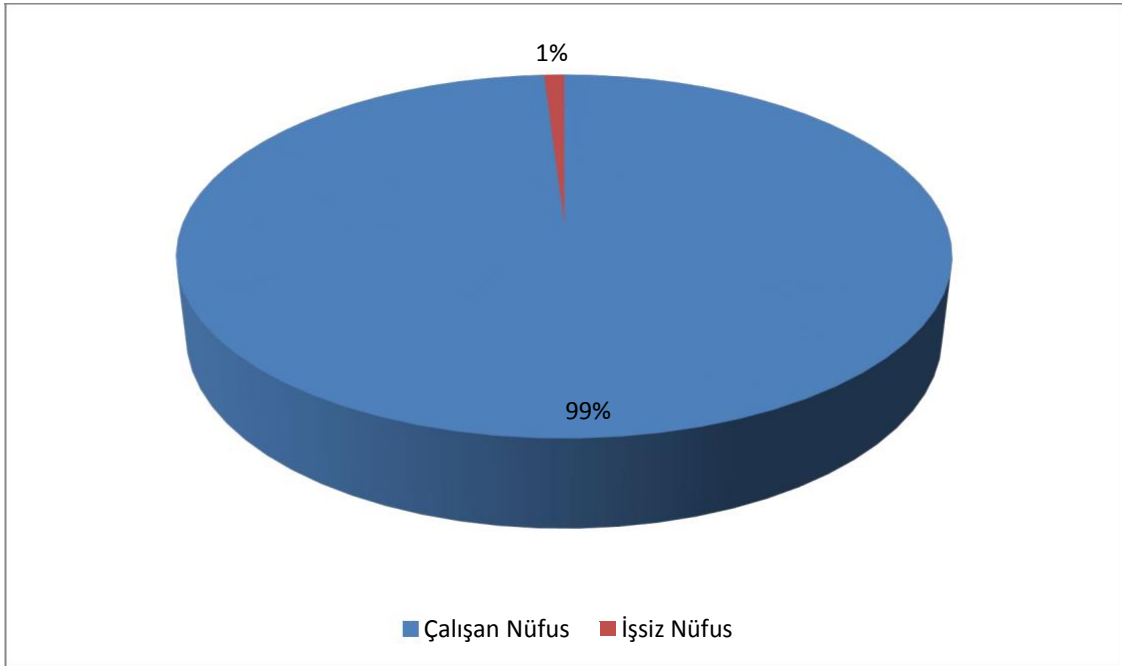
Yaş grupları bazında ele alındığında faal nüfus içinde en yüksek oranı 50-54 yaş grubu oluşturmaktadır. Toplam nüfusun %7,5' ini oluşturan bu grubun 770 kişisi erkek, 856 kişisi kadın nüfus oluşturmaktadır. Faal nüfus içindeki en düşük pay ise 15-19 yaş grubuna aittir. Bu yaş grubunda 1421 kişilik nüfus vardır. Bu nüfusun 694 kişisi erkek, 727 kişisi ise kadın nüfustur. Bu yaş grubu ortaöğretim okullarında okuyan öğrencilerin yaşıdır. 0-14 yaş grubu ise 3575 kişidir. Toplam nüfusun %16,5 'ini oluşturan bu nüfusun 1827 kişisi erkek, 1748 kişisi ise kadın nüfustur. Belirtilen yaş gruplarındaki nüfus, bebek ve eğitim çağındaki nüfus olduğu için faal olmaları beklenemez. 65 yaş ve üstü gruplarındaki nüfus toplam nüfusun %14,2 'sini oluşturmaktadır. Emekli kesimi oluşturan bu grubun verimlilikleri düşük olduğu için faal olmayan nüfus içerisinde sayılabilir.

İlçe merkezinde faal olan nüfusun %86,7' sini çalışan nüfus, %14,3' ünü işsiz nüfus oluşturur (Şekil 5). Çalışan nüfusun % 84,7' sini erkek, %15,3' ünü kadın nüfus oluşturmaktadır. Belde ve köylerde ise faal nüfusun %99' unu çalışan nüfus, %1' ini işsiz nüfus oluşturur (Şekil 6). Çalışan nüfusun %46,7' sini erkek % 54,3' ünü kadın nüfus oluşturur. Görüldüğü üzere belde ve köylerde işsizlik daha az ve kadınların çalışma hayatına katılma oranı daha yüksek. Bu durumun en önemli nedeni, bu yerleşim alanlarında tarım ve hayvancılığın ön planda olmasıdır

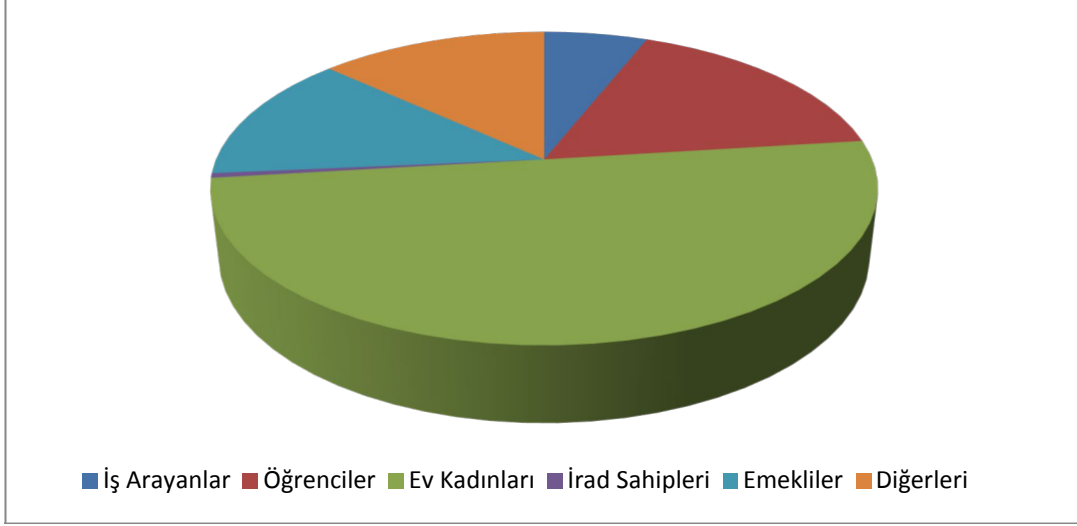
Şekil 5: Gökçebey İlçe Merkezinde Çalışan ve İşsiz Nüfus

Kaynak: TÜİK, 2018.

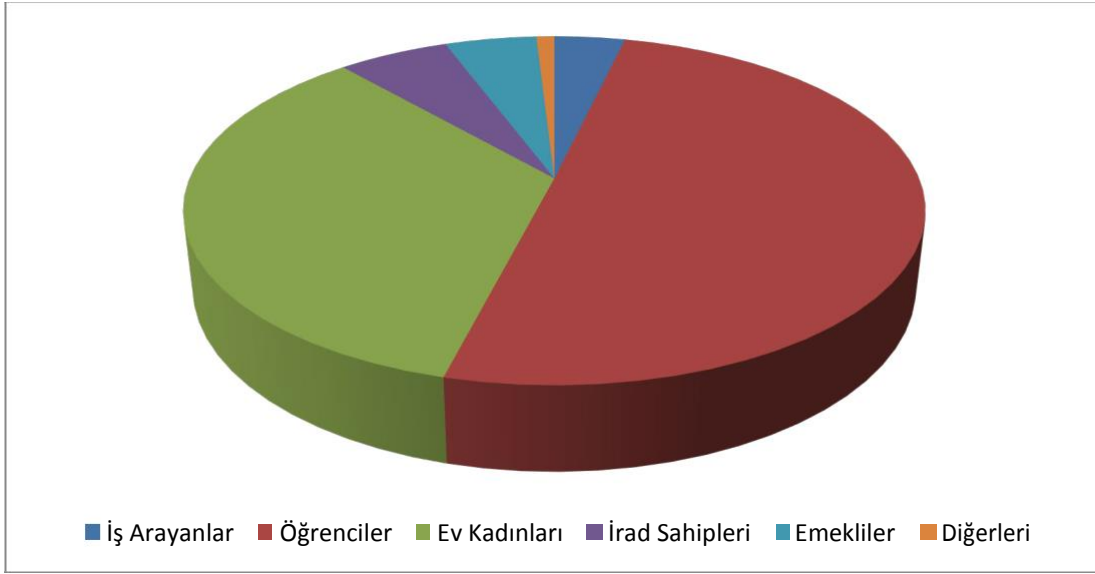
Şekil 6: Gökçebey Belde/Köylerde Çalışan ve İşsiz Nüfus

Kaynak: TÜİK, 2018.

Şekil 7: Gökçebey İlçe Merkezinde Faal Olmayan Nüfusun Dağılımı

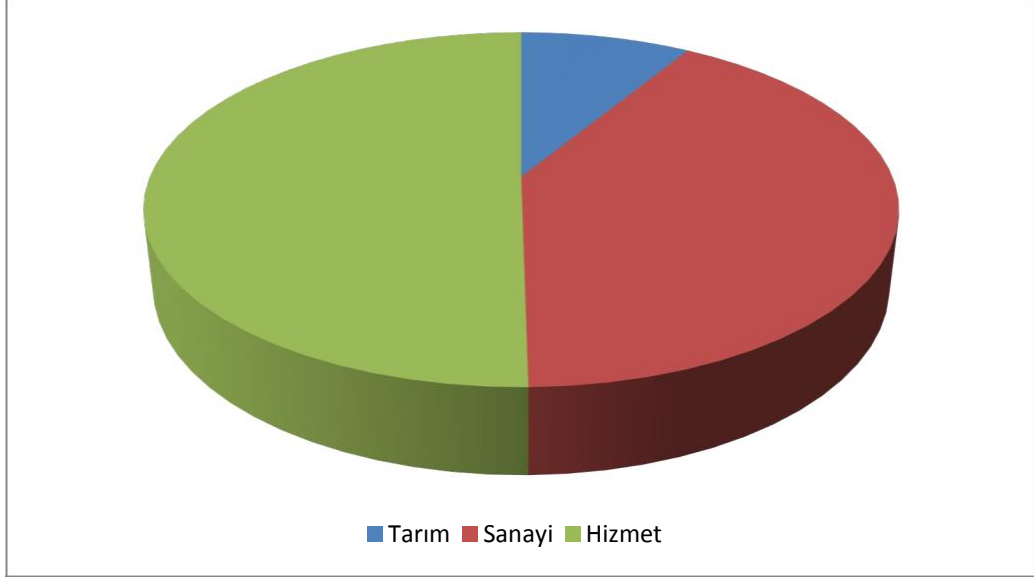
Kaynak: TÜİK, 2018.

Şekil 8: Gökçebey Belde Ve Köylerde Faal Olmayan Nüfusun Dağılımı

Kaynak: TÜİK, 2018.

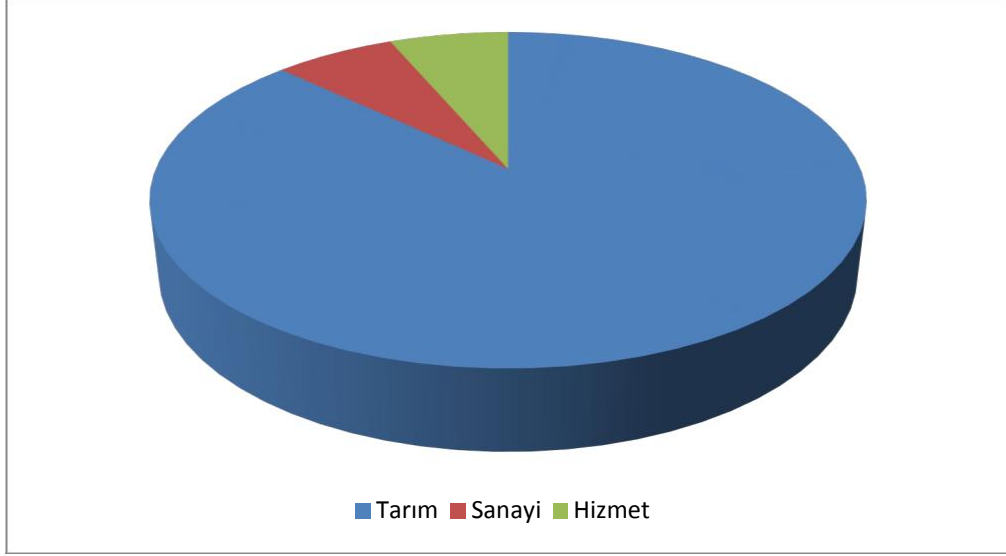
Gökçebey İlçesi'nde faal olmayan nüfus dağılımında ilçe merkezi ile belde ve köylerde farklılıklar görülmektedir. İlçe merkezinde faal olmayan nüfusun %6,3' ünü iş arayanlar, %17,9' unu öğrenciler, %52,7' sini ev kadınları, %13,9' unu emekliler, %0,5'ini irad sahipleri, %8,4' ünü diğerleri oluştururken belde ve köylerde faal olmayan nüfusun %3,7' sini iş arayanlar, %50,6'sını öğrenciler, %34,7' sini ev kadınları, %5,8'ini irad sahipleri, %4,8' ini diğerleri oluşturmaktadır (Şekil 7 ve 8).

Şekil 9: Gökçebey İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörel Dağılımı

Kaynak: TÜİK, 2018.

Çalışan nüfusun sektörel dağılımı incelenirse tarım sektörü %76 oranla ilk sırada yer alır. Bunu %12 ile hizmet ve %10,8 ile sanayi izler. Gökçebey ilçe merkezinde çalışan nüfusun %50,2'si hizmet, %41'i sanayi, %8,7'si tarım sektöründe çalışırken belde ve köylerde çalışan nüfusun %87'si tarım, %6,5'i hizmet, %6,4'ü sanayi sektöründe çalışmaktadır (Şekil 9 ve 10). Bu verilerden anlaşılacağı üzere ilçe merkezinde hizmet, kırsal kesimde ise tarım sektörü ön plandadır. Cinsiyete göre ele alındığında Gökçebey ilçe merkezinde erkeklerin %45,9'u hizmet, %44,6'sı sanayi, %9,4'ü tarım sektöründe çalışırken kadınların %75,4'ü hizmet, %19,7'si sanayi, %4,8'i tarım sektöründedir. Gökçebey belde ve köylerinde ise erkeklerin %75'i tarım, %12,5'i sanayi, %12,4'ü hizmet sektöründe çalışmaktadır. Kadınların da %97,7'si tarım, %0,8'i sanayi, %1,3'ü hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Şekil 10: Gökçebey'deki Belde ve Köylerde Çalışan Nüfusun Sektörel Dağılımı

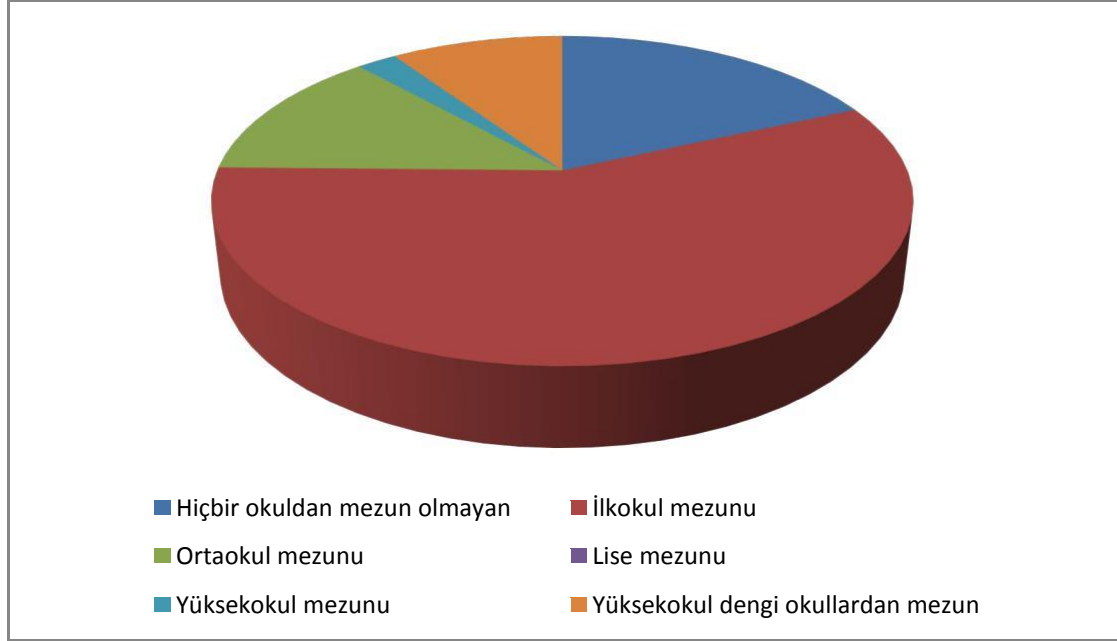
Kaynak: TÜİK, 2018.

Araştırma sahasında ilçe olduğu 1990 yılı verilerine göre ilçe merkezinde okur-yazar nüfus oranı %74(3679 kişi)' tür. Okuma-yazma bilenlerin %18,3' ü (674 kişi) hiçbir okuldan mezun değilken; %57'si ilkokul; %13'ü ortaokul;%6.75'i lise; %2,2'si yüksek okul mezunu iken %9,5'i dengi okullardan mezundur (Çizelge 25, Şekil 11). Okur-yazar nüfusun %56'sını erkek nüfus oluştururken; %44'ünü kadın nüfus oluşturmaktadır. 1990 yılında kırsal kesimin nüfusu 25347 kişidir ve bu nüfusun %61.91'i okuma-yazma bilmektedir. Bunların %52.38' ini erkek nüfus oluştururken; %47,61 kadın nüfus oluşturmaktadır. Ayrıca 1990 yılı itibariyle mezun olunan okullara göre kır nüfusunun dağılımına baktığımızda %75,4' ü ilkokul, %4.68' i ortaokul, %1.15' i lise ve %0.81' i yüksek okul mezunu iken geriye kalan %17'lik kısım dengi okullardan mezundur. 2018 yılında ise ilçe merkezindeki bilgilere ulaşılabilir. Buna göre ilçe merkezinde toplam nüfusun %84' ü okuma-yazma bilmektedir. Okuma-yazma bilenlerin %51,5' sini erkekler, %46,79' unu kadınlar oluşturmakta ve %15,88' i herhangi bir okuldan mezun değilken %37,51'i ilkokul, %15,59'u ilköğretim, %15,62'si lise, %6,85'i üniversite mezundur (Çizelge: 26). Nüfusun eğitim düzeyinin yaş gruplarına göre toplam nüfus, kadın ve erkek nüfusu olarak değerlendirilmesi yapılacak planlamalara büyük katkı sağlamaktadır. Bu itibarla, ekonomik faaliyetlere katılan ve

katılmayan nüfusun eğitim düzeyi ile cinsiyete göre dağılımının tespit edilmesi son derece önem kazanmaktadır

Çizelge 25: Gökçebey İlçe Merkezinde 1990 Yılında Okuma-Yazma Durum (6 yaş ve daha yukarısı)

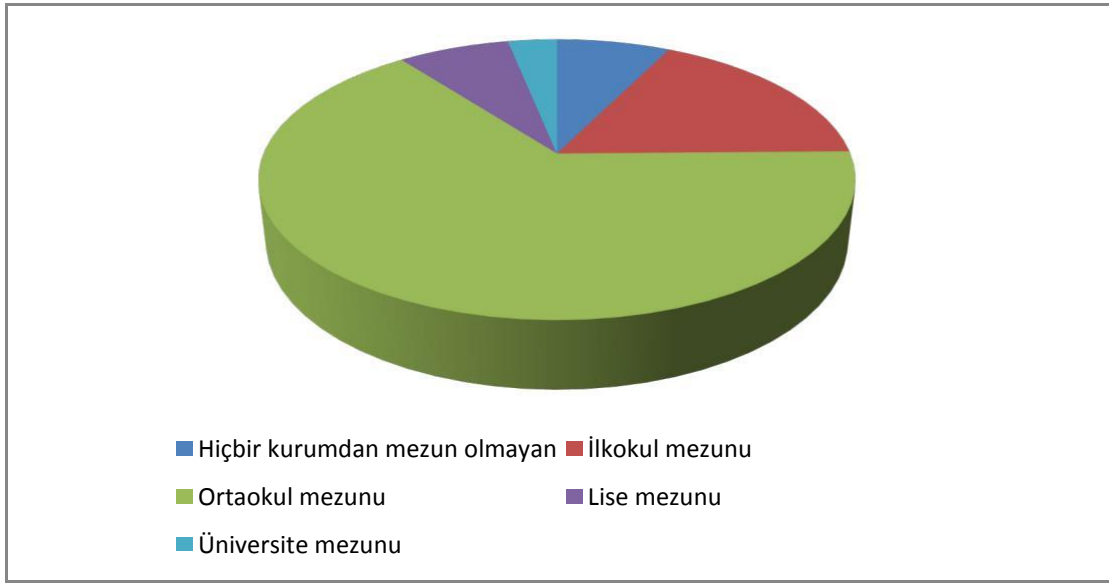
İLÇE MERKEZİ								
	Okuma Yazma Bilmeyenler	Okuma Yazma Bilenenler						Toplam Nüfus
		Bir okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	Orta Okul Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezun.	Toplam	
E	319	723	1164	305	150	55	2058	2218
K	611	355	939	174	99	27	1621	2232

Şekil 11: Gökçebey İlçesi'nde Okuma-Yazma Bilenenlerin Eğitim Kurumlarından Mezuniyetlerine Göre Dağılımı (1990)

Çizelge 26: Gökçebey İlçe Merkezinde Okuma-Yazma Durumu (2018)

İLÇE MERKEZİ								
	Okuma Yazma Bilmeyenler	Okuma Yazma Bilenler						Toplam Nüfus
		Bir okul Bitirmeyen	İlkokul M.	O.Okul M.	Lise M.	Üni. M.	Toplam	
E	314	723	3152	1202	1695	722	9126	9440
K	1840	1138	3493	902	1072	492	8289	9427

Şekil 12: Gökçebey İlçesi'nde Okuma-Yazma Bilenlerin Eğitim Kurumlarından Mezuniyetine Göre Dağılımı(2018)

3.3.4. Kır/Kent Nüfusu

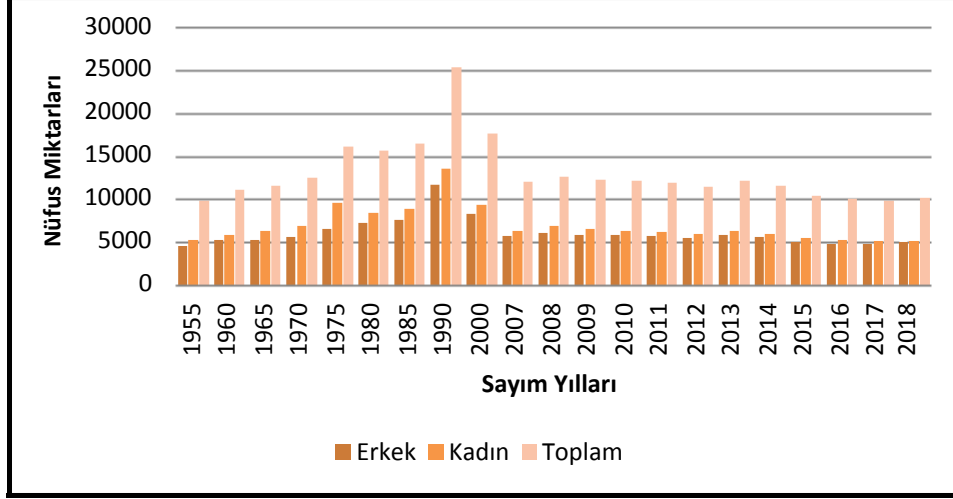
1955 yılı nüfus sayımına kadar Tefen, Uzunahmetler Köyü' ne bağlı bir mahalle yerleşmesi olduğu için köy ve kent nüfusu konusunda 1955 yılı ve sonrasında yapılan nüfus sayımları ele alınmıştır.

1955 yılı nüfus sayımında Devrek Kazası Tefen Nahiyesi olarak kayıtlarda yer alan araştırma sahasının nüfusu 10173 kişidir. Bu nüfusun 363 kişisi nahiye merkezinde bulunurken geriye kalan 9810 kişi köylerde yaşamaktaydı (Çizelge 27). Köylerde

yaşayan nüfusun %46,2' sini erkekler oluştururken %53,8' ini kadınlar oluşturmaktadır. 1960 yılında nahiye merkezinde nüfus 216 kişi artarak 579 olmuştur. 1965 yılında 12764 kişinin sayıldığı nahiyede 1990 yılına kadar 17724 kişi artarak 30428 kişi olmuştur. Bu durum üzerinde ilçe özelliği kazanması ve kendisine yeni köyler bağlanması etkili olmuştur.

Çizelge 27: Gökçeboy İlçesi'nde Yıllara Göre Kır Nüfusu

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1955	4539	5271	9810
1960	5195	5894	11089
1965	5263	6279	11542
1970	5596	6840	12436
1975	6487	9629	16116
1980	7210	8427	15637
1985	7582	8854	16436
1990	11744	13603	25347
2000	8268	9381	17649
2007	5740	6284	12024
2008	6125	6947	12622
2009	5858	6476	12334
2010	5882	6311	12193
2011	5739	6171	11.910
2012	5501	5947	11448
2013	5814	6275	12089
2014	5601	5977	11578
2015	5011	5416	10427
2016	4774	5202	9976
2017	4739	5116	9855
2018	5055	5121	10176

Şekil 13: Gökçebey İlçesi'nde Yıllara Göre Kır Nüfus

1990 yılında en yüksek kır nüfusuna ulaşan ilçenin 2000 yılında kır nüfusu azalmıştır. Bu durum üzerinde 1992 yılında referandum ile beş köyün Devrek ilçesine bağlanması etkili olmuştur. 2000-2007 sayım yılları arasında meydana gelen azalma ise kırdan kentlere olan göçlerle açıklanabilir. 2008 yılında bir artış görülse de 2013 yılına kadar kır nüfusu azalmaya devam etmiştir. 2013 yılında Hacımusa Beldesi köy statüsüne getirilmiş ve bu durum kırsal nüfusun artmasına neden olmuştur. 2014-2018 yılları arasında kır nüfusunda azalma göçlere bağlı olarak devam etmiştir; ancak 2018 yılında bu miktar doğumlara bağlı olarak artmıştır (Şekil 13).

Kasaba nüfusu konusunda 1992 yılında belde olan Bakacakadı ve 1995-2013 yılları arasında belde özelliğine sahip olan Hacımusa yerleşmesi ele alınmıştır. 2000 yılı nüfus sayımı incelendiğinde kasaba nüfusunun 4804 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusun 2280 kişisi erkek, 2524 kişisi kadın nüfustur. Toplam nüfus içinde kasaba nüfusunun oranı 2000 yılı sayımında % 18,7' dir. 2007 yılında kasaba nüfusu göçlere bağlı olarak 722 kişi azalmış ve 4082 kişi olmuştur. Toplam nüfus içerisindeki oranı bu dönemde %17,3' dür. 2007-2013 yılları arasında kasaba nüfusu Hacımusa Beldesi'nden dışarıya olan göçlerle sürekli azalmıştır. 2013 yılında Hacımusa Belediyesi kapatılmış ve köy statüsüne kavuşmuştur. 2013-2016 yılları arasında kasaba nüfusu azalmaya devam etmiş; ancak 2017 ve 2018 yıllarındaki nüfus sayımlarında kasaba nüfusu tekrar artış göstermiştir. Bu durum üzerinde köylerden belde merkezine yapılan göçlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür.

4. EKONOMİK COĞRAFYASI

Ekonomi, insanların ve toplumların para kullanarak ya da para kullanmadan zaman içinde çeşitli mallar üretmek ve bunları bugün ve gelecekte tüketmek üzere, toplumdaki bireyler ya da gruplar arasında bölüştürmek için, kıt üretim kaynakları kullanmak konusundaki tercihlerini inceleyen bilimdir. İnsanların hayatlarını kazanmaları ve devamı için gerekli olan ekonomik faaliyetlerin yeryüzündeki mekansal dağılımını ekonomik coğrafya incelemektedir. Yerüstü ve yeraltı zenginliklerinin bir kazanç sağlamak amacıyla işletilmesinin ve üretime dönüştürülmesinin ilke ve yöntemlerini inceleyen ekonomi bilimi, ekonomik coğrafyanın başta gelen yardımcısıdır. Ekonomi, sosyoloji, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, şehir ve bölge planlama gibi disiplinler ekonomik kaynakların yönetimi ve işletilmesinde mekanla ilişkili coğrafi etkenleri göz önünde bulundurmada zorunda olduklarından ekonomik coğrafyadan yararlanmaktadır. İnsan-doğal ortam etkileşimi çerçevesinde yerüstünde ve yeraltındaki zenginliklerden yararlanmak ve kazanç sağlamak amacıyla geliştirilen beşeri faaliyetler olarak tanımlanan ekonomik faaliyetler sektörel olarak primer, sekonder, tersiyer, kuvaterner ve kuiner faaliyetler olarak gruplandırılmaktadır. Primer faaliyetler daha çok hammadde üretimine dayalı faaliyetlerden, sekonder faaliyetler sanayi faaliyetlerinden, tersiyer, kuvaterner ve kuiner faaliyetler ise hizmetlerden oluşmaktadır. Bu sebeple ekonomik coğrafyayı hammaddeler coğrafyası, sanayi coğrafyası ve hizmetler coğrafyası olarak gruplamak mümkündür (Özçağlar, 2014: 125-127).

Araştırma sahasında ekonomik faaliyetler ve bunların mekansal dağılımına geçmeden önce Gökçebey arazi varlığı incelenecektir. Bu bölümde Gökçebey İlçe Tarım Müdürlüğü 2018 yılına ait veriler kullanılmıştır.

4.1. Arazi Bölünüşü ve Araziden Faydalanma

İlçe Tarım Müdürlüğü verilerine göre ilçe toplam yüzölçümü 7470,3 ha' dır. Bunun yaklaşık %39,7' sinde tarım yapılmaktadır (Çizelge: 28). İlçede kuru tarım yaygın olmakla birlikte akarsu boylarında sulu tarım görülmektedir. Gökçebey'de 2018 yılında

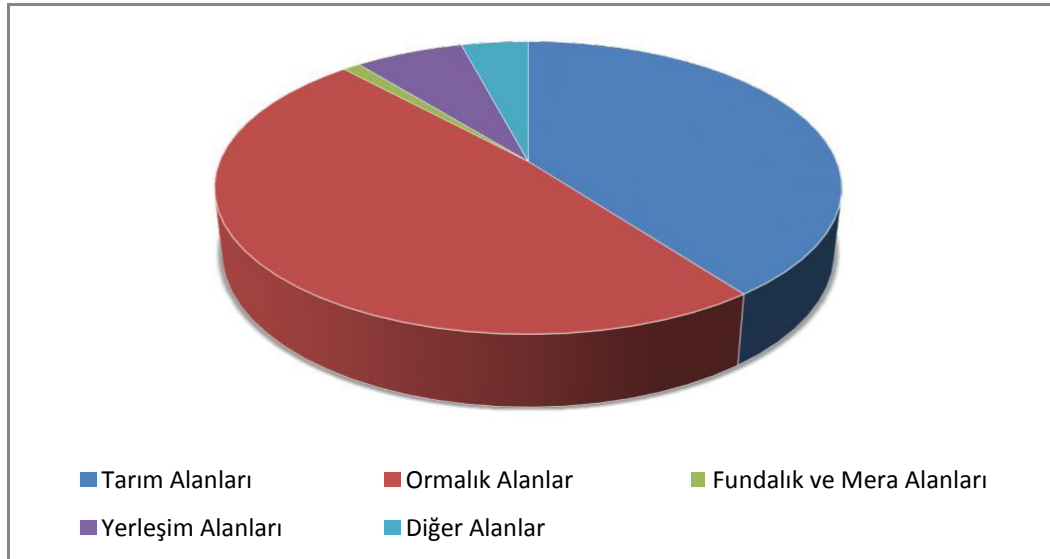
toplam tarımsal üretimin %80'ini tahıllar oluştururken %20' lik kısmını sebze ve meyve üretimi oluşturmaktadır.

Çizelge 28: Gökçebey'de Arazi Türü Miktarı ve Yüzdelik Oranları

ARAZİ	Kapladığı Alan(ha)	Kapladığı Alan (%)
Ormanlık Alan	9118	48,37
Tarım Alanları	7470	39,79
Yerleşim Alanı	1010	6,65
Diğer Alanlar	769	4,10
Mera Alanı	200	1,06

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü,2018

Araştırma alanının % 48.37' sinde (9118 ha) orman alanları yer almaktadır. İlçenin güneyinde ormanlar geniş bir alan kaplar. Genel olarak iğne ve yayvan yapraklı ağaçlardan meydana gelmiş olup kayın, karaçam, köknar, ceviz, ıhlamur, gürgen,titrete kavak ve kestane ağaçları bulunmaktadır. Eğimin elverdiği sahalarda ormanlar ortadan kalkarak tarım ve mera alanları oluşturulmuştur. Meralar, araştırma sahasında %1.06'lık (200 ha) bir alan kaplar (Harita 17, Şekil 14).

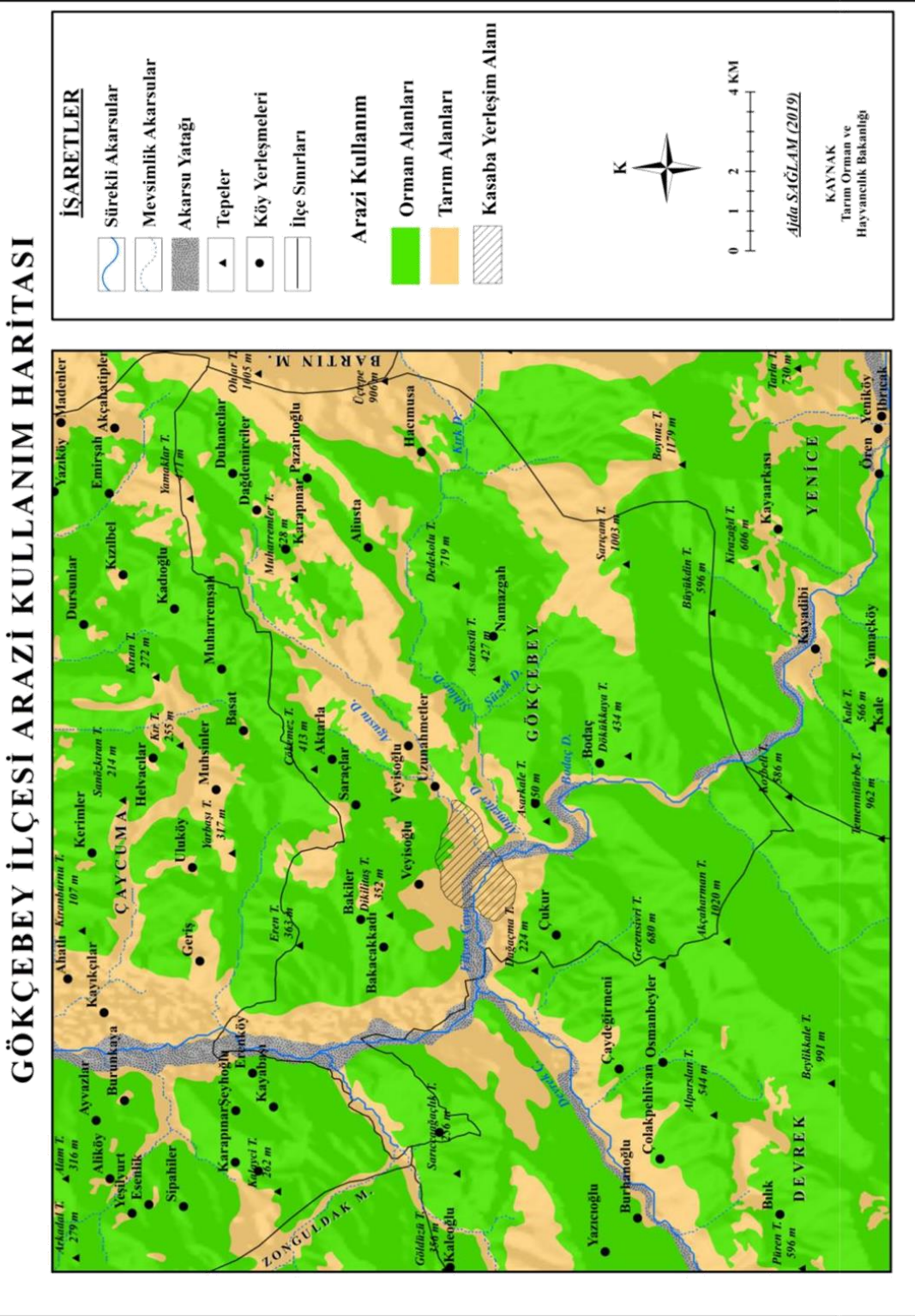

Şekil 14: Gökçebey Arazi Varlığı Oransal Dağılımı, 2018

İlçe sınırları içerisinde 2 kasaba ve 19 köy mevcuttur. Toplam alanın %6.65'ini (1010 ha) bölümünü yerleşim alanları kaplar. Yerleşim alanlarının büyük bir kısmını konutlar oluşturur. İşyerleri, resmi kuruluşlar ve sanayi tesisleri de bu konutlara dâhil edilebilir.

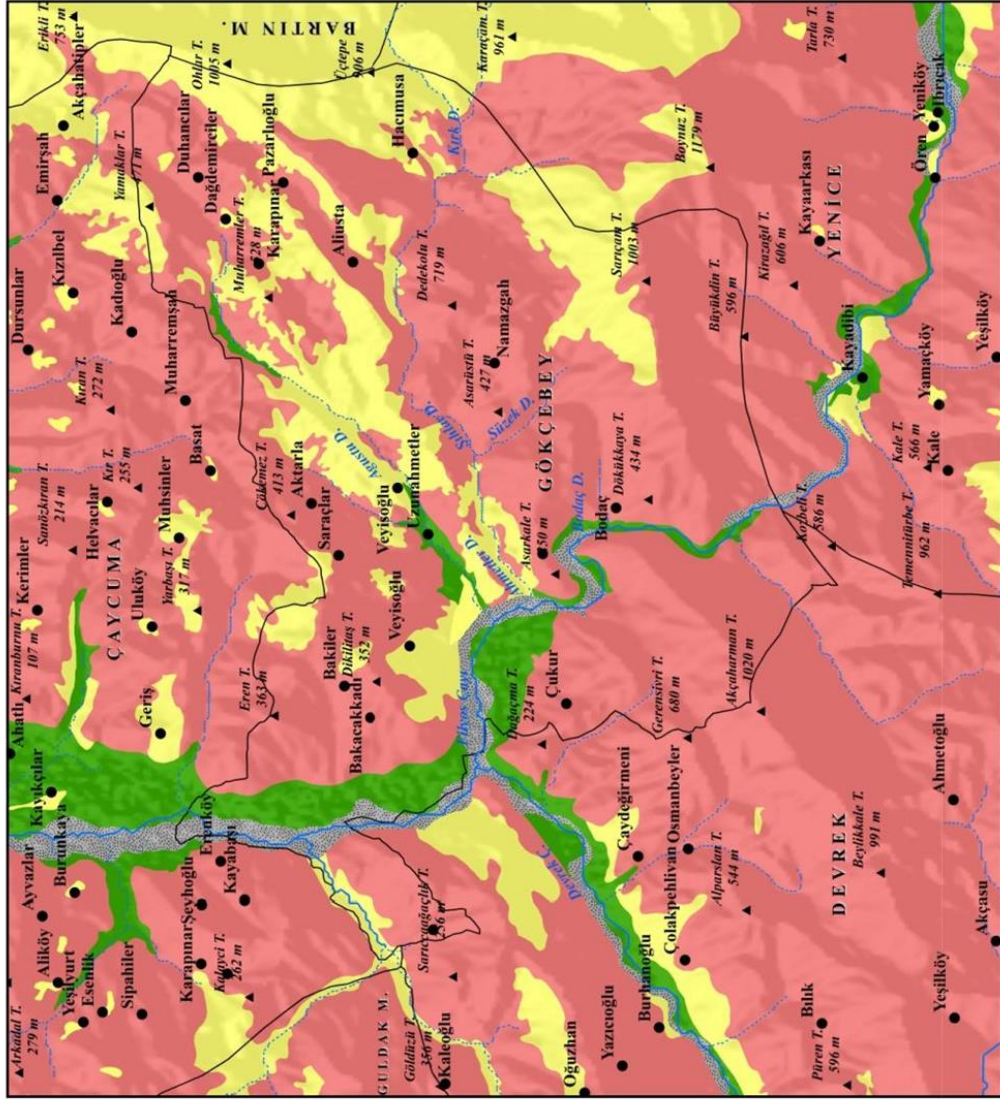
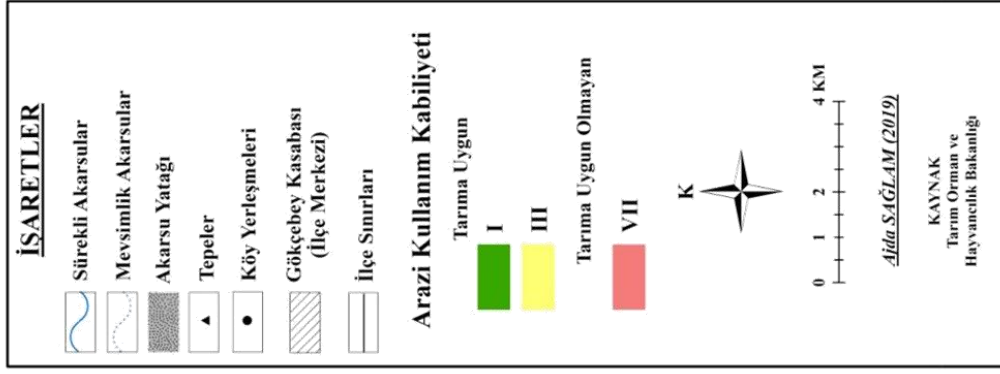
Diğer alanlar olarak adlandırabileceğimiz kısım ise su yüzeyleri, akarsu boyundaki kum adaları ve bataklık alanlardan oluşmaktadır. Yaklaşık olarak bu alanların yüzölçümü 769 hektardır ve %4.10'luk bir paya sahiptir.

Arazinin en doğru şekilde kullanımının nasıl olması gerektiğini ifade eden arazi kabiliyet sınıflarına bakıldığında Gökçebey İlçesi'nde tarımsal üretimi uygun olan I. ve İİİ. sınıf araziler ilçe yüzölçümünün %20' sini meydana getirirken, tarıma uygun olmayan VII. sınıf araziler ise ilçenin %80' ini oluşturmaktadır. Tarıma uygun arazilerin az, uygun olmayan arazilerin fazla olması yeryüzü şekilleri ile ilgilidir. Tarım alanlarını büyük ölçüde Filyos vadisi ve yan derelerin vadileri oluşturmaktadır. Bu verimli tarım arazilerininin %70' i amacına uygun olarak tarıma ayrılmış olup %30' u yerleşim alanı olarak amaç dışı kullanılmaktadır. Tarımda kullanılmayan alanlar ise ormanlarla kaplıdır (Harita 18).

Harita 17: Gökçebey İlçesi Arazi Kullanımı Haritası

GÖKÇEBEY İLÇESİ ARAZİ KULLANIM KABİLİYETİ HARİTASI

Harita 18: Gökçebeş İlçesi Arazi Kullanım Kabiliyeti Haritası

4.2.Hammadde Üretimi ile İlgili Faaliyetler

4.2.1.Tarım

İnsan hem kendini hem de hayvanlarını beslemesi bakımından tarım yapmak zorundadır. İlk zamanlar geçimini toplayıcılıkla sağlayan insan, yerleşik hayata geçtikten sonra tarımla uğraşmaya, hayvanları evcilleştirmeye ve kısmen de olsa balıkçılıkla ilgilenmeye başlamıştır. İlk tarımsal faaliyetler, günümüzden 8-9 bin yıl önce toprağı elle, ucu sivri değnek veya ağaç malzeme ile işleyerek tohum ekmek ve çeşitli bitki dikmekle başlamıştır. Daha sonra toprağı işleme yöntemlerinde gelişmeler olmuş, 1833'te pulluğun devreye girmesiyle çayır-otlak alanlar ile orman alanları yer yer tarım alanlarına dönüştürülerek tarımsal ürünler üretimi sürekli olarak artmıştır (Atalay, 2005: 73).

Tarımın başlıca özelliğı, doğa koşullarına bağılı oluşudur. Herhangi bir yerde yetiştirilen ürün her şeyden önce iklim, toprak ve yer şekilleri koşullarına bağılıdır. Bununla birlikte, doğal koşullar tarım faaliyetlerinin tiplerini belirleyememektedir. Doğa, tarım faaliyetleri için sadece uygun ortam yaratır. Bu ortamın değerlendirilmesi iş gücü ve sermaye gibi üretim araçlarının doğru bir şekilde uygulanması ve çiftçilerin karar verme olgularıyla yapılır (Özgüç, 2010: 6).

Bilindiğı üzere iklim, sıcaklık, yağış ve rüzgâr elemanları ile bitkilerin yetiştirme devresini, ayrıca yetiştirilen ürünlerin türünü, tarım çeşidini, metotlarını ve verimini etkilediğı gibi bitkilerin yeryüzündeki dağılışını da etkilemektedir. Araştırma sahası, içinde bulunduğu bölge ve bölümün tipik iklim özelliklerini yansıtır. İlçe, hemen her mevsim yağış almaktadır. İlçede ortalama toplam yağış miktarı 500 mm' nin üzerindedir. Yağışın fazla olması nedeniyle genel olarak kuru tarım yapılmaktadır.

Tarımsal faaliyetler için önemli olan diğeri bir özellik de yağışların karakteridir. Araştırma sahamızda sağanak yağışlar etkili olmaktadır ve bu sağanak yağışlar çiçek açma ile meyve olgunlaşma zamanında çiçeklerin dökülmesine, meyvelerin fiziki zararlara uğramasına sebep olmaktadır. Ayrıca sağanak yağışlar toprak erozyonu ile sel

ve heyelan oluşumunu arttırdığı gibi ani olarak meydana geldiği için suyun toprağa sızmasını da engeller.

Karadeniz Bölgesi'nin kıyı kesimlerinde yaz kuraklığı görülmezken iç kesimlerinde yaz kuraklığı görmek mümkündür; ancak yaşanan yaz kuraklığı tarım ürünlerine ciddi boyutlarda zarar verecek kadar şiddetli değildir. Araştırma sahası iç kesimde olmasından dolayı yaz ayları nispeten kurak geçmektedir. Bu durum ilçede buğday tarımının yapılmasına imkân sağlamıştır.

Fotoğraf 5: Filyos Çayı Vadisinde Yer alan Tarım Alanlarının Drone İle Elde Edilmiş Görüntüsü

Kaynak: Gökçebey İlçe Fidanlık Müdürlüğü

Yeryüzü şekilleri tarımı, yükselti ve eğim bakımından etkilemektedir. Yükseltinin tarım açısından önemi sıcaklığın düşmesi, yağış tutarının ve rüzgâr gücünün artmasıdır. Bu husus özellikle dağlık bölgelerde yer alan tarım faaliyetlerinde çok önemlidir. Eğim ise çok fazla olmadığı takdirde suyun akışı açısından ve toprağın yenilenmesi bakımından faydalı bulunmaktadır; ancak fazla eğimli yamaçlar tarım açısından olumsuzluk yaratmaktadır. Özellikle sağanak yağışların görüldüğü bölgelerde eğimin de fazla olması nedeniyle toprak erozyonunun şiddeti artmaktadır.

Araştırma sahasında yeryüzü şekilleri, alüvyal ova ve vadi tabanları ile alçak platolar ve tepelik alanlardan oluşmaktadır. Filyos Çayı ve kollarının oluşturduğu alüvyal alanlarda tarım yapılmaktadır. Yükseltinin arttığı ve ormanlarla kaplı olduğu alanlarda ise hayvancılık ön plana çıkmakla birlikte küçük aile işletmeleri şeklinde tarımsal üretim de görülür (Fotoğraf 5).

İnsanların yaşamlarını sürdürebilmeleri ve geliştirebilmeleri için kara içlerindeki suların büyük önemi vardır. İnsanların faydalanması esas alındığında kara içi sular arasında belki de en önemlisi akarsulardır (Özgür, 2000: 59). Araştırma sahasının bugünkü görünümünü kazanmasında akarsular büyük paya sahiptir. Sahanın ana akarsuyu Filyos Çayı sulama için kullanılmaktadır. Filyos Çayı'na katılan kollar da sulama için kullanabilecek niteliktedir.

Sahada hâkim olan kahverengi orman toprağında bitki köklerinin gelişimi iyi ve toprağın su tutma kapasitesi yüksektir. Bu özellikler tarımsal kullanım bakımından büyük önem taşır. Toprakta bulunan humus yağışı emme özelliği nedeniyle toprağa yüksek verim kazandırmaktadır. Kahverengi orman toprağı üzerinde meyvecilik, tahıl üretimi ve sebze üretimi yapılmaktadır (Fotoğraf 6).

Alüvyal topraklar da tarım amaçlı kullanılmaktadır. Alüvyal topraklar içerisinde organik maddenin fazla olması verimliliği arttırmaktadır. Bu topraklar üzerinde daha çok açıkta ve serada sebze üretimi görülmektedir (Avcı, 1998: 251).

Araştırma sahasında tarım ile uğraşanlar çoğunlukla kırsal kesimde yaşayan kadınlardır. İlçenin kuzey ve doğu kesiminde yer alan köylerde tarımsal üretimde amaç, ticaretten ziyade kendi ihtiyaçlarını karşılamaktır; ancak haftada bir gün ilçe merkezinde kurulan pazarda kırsal nüfusun bir kısmının ürettiği ürünleri sattığını görülmektedir. Bölgede Filyos Çayı kenarında kurulmuş köylerde ve Bakacakkadı beldesinde gelişme gösteren seracılık faaliyeti tarımsal üretimi arttırmakta ve aileler için ciddi bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Araştırma sahasında tarımsal faaliyetler aile çiftçiliği şeklinde yürütülmekte olup işletme bazında üretim yapılmamaktadır. İlçeye bağlı köylerde halen kadastro çalışması yapılmadığından tarım arazilerinin parça sayısı ve arazi büyüklüklerine göre dağılışı ile ilgili net bir bilgi yoktur

Fotoğraf 6: Gökçebey İlçesi'nde Tarım Alanlarından Bir Görünüm

Kaynak: Gökçebey İlçe Fidanlık Müdürlüğü

Araştırma alanının güneyinden başlayıp kuzeye doğru giden demiryolu hattı ve ilçe genelinde karayolu ağının yeterli olması yerleşmeler arasındaki ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Buna bağlı olarak araştırma alanında tarımla uğraşan halk yetiştirdikleri ürünleri yakın çevredeki yerleşmelerin pazarlarına ve ilçe merkezindeki pazarlara götürüp satmaktadır. Filyos Çayı kenarında bulunan köylerde ticari amaç taşıyan sebzeçilik yapılmaktadır. Bu nedenle burada bulunan köylerde seracılık önemli bir gelişme göstermiş olup, sera alanlarının tamamında sebzeçilik yapılmaktadır. Üretici, ürününü pazarda kendisi satmaktadır.

Araştırma sahası olan Gökçebey İlçesi'nde eğimli ve yüksek kesimlerde tarım alanları az iken vadi tabanlarında tarım alanları fazladır. Alüvyal topraklarla kaplı olan bu alanlarda sulama imkânının da bulunması verimliliği arttırmaktadır. Ekili alanlar dikili alanlarda daha fazla yer kaplamaktadır. Ekili alanların büyük bir kısmı tahıllardan meydana gelmektedir.

Tahıl türleri tüm insanların temel besin kaynağını oluşturdukları gibi hayvanların da en önemli besin kaynaklarıdır. Tahılların taneleri hayvanların beslenmesinde önemli bir yere sahiptir. Başlıca tahıl ürünleri buğday, pirinç, çavdar, mısır, darı ve yulafır. Pirinç, darı ve yulaf dışında kalan diğer tahıllar ekmek olarak tüketilmektedir. Buğday ekmek yapmaya en uygun tahıl olması nedeniyle diğer tahıllar arasında önemi oldukça fazladır (Akova Balcı, 2010: 143).

İlçede tarım alanlarının %56,5'i (4221 ha) tarla tarımına ayrılmıştır. Tarla tarımının ise %74,8'ini (3158,8 ha) tahıl tarımı oluşturmaktadır. Vadi tabanlarında mısır tarımı görülürken diğer kesimlerde buğday, arpa, yulaf tarımı görülmektedir (Çizelge: 29).

Çizelge 29: Gökçeşey İlçesi'nde Tahıl Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Tahıllar	Ekilen Alan(ha)	%	Üretim Miktarları	%
Buğday	1837,3	43,53	1,379	20,57
Mısır	1106,4	26,21	1,006	15
Yulaf	215,8	5,11	235	3,5

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü,2018

Tahıllar içerisinde 1837,7 ha (%43,5) ile buğday e fazla ekilen tahıldır. İlçede hemen hemen her köyde yetiştirilmekle birlikte yükseltinin arttığı güney ve doğu kesimlerde iklime bağlı olarak ekimi azalmaktadır. Ticari olarak tarımı yapılan bir ürün olmayıp daha çok ailenin ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Buğdayın sonbahar aylarında hava şartlarına bağlı olarak ekimi yapılmaktadır. Kış mevsimini kar örtüsü altında korunarak geçirmektedir. Havalarda ısınması ve bahar yağmurlarının başlamasıyla gelişme dönemine giren buğday yaz başlarında olgunlaşmaya başlayıp haziran sonu temmuz başında hasat edilmektedir.

Tahıl tarımının diğer ürününü 1106,4 ha (%26,2) ile mısır oluşturmaktadır. Buğdaydan sonra en fazla ekilen ikici ürün olan mısır sulanabilen yerlerde yetiştirilmektedir. Bir bölümü hayvanlara kışlık ot sağlamak için biçilmektedir. 2018 yılı verilerine göre toplam 1106 ha alana ekilen mısırın 1048 hektarlık kısmı dane

üretimine ayrılmış olup 1006 ton ürün alınmıştır. Mısır ayrıca sebze bahçelerinin içinde diğer sebzelerle birlikte karışık olarak da ekilmektedir.

İlçede tarımı yapılan başka bir tahıl ürünü de yulaftır. Hayvancılıkla geçinen ailelerin ektiği bu tahıl özellikle ilçenin doğusunda ve güneyinde yer alan tarım alanlarında ekilmektedir. Bu sahalarda yulaf bahar aylarında (nisan başı) ekilmekte ve temmuz sonunda hayvanlara kışlık kuru ot olarak biçilmektedir.

İlçede yulaftan başka arpa tarımı da yine hayvan yemi olarak üretimi yapılan bir tahıldır. 2018 yılı verilerine göre 65ha alana arpa ekilmiş ve 91,2 ton ürün alınmıştır. Buğdayla birlikte ekilen arpa buğdaya göre daha erken olgunlaşmakta ve buğdaydan 10-15 gün önce hasat edilmektedir.

İlçede tarla tarımının %3,3'ünü yem bitkileri oluşturmaktadır. Yonca, korunga ve fiğden oluşan yem bitkileri toplam 142 hektarlık alanda ekimi yapılmaktadır (Çizelge 30). Arpa ve yulafta olduğu gibi yem bitkileri de hayvancılığın en fazla yapıldığı köylerde ekilmektedir.

Çizelge 30: Gökçebey İlçesi'nde Yem Bitkileri Ekim Alanı ve Üretim Miktarları

Yem Bitkileri	Ekilen Alan(ha)	Üretim Miktarları
Yonca(Yeşil ot)	106	2372
Fiğ (Macar)(Yeşil ot)	28	295,5
Korunga(Yeşil ot)	8,5	130

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü,2018

Yem bitkileri içinde 106 ha ile yonca ilk sırada yer almaktadır. Et ve süt sığırları ile koyular için çok iyi kaba bir yem olan yonca biçilerek tarlada veya ahırda taze olarak yedirilebildiği gibi kuru ot veya slaj gibi kışlık yemlerin yapımında da kullanılır. Araştırma sahasında yeşil ot şeklinde hayvan yemi olarak tüketilmektedir. Tek yıllık bitki olan fiğ, 28 ha alan ile yoncadan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Fiğler hayvan beslenmesinde danelerin olduğu kadar otlarından da taze ve kuru ot, slaj ve saman olarak yararlanılan bir yem bitkisidir. Araştırma sahasında macar fiği türü yeşil ot olarak üretilmektedir. Korunga 8,5 ha alan ile en az üretilen yem bitkisidir.

İlçede hayvancılığın geçim kaynağı olduğu yerlerde tarımı yapılan yem bitkileri daha çok yeşil ot olarak kullanılmaktadır. Kışlık yem olarak mısır ve tahılların hasadından elde edilen saman verilmektedir. Kaba yem niteliğinde olan bu hayvan yiyecekleri hayvanların istenildiği kadar gelişmesinde yetersiz kalmakta, üretim ve verim düşük olmaktadır.

Baklagiller familyasına giren bitkilerin tümü kutup bölgeleri hariç dünyanın diğer bütün iklim şartlarında yetişmekte olup tek yıllık ve çok yıllık olmak üzere 12.000 türü kapsamakta ve bunlardan sadece 200 türün tarımı yapılmaktadır. Bu türler içerisinde tane baklagil olarak kullanılanlar fasulye, nohut, mercimek, bakla ve bezelyedir. Kültürü yapılan yemeklik baklagillerin hepsi tek yıllıktır. Sıcaklık isteği en fazla olan fasulye ve börülce olurken bunu sırasıyla nohut, bezelye, bakla ve mercimek izler. Su isteği açısından ise fasulye, börülce, bakla ve bezelye su isteği fazla olan türler iken mercimek ve nohut genelde kurak alan bitkileridir (Gülümser, 2016: 292-293).

Araştırma sahasında tarım alanları içinde oldukça az yer kaplayan baklagiller 2019 yılında 21 ha ekimi yapılmıştır. Baklagillerden bezelye, nohut, fasulye ve bakla üretilmekte olup en fazla fasulye üretimi yapılmaktadır. Agosto ve Şıhlar deresi kenarlarında oluşturulan bahçelerde fasulye tarımının yoğunluk kazandığı görülür. Ticari olarak değerlendirilmekten ziyade aile ihtiyacını karşılamak için yapılır.

Çizelge 31: Gökçebey İlçesi'nde Baklagillerin Ekim Alanı ve Üretim Miktarları

Baklagiller	Ekilen Alan	Üretim Miktarları
Fasulye	12,4	17,856
Bakla	4,3	7,955
Bezelye	2,5	5,975
Nohut	1,8	3,978

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü, 2018.

Su isteği yüksek olan bakla ve bezelye de fasulye tarımı gibi akarsu kenarlarında kurulmuş bahçelerde yetiştirilmektedir. Agosto Deresi ve Filyos Çayı boyunca oluşturulan bahçelerde fasulye ile birlikte karışık olarak ekiminin yapıldığı

görülmektedir. Nohut ise su isteği düşük bir bitkidir ve daha çok kuzey kesimlerdeki tarım alanlarında ekimi yapılmaktadır (Çizelge 31).

Sebze kök, gövde, sürgün, yaprak, çiçek, meyve ve tohum gibi çeşitli yerlerinden gıda olarak faydalanılan, vitamin ve mineral kaynağı olarak kullanılan taze veya pişirilerek tüketilen tek ya da çok yıllık otsu bitkiler olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2009: 100). Türkiye, Dünya ülkeleri arasında sebzeçilik potansiyeli yönünden önemli bir yere sahiptir. Yaklaşık 28 milyon ton civarındaki üretim miktarı ile sebze üretimi yapan ülkeler arasında dördüncü sırada yer almaktadır. Ülkemizin Akdeniz, Ege, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde hem açıkta hem sanayi hem de örtü altı şeklinde yürütülmektedir (Yanmaz vd.,2015).

Çizelge 32: Gökçebey İlçesi'nde Açıkta Sebze Üretimi

Sebze	Ekilen Alan(ha)	Üretim Miktarı	Sebze	Ekilen Alan(ha)	Üretim Miktarı
Domates	48,3	609,546	Bakla(Taze)	31,8	133,560
Lahana(Kara yaprak)	41,5	290,500	Barbunya Fasulye	24,2	121,968
Ispanak	40,5	287,955	Kabak	13,3	96,026
Fasulye(Taze)	35,3	282,400	Marul(Kıvırcık)	10,8	96,012
Pırasa	32,5	263,575	Bezelye	18,9	59,157
Patlıcan	29,6	254,560	Bamya	18,8	54,896
Balkabağı	16,2	200,880	Marul	8,6	53,750
Biber(Sivri)	26,3	184,100	Biber Dolmalık	7,8	39,936
Hıyar(Sofralık)	13,8	166,290	Karpuz	3,3	33
Havuç	6,4	49,984	Soğan(Taze)	13,5	12,185

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü,2018

Araştırma sahasında sebzeçilik hem açıkta hem de örtü altı olarak aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır. Tarım alanları içerisinde sebze ekim alanları %6,5 oranında yer kaplamaktadır. 2019 yılı verilerine göre ilçede 490 ha sebze ekimi yapılmıştır (Çizelge: 32). Filyos Çayı vadisindeki tarım alanları sebze üretiminin yaygın olduğu alanlardır. Son yıllarda sera yapımına başlanması önemli bir gelişmedir. Sebze yetiştiriciliği amacıyla Bakacakadı Beldesi ve Bakiler Köyü'nde seralar kurulmuştur.

Sebze üretiminde en fazla pay domatese aittir. Taze olarak tüketilmesinin yanı sıra kışlık olarak (salça yapımı, menemen yapımı, sos yapımı) da hazırlandığı için ilçede hem açıkta hem de örtü altı sebzeçiliğinde ilk sırada yer almaktadır (Çizelge: 33). Domatesten sonra ekim alanı en fazla olan sebze Karadeniz mutfağında önemli bir yeri olan karalahana'dır. Sebze üretim alanları içerisinde karalahana üretimi 41,5ha alan kaplamaktadır.

Çizelge 33: Gökçebey İlçesi'nde Örtü Altı Sebzeçiliği

Sebzeler	Ekilen Alan	Üretim Miktarları	Sebzeler	Ekilen Alan	Üretim Miktarları
Domates(Sofralık)	86	975,947	Ispanak	50	58
Hıyar(Sofralık)	84	916,983	Marul(Göbekli)	34	56,984
Fasulye(Taze)	74	185,989	Marul(Kıvırcık)	34	47,98
Biber(Sivri)	84	103,941			

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü, 2018

Tarım alanlarının %5,5' ini meyve dikim alanları oluşturmaktadır (Fotoğraf 7). İlçedeki bağ ve meyve bahçeleri toplamı 410 hektarı geçmemektedir İlçede yumuşak çekirdekli meyvelerden armut ve elma üretilmektedir (Çizelge: 34). Sıcaklık bakımından seçici olmayan bu meyveler ilçede hemen her yerde yetiştirilmektedir.

Araştırma alanında sert çekirdekli meyvelerden erik, şeftali, kiraz, vişne ve kızılcık yetiştirilmektedir. Ev ihtiyacını karşılayan bu meyvelerin bir kısmı reçel ve marmelat yapımında kullanılmaktadır.

Çizelge 34: Meyve Ekim/Dikim Alanları ve Üretim Miktarları

Meyveler	Alan	Üretim	Meyveler	Alan	Üretim
Armut	670	525,945	Elma(Amasya)	51	61,81
Ceviz	625	395,946	Elma(Golden)	46	45,152
Elma	331	189,63	Ayva	302	37,163
Erik	577	118,066	Elma(Starking)	25	30,944
Şeftali	117	98,648	Fındık	193	12,048
Kiraz	835	11,178	Çilek	8	12,032
Elma(Grannysmith)	7	4,1	Kivi	14	10,4
Üzüm(örtü altı dâhil)	119	33	Vişne	113	84,024

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü, 2018

Ceviz ve fındık ilçede ağacı olan sert kabuklu meyvelerdir. Suya çok ihtiyaç duyan ceviz ve fındık sulanabilen bahçe içlerine dikilmiştir. Diğer meyvelerden farklı olarak ev ihtiyacını karşıladıktan sonra kalan kısmı satılmaktadır.

Fotoğraf 7: Gökçebey İlçesi Meyve Bahçelerinden Bir Görünüm

4.2.2. Hayvancılık

Gökçebey İlçesi'nde ekonomik faaliyetler içerisinde tarımdan sonra hayvancılık önem arz etmektedir. İklim ve bitki örtüsü özellikleri hayvancılık için elverişli şartlar oluşturmuştur. Özellikle mera hayvancılığının görüldüğü ilçede tarım alanlarının yeterli büyüklükte olmadığı arazilerde yoğunluk kazanmıştır.

Gökçebey'in kuzeyi alçak plato alanından oluşmasından dolayı çayır ve mera alanları yok denecek kadar azdır. Arazi engebesinin de az olması bu kesimlerde tarımın ön plana çıkmasına neden olmuştur. Buna karşılık ilçenin güney ve doğudaki yüksek kesimlerinde yer alan köylerde hayvancılık ön plana çıkmış durumdadır. İlçede tarım gibi hayvancılık da ticari amaçlı değil, aile ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Ancak süt ve süt ürünleri üzerinden bir kazanç elde edilmektedir. Süt ve

sütten ürettikleri yoğurt, peynir ve tereyağını ilçe pazarlarında satarak gelir elde etmektedirler. Bu ürünler evlerde kadınların kendi imkânlarıyla yaptıkları üretimdir.

Çizelge 35: Gökçebeş İlçesi'nde Hayvan Varlığı

Hayvan Cinsi	Hayvan Sayısı	Toplam Hayvan Sayısına Oranı
Sığır	5420	%71
Manda	73	%0,95
Koyun	1458	%19,12
Keçi	671	%8,30

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü, 2018

Araştırma sahamızda büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ön plandadır. Büyükbaş hayvanlar içerisinde çoğunluk yerli cins sığırlara aittir; bu nedenle et ve süt verimi düşüktür. Kırsal kesimlerdeki hemen her evde sütünden faydalanılan birer büyükbaş hayvan mevcuttur. Üretim çoğunlukla evin süt ihtiyacını karşılamaya yönelik olmakla birlikte üretimin fazla olduğu durumlarda süt veya sütten yapılan yoğurt, peynir, tereyağı gibi ürünler yerel pazarlarda satışa sunulmaktadır. İlçede, az sayıda manda yetiştiriciliği de görülmektedir. Toplam büyükbaş hayvan sayısı 2018 yılı itibariyle 5493' tür. Bu sayının 5420 adetini sığır, 73 adetini manda oluşturmaktadır. Zonguldak-Ankara karayolu üzerinde kurulmuş olan Bakacakadı Kasabası'nda kadın girişimciler tarafından manda yoğurdu imalathaneleri açılmış ve manda yoğurdu ilçe dışında da tanınmış, pazarlanmaya başlanmıştır. Küçükbaş ise sınırlı sayıda, daha çok ilçenin batısında kalan yerleşim birimlerinde görülmektedir. Küçükbaş hayvanlar içerisinde çoğunluk koyuna aittir. 2018 yılı itibari ile toplam küçükbaş hayvan sayısı 2129' dur. Bu sayının 1458 adeti koyundur (Çizelge: 35).

Çizelge 36: Gökçebey İlçesi'nde Tavuk İşletmesi Bulunan Köyler

Köyler	Adet	Satıldığı Firma
Bakacakkadı	8	Bey piliç ve Er piliç
Muharremler	1	Bey piliç
Örmeci	9	Aytaç ve Bey piliç
Uzunahmetler	8	Bey piliç
Gaziler	9	Aytaç ve Bey piliç
Saraçlar	1	Bey piliç
Hacımusca	1	Bey piliç
Üçburgu	3	Aytaç ve Er piliç
Bodaç	3	Bey piliç ve Aytaç
Çukur	5	Bey piliç
Aydımlar	1	Bey piliç

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü, 2018

Son yıllarda Gökçebey çevresinde sanayinin gelişmeye başlamış olması, ilçe halkının çevredeki sanayi kuruluşlarında çalışmayı tercih etmesi; bunun yanı sıra tavukçuluğun daha fazla gelir getiren bir faaliyet olması nedeniyle büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık da gerileme söz konusudur.

Gökçebey İlçesi'nde en fazla gelişme potansiyeline sahip alanlardan biri tavukçuluktur. Kuruluş ve işletme sermayesinin az olması ve büyük pazarlara yakın olması nedeniyle araştırma sahamızın çoğu yerinde tavukçuluk yapılmaktadır. Genel olarak civcivlerin bir kesimhane adına 45 gün yetiştirilip piliç haline geldikten sonra kesime gönderilmesinden oluşan üretim şekli görülmektedir. 2019 yılı itibariyle ilçede kayıtlı 59 işletme bulunmaktadır (Çizelge 36). Yıllık üretim kapasitesi ise 8.535.600 adettir.

İlçede büyük işletmeler şeklinde yumurta üretimi yapılmamaktadır. İlçe halkının kendi ihtiyacı kadar ev şartlarında ürettiği yumurtalar söz konusudur. Bu da pek değişiklik göstermemekle birlikte yıllık yaklaşık 1 milyon 600 bin civarında gerçekleşmektedir.

Arıcılık coğrafi ortamla doğrudan ilişkili olan bir ekonomik faaliyettir. Yeryüzü şekilleri, iklim, bitki örtüsü ve hidrografya ile arıcılık arasında sıkı bir ilişki vardır.

Örneğin, kısa mesafelerde yükseltinin artması vejetasyonda çeşitlilik ve çiçeklenme sürelerinde ve dönemlerin de farklılıklar meydana getirerek arıcılığı olumlu etkiler. Geceleri çok soğuk olan yerler arıcılık için uygun değildir. Arıların yakınında yararlanabilecekleri temiz su kaynağı olmalıdır. Kovanların konulduğu alan rüzgâra açık olmamalıdır gibi doğal faktörlerin dışında beşeri olaylarda arıcılığı etkiler. Gürültülü ya da tozlu yol ve şehir yakınları, çimento fabrikaları tozlu veya zehirli atıkları olan fabrika yakınları arıcılık için uygun olmayan alanlardır (Tuncel, 1992: 97-98).

Gökçebey ilçesi gerek iklim şartları gerekse bitki örtüsü bakımından arıcılık için önemli bir potansiyele sahiptir. Köylerin yakınındaki ormanlar, araştırma sahamızdaki arıcılık faaliyetini desteklemektedir. Arıcılık faaliyeti, özellikle son yıllarda gelir seviyesinin yükseltilmesi için tercih edilen yatırımlar arasındadır.

İlçeye bağlı sekiz köyde arıcılık faaliyeti görülmektedir. 2019 yılı verilerine göre ilçede toplam 1841 arı kovanı bulunmaktadır. Kovan başı yaklaşık 7 kg bal üretilmektedir. İlk ürün, haziran ayı ortalarında alınmaktadır ve üreticiler tarafından "ilkbahar balı " olarak adlandırılmaktadır. İkinci üretim ise kestane ağacı ve ıhlamur çiçeklerinden elde edilmektedir. Üçüncü ürün ise ağustos ayı ortalarında alınmaktadır. Üretilen bal, üreticiler tarafından ilçe pazarında satılmaktadır.

Orman içi ve orman kenarındaki köylerin gelirlerini arttırmak konusunda önemli bir kaynak olan arıcılık, İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından çiftçilere eğitim verilerek geliştirilmeye çalışılmaktadır. Eski kovanlar kullanımdan kaldırılmış, yeni fenni kovanlarda üretim yapılmakta ve kovan sayısının arttırılması hedeflenmektedir. İlçede arıcılık ile ilgili bir kooperatif bulunmamaktadır; ancak kooperatif kurulması ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

4.2.3. Ormancılık

İlçede tarım ve hayvancılıkla birlikte sürdürülen diğer bir ekonomik faaliyet ormancılıktır. Orman varlığı bakımından büyük bir potansiyele sahip olan ilçede ormancılık faaliyeti İlçe Orman İşletme Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. İlçenin doğusunda yer alan köylerde önemli bir geçim kaynağı olan ormancılık tarım ve

hayvancılıkla birlikte ek gelir olarak yapılmaktadır. İlçede Bodaç, Namazgah, Hacımusa, Pazarlıoğlu, Muharremler, Duhancılar, Aydınlar, Karapınar ve Aliusta köylerinde orman işçiliği görölmektedir. Orman işçileri üretim, kesme, taşıma ve istifleme işlerinde çalışmakta olup ücret almanın yanı sıra yakacak ve kereste ihtiyaçlarını müdürlüğün belirlediği çerçevede karşılayabilmektedir.

Gökçebey Orman İşletme Müdürlüğü 1942 yılında Devrek Orman İşletme Müdürlüğü Zonguldak Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak kurulmuştur. Bünyesinde Tefen ve Sarıgöl olmak üzere iki adet şeflik vardır. İşletme sınırı ve ilçe sınırı birbiriyle kısmen örtüşmekte olup şeflik 16.826 hektarlık alandan sorumludur. Ormanların işletilmesinin yanı sıra bakım ve koruma ile de görevlidir. İklim özellikleri nedeniyle orman yangını ihtimali düşüktür; ancak yaz ayları orman yangınları bakımından hassas dönemdir. 2011 yılında 'Tefen Şefliği' nde çıkan yangında 32 ha kayın ormanı yanmıştır. Bunun yanı sıra orman arazisinde çam kese böceği ve çam kabuk böceği zararlılarına karşı mücadele yapılmaktadır. Ayrıca şeflik Silvikültür uygulaması kapsamında 300 hektarlık alanda gençlik bakımı, 100 hektarlık alanda kültür bakımı ile sıklık bakımı, fidan dikimi çalışmaları yapmaktadır. Yıllık ortalama 20 bin adet meyve türünde fidan dikilmektedir.

4.3. Sanayi

Tarım, hayvancılık, ormancılık, avcılık ve madencilik yoluyla elde edilen hammaddeleri işleyerek fiziksel ve kimyasal yapısında değişiklikler meydana getirip insanların yararlanacağı şekle sokan faaliyetlere sanayi faaliyetleri adı verilmektedir. Sekonder (ikincil) faaliyetler olarak tanımlanan sanayi faaliyetleri enerji üretimiyle inşaat dâhil tüm sanayi sektörünü içine alır. Sanayi faaliyetlerini gerçekleşmesinde etkili olan temel öğeler sermaye, hammadde, enerji, insan gücü, iletişim, ulaşım, pazarlama ve ticaret oluşturmaktadır. Bir sanayi tesisinin kurulmasında bu faktörleri bir bütün halinde ele almak gerekir. Sanayi faaliyetleri ayrıca sanayideki gelişim sürecine ve yeryüzündeki kullanımına bağlı olarak evsel sanayi, atölye sanayi ve modern sanayi olarak üç grupta ele alınır (Özçağlar, 2014: 151-153).

Araştırma sahasında mevcut sanayi tesisleri içerisinde taşa -toprağa dayalı sanayi ve orman ürünlerine dayalı sanayi ön plandadır; ancak Gökçebey İlçesi'nde sanayi

faaliyetlerinin yoğun olduğu söylenemez. Sanayinin geliştirilmesi için gerekli potansiyel mevcuttur; fakat yeterli girişimcinin ve sermayenin olmaması sanayinin gelişmemesinde etkili olmuştur. Sanayi tesisi kurulmasında etkili olan işgücü bakımından ilçe yüksek bir potansiyele sahiptir. İşsizlik nedeniyle ilçe dışına göç verilmektedir. Sanayinin gelişmesi halinde bu göçler azalacaktır. İlçenin Zonguldak-Ankara karayolu ve demiryolu üzerinde olması da ilçenin sanayi faaliyeti anlamında yüksek bir potansiyele sahip olmasında etkilidir.

Ev ortamında yürütülen sanayi faaliyetlerini kapsar. Hammaddelerin el işçiliği ile işlenmesiyle üretilen ürünler genellikle yerinde tüketilmekte veya pazar yerlerinde satılmaktadır (Özçağlar, 2014: 153).

Gökçebey'de ev tipi sanayinin hammaddesini tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Küçük ölçekli olan bu üretim temelde ailenin ihtiyacını karşılamaya yöneliktir; ancak üretim fazlası ürünler ilçe merkezinde haftada bir gün kurulan pazarda satılmaktadır. Evsel sanayide süt ve süttten yapılan yoğurt, tereyağı ve peynir en fazla üretimi yapılan ürünlerdir. Hem evden sipariş üzerine satış hem de pazar yerinde satış söz konusudur. İlçede süt ve süt ürünleri satışı dışında kıvılcık, dut, incir, üzüm, elma ve armuttan yapılan reçel ve pekmezler ile tarhana, kuru yufka ve mantı satışı da yapılmaktadır.

Tarım ve hayvancılık hammaddesi dışında evsel sanayi içerisinde el işi ürünleri de dâhil edilebilir. Halk eğitim merkezlerinde kurs gören ev hanımları burada öğrendikleri bilgiler ile dikiş, nakış, ahşap boyama ve takı tasarımı yapıp evden sipariş usulüyle satış yapmaktadır.

Evsel sanayi faaliyetlerinde herhangi bir kuruma kayıt olmak zorunluluğu olmadığı için, üretim ve pazarlama ile ilgili istatistikler bulunmamaktadır. Bu nedenle ilçe ekonomisine katkısı bilinmemektedir; ancak hem kırsal alanda hem de ilçe merkezinde kadınların çalışma hayatı içerisinde yer aldığını göstermektedir.

Atölye tipi sanayi, evsel sanayinin oldukça gelişmiş hali olup usta, kalfa, çırak ilişkisine dayalı olarak bir imalathanede, atölye veya dükkân adı verilen mekânlarda

yürütülen bir ekonomik faaliyettir. Atölye tipi sanayi de üretim için gerekli olan hammaddeler, işlenmiş, yarı işlenmiş ya da ham olarak sağlanır ve atölyelerde mamul madde haline getirilerek üretimin yapıldığı yerde veya başka bölgelerde satılır (Özçağlar, 2014: 154).

Gökçebey ilçe merkezinde ve Bakacakadı Kasabası'nda oldukça önemli yer tutan atölyeler, genellikle bir kişinin sermayesi kurulmuş olup bir kaç işçi çalışan küçük ölçekli işletmelerdir. Sınırlı sayıda üretim yapan bu işletmeler ürünleri ilçe ve yakın çevresinde pazarlamaktadır.

Araştırma sahasında en önemli doğal kaynak orman ürünleridir ve ilçede kereste atölyeleri, mobilya atölyeleri ve marangozluk oldukça yaygındır. Esnaf ve sanatkârlar odasından alınan verilere göre 2019 yılı itibariyle odaya kayıtlı 9 adet kereste atölyesi, 10 adet mobilya atölyesi ve 9 adet marangoz atölyesi bulunmaktadır. Kereste atölyelerinde ormanlardan kesilen tomruklar çeşitli kalınlıklarda biçilmekte ve mobilya atölyeleri ile marangozlara satılmaktadır. Mobilya atölyeleri aldıkları keresteler ile mutfak dolabı, giysi dolabı, masa, sandalye gibi ürünler üretirken marangozlar kapı ve pencere ile sipariş üzerine mobilya atölyelerinde olduğu gibi masa ve dolap üretimi yapmaktadır.

Atölye tipi sanayi içerisinde, küçük sanayi sitesinde bulunan tamir ve bakım hizmetleri sunan tesisler de yer almaktadır. Oto tamir/bakım, oto elektrik, lastikçi, oto boyacı gibi daha çok ulaşım aracı bakımı ve tamiri gibi alanlara hizmet eden tesisler yaygındır. İlçenin Zonguldak-Ankara karayolu üzerinde bulunması araçların tamir ve bakımı sanayisini geliştirmiştir.

Evsel ve atölye tipi sanayide yeterli üretim yapılamadığı için nüfus artışına paralel olarak doğan talepler karşılanamıyor, büyük makinelerin de evlerde ve atölyelerde kullanımı elverişsiz olduğu için evler yerine işçilerin ve makinelerin bulunduğu büyük binalara ihtiyaç duyuldu ve fabrika sistemi oluştu. Modern sanayi de denilen fabrika tipi sanayide hammadde temini, üretim yöntemleri ve üretilen ürünlerin dağıtımını karmaşık bir yapı içinde işlemektedir. Fabrikalar tek başlarına kurulmakla

birlikte çok sayıdaki fabrikanın bir araya gelerek organize sanayi bölgelerinin oluşumu da söz konusudur (Özçağlar; 2014: 155-156).

Avcı (1998)' nin çalışmasında Filyos Çayı Havzası'nda Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren sanayileşme çabalarının yapıldığı ve bu çabaların devlet girişimi ile sınırlı kaldığı belirtilmiştir. Birinci Sanayi Planında (1933) Filyos Havzası'nda yer alan Tefen' in demir ve kimya sanayi için en uygun yer olduğu ve tesislerin burada kurulmasının doğru olduğu ifade edilmiştir; ancak 1936 yılında hazırlanan İkinci Sanayi Planında demir sanayisinin Karabük' de kurulması kararlaştırılmıştır. Daha sonraki yıllarda Tefen' de kurulması planlanan kimya sanayisi için ise İzmit seçilmiştir. Aynı çalışmada Filyos Çayı Havzası üç sanayi bölgesine ayrılmıştır. Gökçebey İlçesi, Devrek Sanayi Bölgesi içinde ele alınmıştır. Çalışmada, bu sanayi bölgesindeki üretimde belirli bir konuda ihtisaslaşma olmadığı, Devrek çevresinde daha çok orman ürünleri işleyen tesisler görülürken Gökçebey İlçesi'nde vitrifiye fabrikalarının ön plana çıktığı belirtilmiştir. Vitrifiye fabrikaları, taşa ve toprağa bağlı sanayi kolunda faaliyet göstermektedir. Hammadde olarak kaolen kili, feldispat, kuvars kumu, zirkon, çinko, mermer ve mozaik kullanılmaktadır. Hammadde ihtiyacı İstanbul, Balıkesir, Söğüt, Kütahya ve Manisa'dan karayoluyla sağlanmaktadır (Avcı, 1998: 300-305).

Gökçebey İlçesi'nde Avcı'nın araştırma yaptığı dönemde Çanakçılar Seramik Fabrikası ile Kılıç Seramik Fabrikası olmak üzere iki adet vitrifiye fabrikası bulunmaktaydı; ancak Kılıç Seramik Fabrikası 2000'li yılların başında enerji ihtiyacını doğal gazdan karşılayamadığı için kapanmış ve fabrika Tekirdağ-Çorlu'ya taşınmıştır. Günümüzde ilçede sanayi kuruluşu olarak Çanakçılar Seramik A.Ş. ve Emko Fenni Malzemeler Sanayi ve Ticaret A.Ş. bulunmaktadır.

Araştırma sahamızda kurulan ilk fabrika olma özelliği taşıyan Çanakçılar Seramik A.Ş. 1963 yılında küçük bir atölyede lavabo üretimi ile faaliyete başlamış, 1980 yılında ise ilk fabrikasyon üretimini gerçekleştirmiştir. İlçenin batısında Filyos Çayı kenarında kurulan fabrika 200 bin m²'lik bir alana yayılmıştır (Fotoğraf 8). Fabrikada toplam 633 kişi çalışmaktadır. Beyaz yakalı olarak adlandırılan çalışan sayısı 120'dir. Toplam çalışan kişi sayısının %10' unu kadınlar oluşturmaktadır. Çalışanların

eğitim durumuna bakılacak olursa %17'si üniversite mezunudur. Çalışanların neredeyse tamamı Gökçebey ve çevresinde ikamet etmektedir.

Fabrikada her türlü banyo seramik ürünleri üretimi yapılmaktadır. Yılda 2,5 milyon adet vitrifiye seramik sağlık gereci, 200 bin adet gömme rezervuar üretimi, 500 bin adet klozet kapağı üretimi yapılmaktadır. Çanakçılar Şirketine bağlı bir adet mobilya fabrikası ve armatür fabrikası da bulunmaktadır; ancak bu fabrikalar araştırma sahamızın yakınında buluna Devrek İlçesi ve Çaycuma İlçesi'nde kurulmuştur. Bu fabrikalarda da yılda 100 bin adet banyo mobilyası üretimi ve 1,2 milyon adet armatür, musluk, duş sistemleri ile iç takım üretimi yapılmaktadır. 2015 yılında yapılan 25 milyon USD yatırım ile 2016 yılında toplam üretim ve pazarlama kapasitesini 4 milyon adete çıkararak 2017 ve 2018 yıllarında da tam kapasite ile çalışmıştır. Üretilen ürünler yurt içi ve yurt dışında satılmaktadır. Yurt içinde 400 ana ve 5000 tali satış ve dağıtım noktası bulunmaktadır. Üretim kapasitesinin %40'ını ihraç etmektedir. Asya, Avrupa, Afrika, Amerika ve Avustralya kıtalarında toplamda 60' dan fazla ülkeye ürünlerini ihraç etmektedir.

Fotoğraf 8: Çanakçılar Seramik Fabrikasının Genel Görünümü

Kaynak: <http://www.canakcilar.com.tr>

Vitrifiye sanayinde çevreye atık çıkışı diğer taşa ve toprağa dayalı sanayi kollarında olduğu gibi sınırlıdır. Arızalı ürünler veya üretim kayıplarının tekrar öğütölerek değerlendirilmesi mümkündür (Avcı, 1998: 306). Çanakçılar Seramik A.Ş. çevrecilik konusunda bağımsız kuruluşlar tarafında onaylanan Çevresel Ürün Beyanı

Sertifikasına sahiptir (EPD). Doğaya bırakılan karbondioksit oranında Avrupa standartlarındaki üretimin altına inme başarısı gösteren fabrika sahip olduğu EPD belgesi ile Amerikan LEED, İngiliz BREEAM, Alman DGNB gibi pek çok uluslararası sertifikasyon sisteminde çevre dostu yeşil binalara ilave puanlar verilmesini sağlıyor. Fabrika, 53 bacada atık su izleme analizleri, Ocak, Temmuz ve Aralık aylarında tehlikeli atık gönderimi, yıllık oluşan seramik ve alçı kırıklarının tamamına yakınının dönüşüme kazandırılması, ambalaj atıklarının geri dönüşüme kazandırılmak üzere lisanslı firmalara gönderilmesi, toplam 40 ton geri dönüşümsüz tehlikeli atığın yok edilmesi, 3 adet/yıl evsel atık su 6 adet/yıl endüstriyel atık su izleme analizleri de yapılmaktadır. Ayrıca fabrika Türkiye'de atık ısıyı enerjiye dönüştürerek kullanan ve tekrar üretime dâhil eden, bugün tüm dünyada kullanılan delikli üretim plakalarıyla enerji tasarrufu sağlayan ve Müşteri Memnuniyeti Çevre Yönetim Sistemi'ni sektöründe uygulayan ilk firma olma özelliğine sahiptir.

Araştırma sahamızda bulunan bir başka sanayi kuruluşu da Bakacakkadı Beldesinde yer alan Emko Fenni Malzemeler Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir. Kurum, 1992 yılında 1500 metrekare alanda panel radyatör üretimiyle faaliyete başlamıştır. Bugün ise 70.000 metrekare alan üzerinde kombi, panel radyatör, havlupan radyatör, katı yakıt kazanı, radyatör yan kapak ve üst kapak ile askı konsol üretimi yapan bir kuruluştur (Fotoğraf 9).

Kurumda, 50'si kadın işçi olmak üzere toplamda 200 işçi çalışmaktadır. İşçiler, Bakacakkadı, Gökçebey ve Zonguldak'tan gelmektedir. İşçilerin uzmanlığına göre farklı ücretlendirmeler yapılmış olsa da çoğu işçi asgari ücretin üzerinde bir maaş ile çalışmaktadır.

Fotoğraf 9: EMKO Fenni Malzemeler A.Ş'nin Genel Görünümü

Kaynak: <http://www.emko.com.tr>

Fabrika, hammadde olarak Erdemir' den temin ettiği karbon oranı yüksek Ereğli sacını kullanmaktadır. Sac, fabrikada presler ile şekillendirilmekte ve bazı parçalar eklenerek imalat gerçekleştirilmektedir.

Kurumun, yıllık radyatör üretim kapasitesi 1.000.000 mt/yıl,kombi üretimi ise 200.000 adet/yıldır. Ürettiği ürünlerin %50' sini yurt içinde bölgesel yetkili bayiler vasıtasıyla satmakta, %50' sini ise yurt dışına ihraç etmektedir. Ürünlerin ihraç edildiği ülkelerin başında İngiltere, Almanya, Hollanda, Belçika ve Rusya gelmektedir. Bu ülkelerin yanı sıra İran, Ukrayna, Çin, Şili ve Türki Cumhuriyetlere de ihracat yapılmaktadır.

Üretiminde hammadde olarak kullanılan sac, fabrikaya belli ebatlarda getirildiği için ve kalıplardan arta kalan malzemeler de geri dönüşüme gönderildiği için atık çıkışı sınırlıdır. Emko A.Ş., ISO 9001, TSE ve CE kalite belgelerine sahiptir. Sektörle ilgili fuarlara katılarak, ulusal basın ve televizyon kanallarında verdiği reklamlarla tanıtımlarını gerçekleştirmektedir.

4.4. Hizmet Sektörü

Ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yere sahip olan hizmetler sektörü, her türlü beşeri ve ekonomik faaliyetlerin devamlılığını ve verimliliğini sağlayan ekonomiye doğrudan veya dolaylı olarak etki eden üçüncül (tersiyer) faaliyetleri kapsamaktadır. Hizmetler arz ve talebe göre ortaya çıkan ve buna göre yürütülen faaliyetler olup zincirleme olarak birbirlerine bağlıdır. Hizmetler sektöründeki faaliyetlerin bir veya birkaçının eksik olması hammadde üretimini, sanayi faaliyetlerini ve hizmet üretimini olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle, ekonomik faaliyetlerin devamlılığını ve verimliliğini sağladıkları için hizmetlerle ilgili faaliyetler destekleyici faaliyetler olarak nitelendirilir (Özçağlar, 2014: 173).

Araştırma sahasında hizmet sektörü kapsamında pazarlama-ticaret, sağlık, eğitim, güvenlik, barınma, ulaştırma-iletişim, rekreasyon-eğlence, turizm, rehberlik-danışmanlık hizmetlerinin tümü ele alınmıştır.

Hastalıkların önlenmesi, teşhis ve tedavisi için devlet ve özel sektör tarafından topluma verilen her türlü sağlık hizmetleri, hizmetler sektörü içinde ele alınır. Bir ülkedeki sağlık hizmetlerinin ihtiyacı karşılayacak bir durumda olması ve düzenli dağılımı verimliliği arttıracığından dolayı, bu dağılımın coğrafi koşullar gözetilerek planlı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Sağlık hizmetleri coğrafyası, bir ülkedeki sağlık hizmetlerinin coğrafi dağılımını, tür ve kalite itibarıyla inceleyerek planlama yönünden yapılacak işleri ortaya çıkartır (Özçağlar, 2014: 173-174).

İlçe merkezinde sağlık hizmetleri ilçe hastanesi tarafından yürütülmektedir. Yataklı hasta kapasitesi 10 kişi olan hastanede iki adet dâhiliye uzmanı, 4 adet aile hekimi uzmanı, iki adet diş doktoru, bir adet çocuk doktoru 6 adet acil doktoru ve 15 hemşire çalışmaktadır. Tıbbi görüntüleme ve tahlil laboratuvarı bulunmaktadır; ancak tahlillerin bir kısmı Çaycuma Devlet Hastanesine gönderilmekte olup tahlil sonuçları Gökçebey ilçe hastanesindeki doktorlar tarafından incelenmektedir.

İlçe merkezinde beş adet eczane bulunmaktadır. Dört tanesi hastane yakınında bir tanesi İsmet Paşa Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Eczaneler SGK ile anlaşmalı

olarak çalışmaktadır. İlçede medikal malzemeler satan bir kurum bulunmamaktadır; ancak eczaneler sipariş üzerine medikal malzemeleri ildeki ve çevredeki kurumlardan temin ederek hastalara ulaştırmaktadır.

İlçede özel hastane ve özel poliklinik bulunmamaktadır. Özel sağlık kurumu olarak bir adet diş muayenehanesi bulunmaktadır. Burada iki diş doktoru ve bir hemşire çalışmaktadır. Diş ile ilgili tüm tedaviler yapılmakta olup sadece ameliyat gereken durumlarda hasta başka kurumlara yönelmektedir. İlçede tek olması sebebiyle yoğun çalışma programı bulunmakta ve ihtiyaca tam anlamıyla cevap verilememektedir.

Diş muayenehanesi dışında özel sağlık kuruluşu olarak üç adet veteriner bulunmaktadır. İlçedeki veterinerlikte yaralı hayvanlara ilk müdahale yapılmakta; ancak ameliyatlara hayvan barınağında yapılmaktadır. Ayrıca hayvan hastalıkları ile mücadelede kullanılacak ilaçlar da veterinerliklerde bulunmaktadır.

İlçe merkezinde belirtilen sağlık kurumlarının dışında bir adet toplum sağlığı merkezi de bulunmaktadır. Merkezde 6 adet doktor çalışmaktadır. Toplum sağlığı merkezi tarafından ilçe halkına hastalıklar hakkında eğitimler düzenlemekte ve kanser taramaları yapmaktadır. Ayrıca evde ölüm vakalarında sorumlu hekim adli kayıt tutmaktadır.

Bakacakadı Kasabası'nda sağlık hizmetleri kapsamında bir adet aile sağlığı merkezi bulunmaktadır. Burada sadece iki adet aile hekimi ve iki adet hemşire çalışmaktadır. Yataklı hasta kabul edilmemekte, hastalar Gökçebey, Çaycuma veya Zonguldak'a sevk edilmektedir. Ayrıca kasabada SGK ile anlaşmalı çalışan bir adet eczane bulunmaktadır.

Bakacakadı Kasabası'nda aile sağlığı merkezi haricinde Ankara'daki özel Başkent Hastanesine ait bir diyaliz merkezi bulunmaktadır. İlçedeki tek diyaliz merkezi olması nedeniyle yoğunluk yaşanmaktadır. SGK ile anlaşmalı olarak çalışan diyaliz merkezinde 2 adet doktor 6 adet diyaliz hemşiresi çalışmaktadır Günde 3 seans yapılan diyaliz merkezinde 103 hasta kapasitesi vardır. Ayrıca merkez hastaları servis araçlarıyla evlerinden alarak ulaşım kolaylığı da sağlamaktadır.

İlçede gezici sağlık hizmetleri de uygulanmaktadır. İlçe aile sağlığı merkezinde görevli olan aile hekimleri haftada bir gün sorumlu oldukları köylere gitmekte ve sağlık hizmetleri köylere kadar ulaştırılmaktadır.

Gökçebey İlçesi'nde sağlık hizmetleri devlet eliyle yürütülmektedir. İlçede bir tane hastane bulunmaktadır ve bu hastane acil müdahaleler dışında bir tedavi uygulayamamaktadır. Ağır hastalar önce Zonguldak'a sonra da Ankara'ya sevk edilmektedir ve zaman kaybına neden olmaktadır.

Bir ülkedeki eğitim hizmetlerinin ihtiyaca uygun bir şekilde dağılımı verimliliği arttırdığı için, bu dağılımın coğrafi koşullar gözetilerek planlı bir şekilde yapılması gerekmektedir. Eğitim hizmetleri coğrafyası, eğitim hizmetlerinin coğrafi dağılımını, düzey ve kalite yönüyle inceleyerek planlama açısından yapılacak işleri ortaya koymaktadır. Sağlıkta olduğu gibi, eğitim hizmetleri de ekonomik faaliyetlere doğrudan etki yapmaktadır. Eğitim hizmetlerine önem vererek devlet bütçesinden bu sektöre yeterli miktarda para ayıran ülkelerin sosyal ve ekonomik yönden hızla geliştikleri gözlenmektedir (Özçağlar, 2014: 175).

İlçe merkezinde eğitim hizmetleri kapsamında İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Gençlik Hizmetleri Müdürlüğü ve İlçe Halk Eğitim Müdürlüğü ile görüşülmüş ve 2018 yılına ait veriler kullanılmıştır. İlçede bir adet anaokulu, iki adet ilkokul, iki adet ortaokul, üç adet lise ve bir adet meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Milli eğitime bağlı olan okullarda toplam 2158 öğrenci eğitim görmekte, 94 öğretmen görev yapmaktadır. Bu öğrencilerin 847 öğrenci taşınmalı eğitimle ilçede eğitim almaktadır.

Okul öncesi eğitim kademesinde ilçe de iki adet ana okul bulunmaktadır. Gökçebey anaokulu ilçe merkezinde yer alırken Bakacakkadı Anaokulu Bakacakkadı kasabasında yer almaktadır. Tam gün eğitim verilen bu kurumlardan Gökçebey anaokulunda 47, Bakacakkadı anaokulunda 58 öğrenci eğitim görmektedir. İlçe ihtiyacını karşılama konusunda yeterli olan kurumlara taşınmalı eğitim uygulaması bulunmamaktadır.

İlçede bulunan ilkokullardan biri Kahyaoğlu caddesinde yer alan Atatürk İlkokuludur. Gökçebey ortaokulunun tadilatı olmasından dolayı ortaokul ile birlikte ikili eğitim olarak hizmet verilmektedir. İlkokul kısmında 315 öğrenci eğitim görmekte olup 23 öğretmen çalışmaktadır. Ortaokul kısmında ise 384 öğrenci eğitim görmekte, 18 öğretmen görev yapmaktadır. Atatürk İlkokulu ve ortaokulunda 279 adet taşınmalı eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Veyisoğlu, Bodaç, Gaziler, Aktarla, Saraçlar, Uzunahmetler, Aliusta köylerinden öğrenciler ilkokul ve ortaokula taşınmaktadır. Okul ilçe merkezinde yer aldığı için ulaşım problemi yaşanmamaktadır.

İlçe merkezinde yer alan ikinci ilkokul On mayıs mahallesinde bulunan Tefen İlkokuludur. Toplamda 89 öğrenci ve 5 öğretmen bulunan okulda Uzunahmetler Gaziler, Bodaç ve Aktarla köylerinden toplamda 63 öğrenci taşınmalı eğitim almaktadır.

İlçede yer alan üç adet lisenin biri çok programlı lise olup sanayiye ara eleman yetiştirme amacıyla eğitim vermektedir. Okulun bünyesinde bilişim teknolojileri, elektrik elektronik teknolojisi, muhasebe ve finansman gibi alanlar bulunmaktadır. Toplamda 191 öğrenci, 18 öğretmen bulunan okulda taşınmalı eğitimle 99 öğrenci bulunmaktadır. İlçenin ilk lisesi olma özelliği taşıyan Çok programlı lisenin hemen yanında Anadolu Lisesi yer almaktadır. 2012 -2013 eğitim öğretim yılında faaliyete başlayan okulda 284 öğrenci eğitim görmekte, 19 öğretmen çalışmaktadır. Lise eğitimi veren bir başka okul ise Zonguldak-Ankara kara yolu üzerinde bulunan İmam hatip lisesidir. 2012-2013 eğitim öğretim yılında ilk olarak çok programlı lise içerisinde tek sınıf olarak açılmış daha sonra talebin artmasıyla bugünkü yere taşınmıştır. Hem ortaokul hem de lise kısmı bulunan okulun ortaokul kısmında 206 öğrenci lisede 98 öğrenci eğitim görmektedir. Okul ilçe merkezine uzak olduğu için köylerden gelen öğrenciler taşınmalı eğitime tabi tutulmuştur; ancak ilçe merkezindeki öğrenciler özel servis araçlarıyla okula ulaşım sağlamaktadır. Özel servis araçlarına kayıt olmak istemeyen öğrenciler Gökçebey ilçe terminalinden Çaycuma'ya giden dolmuşlarla okula ulaşmaktadır. Ana yoldan biraz içeride kalan okula, sabah saatlerinde ve akşam çıkış saatlerinde dolmuş şoförleri girmekte ve öğrenciler için güvenli bir ulaşım sağlanmaktadır.

Bakacakadı beldesinde aynı bahçe içerisinde bir adet ana okul, bir adet ilkokul ve bir adet ortaokul bulunmaktadır. İlkokul kısmında 153 öğrenci eğitim görmekte ve 9 öğretmen görev yapmaktadır.

Örmeci Köyünde devlete ait bir özel eğitim okulu bulunmaktadır. Orta ve ağır düzeyde özre sahip öğrencilere eğitim verilen kurumda 19 öğrenci ve 2 öğretmen bulunmaktadır. Öğrenciler taşınmalı eğitim kapsamında eğitim almaktadır.

Kırsal alanda Namazgah, Bakiler, Muharremler, Yeşilköy, Duhancılar ve Dağdemirciler köylerinde birer adet ilkokul, Hacımusa ve Karapınar köylerinde birer adet ortaokul bulunmaktadır. Bu köylerde eğitim gören toplam öğrenci sayısı 316 kişidir.

İlçede Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesine bağlı bir adet meslek yüksekokul bulunmaktadır. 485 bulunan okulda muhasebe, seramik, pazarlama ve dış ticaret, halkla ilişkiler ve tanıtım, el sanatları, mimari dekoratif sanatlar programlarında eğitim verilmektedir. İlçe merkezine uzak bir konumda yer alan okula ulaşım açısından öğrenciler problem yaşamaktadır.

İlçedeki eğitim kurumlarından biri de halk eğitim merkezidir. İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre her yıl el işi, ahşap boyama, yaşlı bakımı, engelli bakımı, arıcılık, halk oyunları, avcılık, arıcılık, fidan aşılama, forklit, bilgisayar, ingilizce, üniversiteye hazırlanan öğrenciler için destekleme ve yetiştirme gibi farklı alanlarda 60'a yakın kurs açılmakta olup bir kurs programına yirmişer kursiyer kabul edilmektedir. İlçe halkı tarafından yoğun talep gören halk eğitim merkezinin kendine ait bir binasının olamaması eğitim faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Her yıl kiralanacak bina aramak kursların farklı zamanlarda başlamasına ve kira ücretlerinin yüksek olması ilçedeki halk eğitim maliyetinin yüksek olmasına neden olmaktadır.

İlçedeki eğitim hizmetleri kapsamında ilçe spor müdürlüğüne bağlı olan gençlik merkezi de yer almaktadır. İlçe Gençlik Merkezi'nde alınan verilere göre toplamda 1777 kayıtlı öğrencisi bulunan merkezde yıl boyunca eğitim faaliyetleri görülmektedir. Çok sayıda projesi bulunan merkez kırsal alanda yaşayan öğrenciler için fırsatlar

sunmaktadır. Daha önce sinemaya, tiyatroya gitmemiş olan öğrenciler merkezin düzenlediği programlarla bu faaliyetlere katılabilmektedir. Ayrıca yaz döneminde kitap okuma etkinliği ve sonrasında düzenlenen oyun etkinlikleriyle, piknik, kamp gibi outdoor etkinlikleriyle yaz dönemini de verimli bir şekilde geçirmektedir. Öğrencilerin sosyalleşmesi, sorumluluk duygularının gelişmesi ve boş vakitleri verimli olarak değerlendirme konusunda eğitime destek veren kurumda eğitimler gönüllü öğretmen ve üniversite öğrencileri tarafından verilmektedir.

İlçe merkezinde daha önce sadece iki ilköğretim okulu ve birçok programlı lise bulunurken son yıllarda eğitim alanında gelişmeler yaşanmış ve okul çeşitliliği artmıştır. Bu durum ilçenin eğitim seviyesinin yükselmesinde ve nitelikli işgücü oluşması üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır.

Üretilen hammaddelerin, sanayi ürünlerinin ve hizmetlerin para kazanmak amacıyla tüketicilere ulaştırılarak tanıtılması ve sunulması işine pazarlama, pazarlanan ürünlerin para veya mal karşılığı el değiştirmesine ticaret adı verilmektedir. Ticaret, pazarlamanın devamında ve sonucunda gelişen bir ekonomik faaliyettir (Özçağlar, 2014: 180-181).

Araştırma sahasında ticari faaliyetler ilçe merkezi ve Bakacakkadı kasabasında görülmektedir. Eski adı Tefen Pazarı olan ilçe merkezi adından anlaşılacağı üzere geçmiş dönemlerde de ticaret merkezi durumundaydı. 1990 yılında ilçe merkezi olmasıyla kendisine bağlı köylerin ihtiyaçlarının karşılandığı merkez haline gelmiştir.

Bakacakkadı kasabası Zonguldak-Ankara yol güzergâhında olduğu için ticari faaliyetler yoğunlaşmıştır. Çarşamba günü kasabada pazar kurulmasından dolayı ticari faaliyetlerin en yoğun olduğu gündür; ancak karayolu boyunca sıralanmış lokanta ve akaryakıt istasyonları ile marketlerde hemen her gün yoğunluk yaşanmaktadır. Bakiler ve Örmeci köyleri kasabaya yakın olduğu için köylüler kasaba halkı ile birlikte ürünlerini burada satmakta ve ihtiyaçlarını buradan karşılamaktadır.

Gökçebey ilçe merkezinde ise ticari yoğunluk cuma günleri yaşanmaktadır. İlçe merkezine kurulan pazarda köylülerin getirdiği ürünlerin satıldığı köylü pazarı, halden

getirilen ürünlerin satıldığı pazar ve giyecekler ile tuhafiyeye ürünlerinin satıldığı kıyafet pazarı olmak üzere ilçenin üç ayrı bölümünde pazar kurulmaktadır. Köylü pazarı Çay mahallesinde, halden gelen ürünler Yeni mahallede, kıyafet pazarı ise İstasyon mahallesinde kurulmaktadır. Köylü pazarı ve halden gelen ürünlerin ayrı yerlerde satılması ile ilgili olarak yerel tarih araştırmacılarının verdikleri bilgilere göre Osmanlı döneminde kadınların ve erkeklerin ayrı alanlarda alışveriş yapmalarından dolayı böyle bir ayırımın olduğu söylenebilir. Günümüzde bu tutum geçerliliğini yitirmiş olsa da köylü pazarındaki satıcı ve alıcılara bakıldığından çoğunluğun kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Pazar alanlarının dışındaki ticarethanelere bakılacak olursa Esnaf ve Sanatkârlar Odasına kayıtlı 512 işletme bulunmaktadır. Faaliyet gösteren bu ticari işletmeler kahvehane, bakkal-market, berber-kuaför, lokanta, terzi gibi daha çok günlük ihtiyaçları karşılamaya dönük işletmelerdir (Çizelge: 37). Bu işletmelerin dışında Ziraat Bankası ve İş Bankası ile orman köylerinde bulunan 5 adet tarımsal kalkınma kooperatifi hizmet pazarlamaktadır.

İlçede yer alan derneklerin de ilçe ekonomisine katkısı olmaktadır. Veyisoğlu Köyü Kalkındırma Derneği BAKKA ile işbirliği yaparak köydeki kadınların pestil yapımı ve pazarlama konularında eğitimler verildi. Dernek, kadınlardan oluşan bir kooperatif kurularak üretilen ürünleri pazarlamayı hedeflemektedir.

İlçe ticari olarak il merkezine de bağlıdır; ancak ticari alışveriş daha çok Çaycuma ilçesi ile yapılmaktadır. İlçe merkezine yakın olması, sanayi tesislerinin bulunması, hem karayolu hem de demiryolu ile ulaşılabilmesi, Gökçebey'e göre daha gelişmiş ve fonksiyonları çeşitlenmiş olan Çaycuma ilçesi ile daha çok sanayi ürünlerinin ticareti yapılmaktadır.

Çizelge 37: Gökçebey İlçesi'nde Meslekler ve Esnaf Sayıları (2018)

Meslekler	Esnaf Sayıları	Meslekler	Esnaf Sayıları	Meslekler	Esnaf Sayıları
Arzuhalçılık	1	Çiçekçilik	1	Halıcılık	3
Ayakkabıcılık	7	Çilingirlik	1	Hediyelik eşya satışı	9
Bakkal,Bayi,Büfe	61	Değirmencilik	3	Hırdavatçı	5
Bilgisayar kurulumu,onarımı	1	Dekorasyonculuk	1	Hurdacılık	3
Bisiklet ve motosiklet onarım ve satışı	1	Demir,çelik eşya imalatı,ticareti	2	İnşaat malzemeleri imalatı	7
Balıkçılık	2	Demircilik	1	Kabızmanlık	5
Besicilik	1	Dondurmacılık	1	Kadın kuaförü	8
Bitkisel ürünlerle ilgili faaliyetler	2	Dokumacılık	1	Kahvehane, kıraathane	67
Camcılık	2	Durak-otopark işletmeciliği	2	Kantincilik	7
Çamaşırhane, kuru temizleme,ütücülük hizmetleri	1	Düğün salonu işletmeciliği	1	Hamam İşletmeciliği	1
Çatı yapımıcılığı ve çatı aktarma işleri	1	Elektrik malzemeleri imalatı,ticareti	6	Karoser imalatı, kaportacılık	8
Çeyizlik eşya imal ve satışı	2	Elektrik tesisatçılığı	1	Tavukçuluk	3
Elektronik cihazlar satış,bakımı ve tamirciliği	1	Elektronik ürün ticareti	1	Kasaplık	7
		Telekomünikasyon arımı,ticareti	10	Kerestecilik	10
Erkek berberliği	20	Et ve et ürünleri işletmeciliği	1	Temizlik malzemeleri satışı	1
e-ticaret	1	Fatura tahsilat bürosu	1	Kırtasiye imalatı	3
Terzilik	9	Fırıncılık	8	Konfeksiyonculuk	11
Fotoğrafçılık	6	Gazete Bayiliği	1	Kozmetik imalatı,ticareti	2
Gübre, zirai ilaç imalatı, ticareti	1	Halı yıkama hizmetleri	6	Kuruyemiş imalatı	3
Lokantacılık	28			Lokal işletmeciliği	1
Yufkacılık kadayıfçılık	1	Makine kurulumu	2	Manavlık	1
Manifaturacılık	1	Marangozluk	8	Züccaciye imalatı ve ticareti	3
Oto bakım servisi	6	Oto elektrikçi	6	Mobilya İmal ve satıcılığı	12
Oto lastik onarımı	3	Oto lastik ticareti	1	Oto galerici	1
Oto yıkama yağlama	5	Otobüs bilet acenteliği	1	Oto yedek parça ticareti	1
Oğrenci yurdu işletmeciliği	1	Pastanecilik, tatlıcılık	11	Oyun salonu, internet kafe işletmeciliği	2
Pazarcılık	2	Pazarda ayakkabılık,tekstil e ürünleri ticareti	3	Pazarcılık	2
Torna Tesviye	2			Pazarda çeşitli malların ticareti	3
					6

Tornacılık	9			Tuhafiye imalatı ve ticareti	
Pazarda sebze ve meyve ticareti	4	Pazarda yiyecek, içecek ticareti	1	Pvc ürün imalatı ve ticareti	7
Saatçilik	1	Sihhi tesisatçılık	3	Sondajçılık	1
Spor malzemeleri imalatı, ticareti	1	Spor tesisi işletmeciliği	1	Soba,banyokazanı ,şofbenimalatı,onarımı	1
Tüpgaz bayisi	2	Un kepek yem zahire satıcılığı	1	Yakacak imalatı ve ticareti	6

Kaynak: İlçe Esnaf ve Sanatkarlar Odası, 2018

İnsanların bir yerden bir yere ulaşım araçlarıyla taşınması ve her türlü malın, madenin, enerjinin, eşyanın, paranın, yayının nakli ulaştırma, bir yerden bir yere gidiş geliş ulaşım, çeşitli posta ve telekomünikasyon araçlarından yararlanılarak yapılan her türlü haberleşme ve bilgi alış verişi iletişim olarak tanımlanır (Özçağlar, 2014: 176, 178)

Gökçebey İlçesi, demiryolu inşaatı ile gelişme gösteren bir yerleşim yeridir. Demiryolu inşa edilmeden önce ulaşım, karayolu ve araçlar yetersiz olduğu için hayvan gücü ile sağlanıyordu. 1925 yılından sonra demiryolunun yapılması, ulaşım faaliyetlerinin uzun yıllar demiryoluna bağlı olmasına neden olmuştur (Fotoğraf 10).

Tren yolu hattının yapımı, Batı Karadeniz Bölümü'ndeki ormanların ve kömür ocaklarının işletilmesi amacıyla önce Ankara-Ereğli arasında düşünülmüştür. 13 Aralık 1925 yılında 'Kömüre Giden Demiryolu' adıyla Ankara-Ereğli Demiryolu Hattı Kanunu TBMM' den geçti; ancak yapılan incelemeler sonucunda bu güzergâhta kömür taşımının güvenli olmayacağı ortaya çıkmıştır.

Fotoğraf 10 :Tefen istasyonunun açılışı

Kaynak: Sadi Uyar

25 Aralık 1925 tarih ve 943 numaralı kanun ile hattın güzergâhı değiştirilmiştir. Kanuna göre Ankara-Ereğli demiryolu Ankara-Kayseri hattı üzerindeki Irmak Beldesi'nden (Çankırı) başlayıp Safranbolu yakılarında iki kola ayrılacak; bir kolu Söğütözü'ne diğer kolu da Filyos yakınından geçmek üzere Ereğli' ye ulaşacaktır. Hattın inşaatı İsveç-Danimarka ortaklığı olan NydqvistHolm şirketine verilmiş ve 25 Haziran 1927'de hattın inşaatına Filyos'tan, 12 Ekim 1922 tarihinde de hattın diğer ucu olan Çankırı tarafından inşaatına başlanmıştır. Demiryolu hattı 1930 yılında Balıkısık'a kadar ulaşmıştır. Tefen istasyonunu da içine alan yetmiş kilometrelik yol, 1 Temmuz 1930 yılında hizmete açılmıştır. Haftada iki gün, Cuma ve Salı günleri seferler düzenlenmiştir. 1934 yılında Çankırı-Çerkeş arasında bulunan, tamamen el yapımı olan demiryollarının 3444m ile en uzun tüneli olan Batıbel Tüneli'nin sağlamlaştırma çalışmaları da bitirilmiştir. Böylelikle hem Çankırı'dan Çerkeş'e hem de iki taraftan süren yapım aşamaları sayesinde Eskipazar'a kadar ulaşılmıştır. 14 Kasım 1935 yılında dönemin Nafiya Vekâleti (Bayındırlık Bakanı) Ali ÇETİNKAYA tarafından resmi törenle Irmak-Filyos arasında bulunan 391 km uzunluğundaki demiryolu hattı sahip olduğu 27

istasyon, 1368 menfez ve köprü, toplam 8800m uzunluğunda olan 37 tünel ile hizmete açılmıştır (Uyar, 2016).

Tren yolunun açılması Gökçebey'i çevresi için bir ticaret merkezi haline getirmiştir. Köylerde üretilen ürünler şehirlere, şehirlerdeki ürünler köylere kolaylıkla ulaştırılmıştır. İstasyon çevresine pazarlar, panayırlar kurulmuştur. Bugün halden gelen ürünlerin pazarlandığı ilçe pazarı hala istasyon yakınına kurulmaktadır. Yerleşim alanı da istasyona yakın olarak kurulmaya başlamıştır. Evler, dükkânlar istasyona yakın alanlara inşa edilmiş, yeni sokaklar ve caddeler oluşturulmuştur. Bölgede ekonominin canlanması ilçeye olan göçleri de etkilemiştir. Çevre ilçelerden Gökçebey'e göçler yaşanmıştır.

Fotoğraf 11: Gökçebey İstasyonu

1935 yılında hizmete açılan hattın yenilenmesi için, Avrupa Birliğinin mali desteğiyle 2013 yılında adım atıldı. Hat boyunca özel raylar döşendi. Tüm makaslar yenilendi. İstasyonlar engelli vatandaşlarında rahatça kullanabileceği şekilde yeniden dizayn edildi. 2016 yılında yenileme çalışmaları tamamlanarak hat yolcu taşımacılığına yeniden açıldı (Fotoğraf 11).

Zonguldak-Ankara karayolunun Sarıkış (Şahintepe) mevkiinden 10 km'lik ek asfalt yol ile ilçe merkezine ulaşılmaktadır. Çukur köyünden geçen bu yol tek şeritli olup fazla virajlı değildir.

Gökçebey'in çevresi ile olan karayolu bağlantısını S.S.62 Nolu Gökçebey Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi ve Can Kardeşler kooperatifi sağlamaktadır. Toplam 14 üyesi bulunan S.S.62 Nolu Gökçebey Kooperatifi ilçenin Zonguldak ve Devrek ile ulaşımını, toplam 17 üyesi bulunan Can Kardeşler Kooperatifi ise Bakacakkadı beldesi ve Çaycuma ile ulaşımının günlük seferler düzenleyerek sağlamaktadır. Zonguldak ve Devrek'e her saat başı, Çaycuma ve Bakacakkadı' ya 20 dk' da bir sefer düzenlenmektedir. Ankara ve İstanbul'a ulaşım ise Metro ve Özemniyet-Efe Tur firmaları ile karşılıklı olmak üzere günde 10 sefer sağlamaktadır.

Gökçebey-Zonguldak arasındaki ulaşım Sarıkaş mevkiinden sonra Zonguldak-Ankara yolu üzerinden sağlanmaktadır. Yol, yüksek standartlı asfaltla kaplı olan bölünmüş yoldur. Zonguldak'a bağlı Karaman kasabasına kadar yol fazla virajlı değildir; ancak buradan sonra keskin virajlar bulunmaktadır. Tek şeritli olan bu yolda çok sayıda kaza meydana gelmekteydi; ancak asfaltın yenilenmesi ve bölünmüş yol yapılması yaşanan kazaların azalmasına neden olmuştur (Harita 19).

Zonguldak-Ankara arasındaki karayolu genişletme çalışmaları sırasında Sarıkaş mevkiinde Karabük'e ayrılan D030 bölünmüş yol inşa edilerek ilçe merkezinden Karabük'e ulaşımın önceki yıllara göre daha kolay olmasını sağlamıştır. Gökçebey'den Karabük'e giden araçlar ilçe merkezi ile Çukur köyü arasında bulunan Çanakçılar Seramik fabrikası geçtikten sonra yeni yapılan bu yola çıkmaktadır. Filyos vadisini takip eden yolda virajların fazla ve keskin olması kaza riskini arttırmaktadır. Gökçebey'den Karabük'e sefer yapan otobüsler olmadığı için bu güzergâhta demiryolu kullanımı karayolu kullanımına oranla daha fazladır.

Gökçebey-Ankara arasındaki ulaşım hem D750 karayolu üzerinden hem de D030 karayolu üzerinden sağlanabilmektedir. D750 karayolu kullanıldığında daha kısa sürede Ankara'ya ulaşıldığı için ilçe halkı tarafından bu yol tercih edilmektedir. Ulaşımın tek şeritte sağlandığı yolda yakın zamanda genişletme çalışmaları yapılmış ve bölünmüş yol inşa edilerek ulaşım daha güvenli hale getirilmiştir.

Çizelge 38: Mesleklere Göre Esnaf Sayıları

Meslekler	Esnaf Sayıları
Kara yolu ile yük taşımacılığı	28
Minibüsçülük	63
Nakliyat komisyonculuğu	1
Oto galerici	2
Otobüsçülük	14
Servis aracı işletmeciliği	15
Taksicilik	32
Trafik müşavirliği, iş takipçiliği	1

Kaynak: Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası,2018

İlçe içi ulaşım incelendiğinde, köylerin ilçe ile olan bağlantısının kolay olduğu görülür. İlçenin köylerle olan bağlantısının sağlandığı yolların tümü asfaltdır. Kış mevsiminde köy yolların kapanması sorunu yaşanmamaktadır; ancak doğuda yer alan köylerin yolları keskin virajlı olduğu için ulaşım kış mevsiminde zorlaşmaktadır. Ayrıca ilkbahar mevsiminde karların erimesi ve yağışların artması ile doğudaki köy yollarında heyelan ve kaya düşmesi riski artmaktadır (Harita 20).

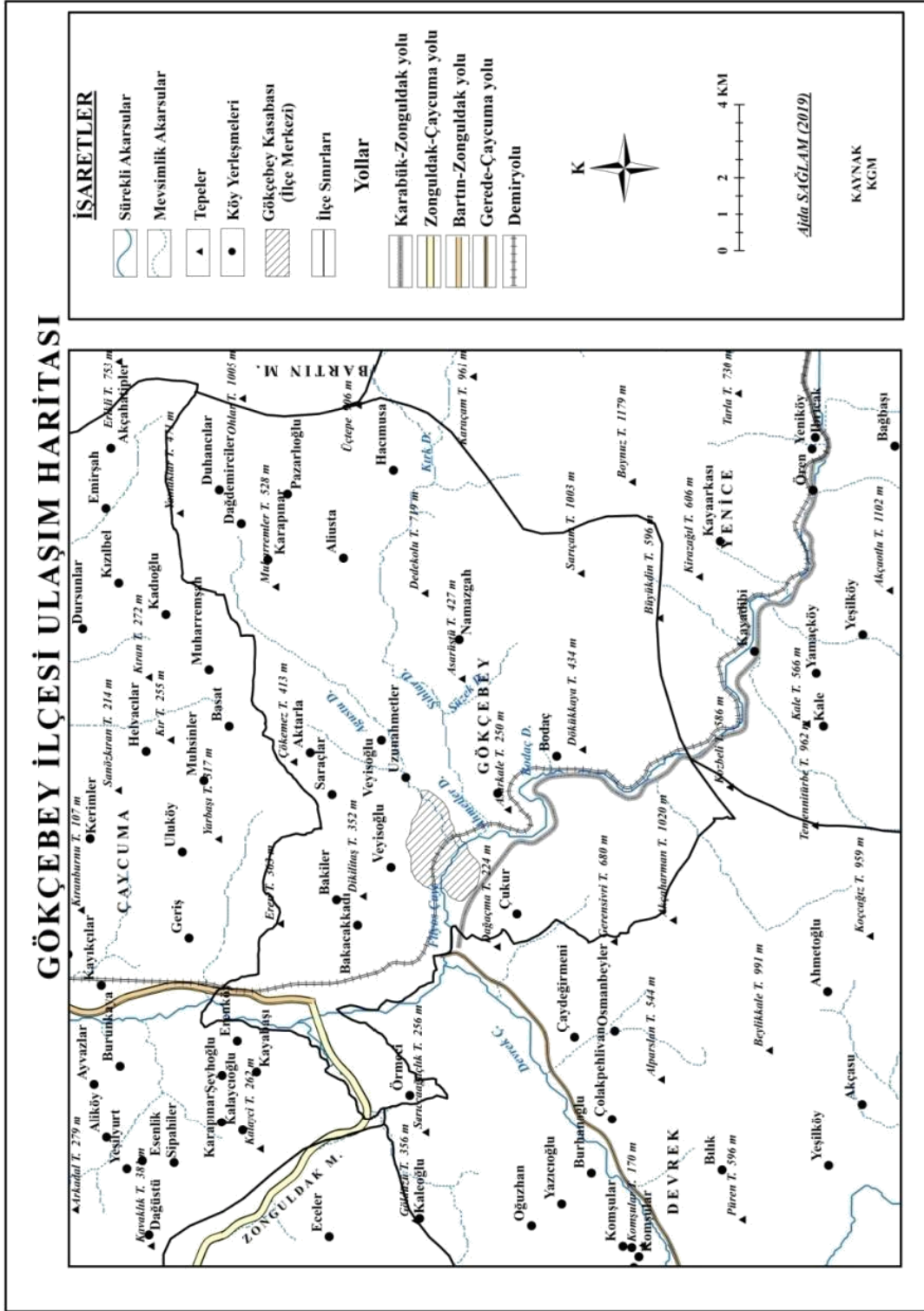
Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren başlayan demiryolundan karayoluna geçiş araştırma sahamız için 1980'li yıllarda önem kazanmıştır. Zonguldak ili geçiş güzergâhı üzerinde olmadığı için karayolu nitelik bakımında kötü bir özelliğe sahipti. Yolların dar virajlı olması ulaşımı güçleştirmekteydi. Bu nedenle Gökçebey'de ulaşım amacıyla karayolu uzun yıllar, tren seferlerinin aksadığı ya da sefer saatlerinin uygun olmadığı dönemlerde kullanılmıştır; ancak kurulan sanayi tesislerinin demiryolundan ziyade karayolu ile bağlantılı olması, demiryolu ile her yere ulaşım sağlanamaması demiryolunun eski önemini kaybetmesine neden olmuştur. Son yıllarda karayollarında yapılan iyileştirmelerle de karayolu taşımacılığı demiryolu taşımacılığını geride bırakmıştır.

Araştırma sahasında iletişim hizmetleri incelendiğinde ise telefonsuz ve internetsiz köy bulunmamaktadır. İlçe merkezinde yaklaşık 3000 aboneye hizmet veren

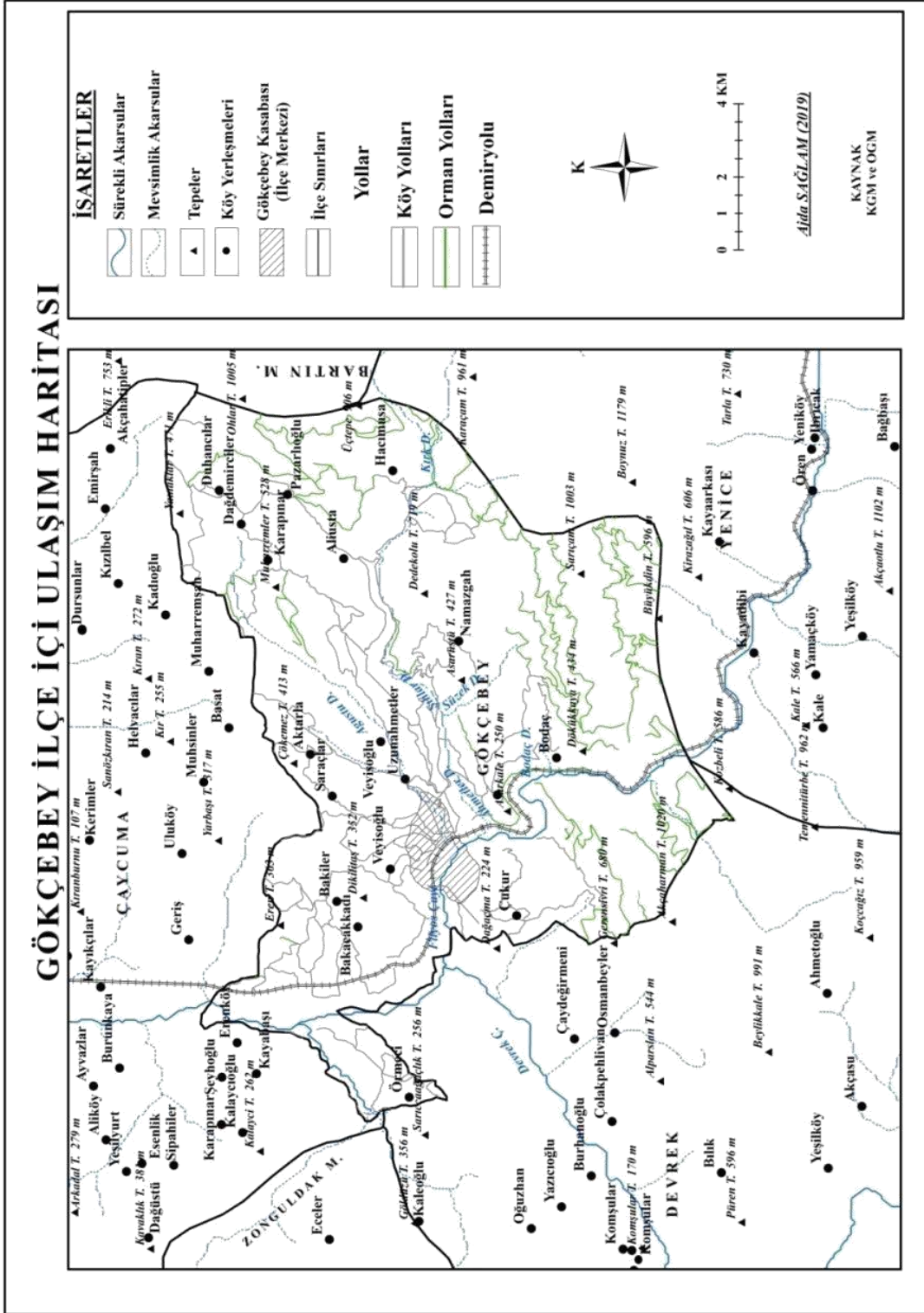
telefon ağı ile 5000 'e yakın internet abonesi bulunmaktadır. İşletmelerin hemen hepsinde internet kullanımını yaygınlaşmıştır.

Rekreasyon, işten artan boş zamanlarda yapılan her türlü dinlenme, eğlenme, spor yapma, gezme, kültürel aktivitelere katılma faaliyetlerini ifade eder. Günlük çalışma düzeni içinde mesai dışında yaratılan saatlik hatta dakikalık boş vakitler, hafta sonu tatilleri, resmi tatiller ve bunların dışında elde edilen uzun süreli tatiller rekreasyonel faaliyetlere ayrılmaktadır (Özçağlar, 2014: 185).

Araştırma sahasında rekreasyonel faaliyetler her kesimden insan için önem arz etmektedir. Daha çok hafta sonu gerçekleştirilen bu faaliyetler outdoor rekreasyonel faaliyetler içinde yer alan piknik ve yürüyüş faaliyetleridir. İlçe merkezi sınırları içinde üç adet piknik alanı görülse de kırsal yerleşmelere dâhil olan, herhangi bir kurum tarafından piknik alanı olarak oluşturulmamış alanlarda da ilçe halkı piknik ve yürüyüş yapmakta, hafta sonlarını doğada değerlendirmektedir. Yüzme havuzlarına ve denize gitme, araştırma sahasında görülen bir diğer rekreasyonel faaliyettir.

Harita 19: Gökçebey İlçesi Ulaşım Haritası

Harita 20: Gökçebey İlçe İçi Ulaşım Haritası

Devrek ilçesine bağlı olan aydeğirmeni beldesinde bulunan yüzme havuzu ve Bakacakkadı beldesinde bulunan Filyos Ecopark tesisi içinde yer alan yüzme havuzu tercih edilmektedir. Denize girmek için ise yakınlık ve ulaşım kolaylığı nedeniyle Filyos tercih edilmekle birlikte Zonguldak ve Bartın' da ki plajlar da tercih edilebilmektedir. İlçe halkı kiş mevsiminde il ve evre ilçelerde bulunan sinema ve kapalı spor salonları ile oyun salonu gibi eğlence meknlarında vakit geçirmektir.

Piknik dışında özellikle trekking severler tarafından tercih edilen bir başka rekreasyonel alan ise Namazgah Köy- Dua Tepe Yürüyüş Parkurudur. Namazgah Köyü,Filyos Vadisinin en güzel seyir noktalarından biridir. Namazgah köyünden başlayan 7 km'lik parkurun en yüksek yerini Dua Tepe seyir noktasından ise Hacımusa Köyü görülebilmektedir. Parkurda, otantik açıdan Hacımusa Köyü-Herkime evleri olarak tabir edilen, bölgeye has ahşap yığma tekniği ile yapılan evleri de görmek mümkündür.

2019 yılı mayıs ayında BAKKA ilçede rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik projelerinden biri olan Süzek Kanyonu Macera Parkuru 'nu yöre halkının hizmetine sunmuştur.

Süzek Deresi, ilçede yer alan Ahmetler Deresini besleyen yan kollardan biridir. İlçe merkezine 4 km uzaklıkta bulunan bu kanyon 14 km uzunluğunda olup kanyonda çok sayıda şelale yer almaktadır. Ayrıca vadi girişinden yaklaşık 2 km. içeride eski bir su değirmeni ve değirmene ulaşan eski bir toprak yol bulunmaktadır. Bu alan kanyonun yukarıdan izlenebileceği bir seyir noktası durumundadır. Kanyon içindeki tüm rotalar analiz edilerek farklı zorluk düzeylerinde parkurlar hazırlanmıştır. Kolay olan rotada dere ilerinden geçiş güvenli bir şekilde sağlanmakta iken orta zorluk ve teknik rotalar kısmında dere ilerinde bazı kısımlara sabit tutunma ve kemer, kask, ip, emniyet kemeri gibi ekipmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Parkur başlangıcına 10 adet masa bank ve kamelyadan oluşan bir mesire alan da yapılmıştır.

Gökçebey İlçesi'nde rekreasyonel faaliyetler ilçe halkı için önemli olsa da bu konuda verilen hizmetler yetersizdir. İlçe halkı çoğunlukla ilçe dışında vakit geçirmektedir. İlçede rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilmesi için BAKKA alışmalar

yürütmektedir. Bu çalışmalarda jeep safari alanları oluşturulması, yürüyüş parkurlarının belirlenmesi, yaban hayatı gözlem alanlarının belirlenmesi gibi faaliyetler yer almaktadır.

Sosyal ve ekonomik faaliyetlerin güvenlik önlemleri alınarak emniyet içinde yürütülmesi faaliyetlerin devamlılığını ve verimliliğini sağlar. Güvenlik hizmetleri devlet tarafından sağlanabildiği gibi özel koruma ve güvenlik şirketleri ile sigorta acenteleri de tarafından da sağlanmaktadır. Doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik faaliyetlere büyük katkısı olan, hatta bir kısım gruba bu yolla para kazandıran güvenlik hizmetlerinin ülke içindeki coğrafi dağılışını güvenlik hizmetleri coğrafyası inceler (Özçağlar, 2014: 184).

Gökçebey ilçe merkezinde güvenlik hizmetleri kapsamında kamu kuruluşlarından polis karakolu ve jandarma komutanlığı ile belediye bünyesinde zabıta ve itfaiye teşkilatları bulunmaktadır. Resmi ve özel sektöre ait iş yerlerinin, sanayi tesislerinin ve sitelerin güvenliğini sağlayan özel koruma ve güvenlik şirketi ilçede bulunmamaktadır; ancak il merkezinde ve yakındaki ilçe merkezlerinde bulunan şirketlerde gençler eğitim alarak bu hizmet sektöründe çalışmaktadır. İlçede bulunan sanayi tesislerinde ve ilçe devlet hastanesinde özel güvenlik hizmeti bulunurken konutların ve iş yerlerin güvenliğinin sağlanması konusunda böyle bir hizmet bulunmamaktadır. Cana ve mala gelecek zararları ödenen primler karşılığı sigorta ederek güvence altına alan sigorta şirketlerinden Gökçebey'de beş adet bulunmaktadır. İlçe halkı sigorta acentelerinden araçlarını sigorta ettirmek ve evlerine deprem sigortası yaptırmak amacıyla yararlanmaktadır.

Bakacakadı kasabasında ise güvenlik hizmetleri kapsamında kamu kuruluşlarından jandarma karakol komutanlığı ile belediyeye ait zabıta ve itfaiye teşkilatları bulunmaktadır. Özel güvenlik hizmeti sadece aile sağlığı merkezinde ve sanayi tesisinde bulunmaktadır. Sigorta acentesi olarak bir adet kurum bulunmaktadır. Kasaba halkı, ilçe merkezinde olduğu gibi sigorta acentelerinden araçlarını kazaya karşı sigorta ettirmek ve evlerine deprem sigortası yaptırmak için faydalanmaktadır.

Barınma, doğa etkilerinden korumak için kapalı bir yere sığınmak; bir yerde uzun veya kısa süreli vakit geçirmek için yeme-içme ve konaklamaya uygun mekânları bularak yaşamak olarak tanımlanır. Yerleşim alanları içinde veya dışında sürekli ya da geçici olarak konaklanan her türlü mesken ile bazı gezici araçlar insanların barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmıştır. Otel, motel, misafirhane ve pansiyonlar, öğrenci yurtları, kimsesiz bakıma muhtaç kişilerin kaldıkları yurtlar, huzurevleri, bakımevleri de insanların ücret karşılığında veya ücretsiz olarak barındıkları mekânlarıdır (Özçağlar, 2014: 85).

Araştırma sahamızda halkın büyük bir çoğunluğu kendi evinde oturmaktadır. Geçtiğimiz yıl inşaatı ve teslimi tamamlanan TOKİ ilçede yaşayan halkın büyük bir çoğunluğunun ev sahibi olmasında etkili olmuştur. Turizmin yaygın olmadığı ilçede otel sayısı da oldukça azdır. İlçe merkezinde bulunan bir adet otelde kapasite az iken Bakacakadı kasabasında bulunan Filyos Ecopark Turistik Tesisleri işletmesinde kapasite fazladır; ancak ilçe dışında yeterli tanıtım yapılmadığı için barınma amaçlı tercih edilmek yerine sadece ilçe halkı tarafından havuz ve düğün salonu kısımlarından yararlanılmaktadır. Ayrıca Zonguldak-Karabük karayolunun geçtiği alan olan Çukur köyünde inşaatı devam eden bir otel bulunmaktadır. İlçede huzur evi bulunmamaktadır. Geleneksel yapıdan dolayı yaşlı insanlar çocuklarıyla birlikte aynı evde yaşamaktadırlar. Kimsesi olmayan yaşlı kişiler ise Çaycuma ve Devrek' de yer alan huzurevlerinde barınmaktadır. İlçede bir adet meslek yüksekokulu bulunmaktadır; ancak devlete ait öğrenci yurdu bulunmamaktadır. Özel yurt olarak ilçe merkezindeki otelin ek binası kız öğrenci yurdu olarak kullanılmakta olup ilçedeki öğrencilerin büyük bir kısmı ev kiralamak zorunda kalmaktadır. İlçe içerisinde herhangi bir kamu kurumuna ait misafirhane de bulunmamaktadır.

Gökçebey İlçesi'nde ilçe halkı barınma sorunu yaşamamaktadır. Mevcut konutlar ihtiyacı karşılamaktadır; ancak öğrenciler açısından yurt veya apart olmaması sorun oluşturmaktadır. Evlerin kiralalarının öğrenciler için yüksek olması ve meslek yüksekokulu yakınında kiralık ev bulunmaması nedeniyle öğrenciler ilçe merkezinde ev kiralamak ve ilçe içi dolmuş uygulaması da olmadığı için uzun mesafe yol yürümek zorunda kalmaktalar. Bu sebeple üniversite yakınına Kredi ve Yurtlar Kurumunun bir yurt yapması gerekmektedir.

Politik, sosyal ve kültürel değişimler, eski ve yeni normlar bütün bireyleri etkilemekte ve onları güçsüz bırakmaktadır. Böyle bir sosyal ortamda bireyin uyum sağlayabilmesi için yardıma gereksinimi vardır. Bu durumlarda insanlara gereksinim duydukları konularda yardımcı olmak, yol göstermek, sorunlarını çözmek için yeni bilgi ve yöntem aktarımında bulunmak için geliştirilen hizmetlere rehberlik ve danışmanlık hizmetleri denilmektedir (Özçağlar, 2014: 184). Araştırma sahasında danışmanlık kapsamında 3 adet mali müşavirlik bulunmaktadır.

İşletmelerin muhasebe, işletmecilik, finans ile ilgili işlerini yapmak ve bu konularda müşavirlik desteği vermek olarak tanımlanan mali müşavirlik kapsamında ilçede bulunan çok sayıda işletmenin KOSGEB ve kalkınma ajansları gibi kurumlardan faydalanılması sağlanmıştır. Sağlıklı bir danışmanlık hizmeti süreci ile işletmeler oldukça yüksek kar elde etmekte; bu durum da ilçe ekonomisine katkı sağlamaktadır.

4.5. Turizm

Turizm, insanların buldukları yerden başka bir yere veya ülkeye gitmeleri, orada belli bir süre kalarak çeşitli faaliyetlerde bulunmaları (gezip, görme, eğlenme, dinlenme, alışveriş etme, kültürel ve bilimsel toplantılara katılma vb.) ve tekrar kendi yerlerine ya da ülkelerine dönmelerini ifade eder. Rekreatif faaliyetlerle turizm faaliyetleri çoğu zaman birbiriyle karıştırılmaktadır. Rekreatif ile turizm arasındaki en önemli farkı süre ve eylem biçimi belirlemektedir. Rekreatif hem günlük, yaşam içindeki saatlik dinlenme, eğlenme, yenilenme faaliyetlerini, hem de daha uzun süreli olanları kapsamaktadır. Kısa süreli rekreatif faaliyetlerde konaklanacak yer genelde kişinin evidir. Uzun süreli olan da ise otel, pansiyon, dağ evi, kayak evi, karavan vb. yerler barınma mekânı olarak seçilir. Turizm, uzun süreli rekreatif faaliyet olup, konaklama süresi ülkeden ülkeye değişmektedir. İç turizmde en az 4 günlük dış turizm de ise en az 1 günlük kalış süresi turizm faaliyetinin gerçekleşmesi için yeterli görülmektedir. Bu sürelerin altındaki aktiviteler kısa süreli rekreatif olarak değerlendirilmektedir (Özçağlar, 2014: 187). Gökçebey İlçesi'nin turizm potansiyelini sahip olduğu doğal güzellikler oluşturmaktadır. Doğal turizm değerleri içinde doğu-batı doğrultusunda uzanan dağlar arasına yerleşmiş akarsu vadileri, sık ve gür ormanlar, dağlık alanlar ve yaban hayatı sayılabilir. Doğal

güzelliklerin yanı sıra kültürel turizm açısından otantik köyler de ilçenin turizm potansiyelini oluşturmaktadır. Gökçebey'in var olan turizm potansiyelinin değerlendirilebilmesi için BAKKA çalışmalar yapmaktadır.

İlçenin güney ve doğusu dağlık alanlardan oluşmaktadır. Bu dağlık alanlar sık ve gür orman örtüsü ile kaplı olup pek çok bitki türü bir arada bulunmaktadır. Turistler için bu yörelere yaya veya atlı gezi turları düzenlemek, yüksek tepelik alanlarda seyir terasları oluşturmak, anıt ağaçları tanıtmak, isteyen grupları trekkinge götürmek gibi aktiviteler yapılabilir. İlçe halkının rekreasyon alanı olarak kullandığı Namazgah- Dua Tepe yürüyüş parkuru gerekli alt yapı sağlanıp tanıtımlar yapılarak turizme kazandırılabilir. Benzer bir uygulama Gaziler köyünde bulunan Asar Kale Tepesinde de yapılabilir. Yerel tarihçiler tarafından Roma döneminde yapıldığı ifade edilen bir kalenin yer aldığı bu tepede kaleye ait fazla bir kalıntı yoktur ancak kalenin bulunduğu alana yapılacak bir seyir tepesi ile bu alana doğa yürüyüşü yapan turistlere Filyos Çayı manzarası sunulabilir.

Fotoğraf 12: Gökçebey İlçesi Herkime Evleri

Araştırma sahasında BAKKA tarafından yörede 'Çantı' olarak adlandırılan Hacımusa Köyü'ndeki eski Herkime evleri restore edilerek kültür turizmine kazandırılmıştır (Fotoğraf 12). Bu evler ahşap yığma tekniği ile yapılmış evlerdir. Sade mimariye sahip olan evler iki katlı olup üst katları yaşam alanı alt katları ahır veya samanlık olarak kullanılmaktaydı. Çoğunlukla kare planda olan evlerin yaşam alanı olarak kullanılan üst katlarında her bir köşede oda bulunmakta ve bu odalar içinde dolaplar bulunmaktadır. İki dolap arasında bir ocak bulunmakta ve dolaplardan biri banyoluk olarak kullanılmaktaydı. Odalar arasında bulunan boşluklar mutfak olarak kullanılmıştır. Onarımı ve düzenlenmesi yapılan evlerin üst katında dört odalı sekiz kişilik konaklama bölümünü birçok el emeği dolap örtüsü, perde vs. de kullanılarak aslına uygun olarak restore edilmiştir. Ahır olarak kullanılan alt bölüm ise toplantı alanı, bilgisayar odası, halk eğitim merkezleri için kurs alanı olarak kullanılacak şekilde düzenlenmiştir. Çalışmaların tamamlanması ile ilçeye gelecek olan turistlere doğal ortam içersinde uygun fiyata konaklama imkânı sunulması hedeflenmektedir.

Fotoğraf 13: Gökçebey İlçesi Süzek Deresi

Turizmin geliştirilmesine yönelik olarak yörenin gelenek ve göreneklerinde yer alan eğlence faaliyetleri de turistlere sunulabilir. Kına gecesi ve düğün eğlenceleriyle birlikte yöre mutfağına ait yemeklerden sunumlarla da turistlerin ilgisi çekilebilir.

Yörede geliştirilebilecek turizm alanlarında biri de yaban hayatı gözlemciliğidir. Yaban hayvanlarından ayı, domuz, çakal, tilki ve birçok kuş türü ilçede bulunmaktadır. Bu türlerin yaşam alanları belirlenmeli ve türler öncelikle koruma altına alınıp nesillerinin devam etmesi sağlanmalıdır.

Araştırma sahasında rekreasyonel faaliyetlerde belirtilen BAKKA tarafından oluşturulan Süzek Kanyonu Macera Parkuru da ilçe turizmine katkı sağlayacak bir projedir (Fotoğraf 13). Hem mesire alanı olması hem de farklı zorluk derecelerinde parkurların olması günü birlik rekreasyonel faaliyetlerin yanı sıra ilçeyi ziyaret eden turistler için de ilgi çekicidir. Süzek Kanyonunun yanı sıra ilçede bulunan diğer akarsu vadileri de incelenip benzer bir proje hazırlanabilir. İlçenin doğusunda yer alan Kırk dere vadisi sahip olduğu kanyon ve etrafındaki doğal güzelliklerle turizm potansiyeli yüksek bir alandır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gökçebey ilçesi, Karadeniz Bölgesinin Batı Karadeniz Bölümünde yer almakta olup Filyos Çayı havzasında bulunmaktadır. Zonguldak iline bağlı olan ilçe 183 km² yüzölçümüne sahiptir. Genel olarak dağlar ve platolardan meydana gelen araştırma alanında ovalar az yer kaplar. İlçenin güneyinde Bolu dağlarının uzantısı olan Akçaharman Tepe ve Sarıçam Tepe ile doğusunda Küre dağlarının uzantısı olan Ohlar Tepe ve Üçtepe yer almaktadır. Bu dağlık alanlar genellikle mera alanı olarak kullanılmaktadır. Dağlık kütleler arasına yerleşen akarsu vadileri platoluk alanları oluşturmuştur. İlçedeki platoluk alanlar iskân alanları ve tarım alanları olarak kullanılmaktadır.

Araştırma alanı Karadeniz Bölgesinde yer aldığı için alanda Karadeniz iklimi görülmektedir. Nemli hava kütlelerine açık olan ilçede yıllık yağış miktarı 808,3 mm olup yıllık sıcaklık ortalaması 14,3⁰ C. En soğuk ay olan Ocak ayında dahi sıcaklıkların 0⁰ C'nin altına düşmemesi ilçede tarımsal faaliyetlerin yapılmasına olanak sağlamıştır.

İlçe yüzölçümünün yarıdan fazlası ormanlarla kaplıdır. Akçaharman tepe ile Sarıçam tepede geniş yer tutan ormanların %80' i kayın ağaçlarından oluşmaktadır. İlçedeki zengin orman örtüsü köylülerin ek gelir kaynağı olarak ormancılık faaliyetinde bulunmasına imkân sağlamıştır.

Antik Çağ'da emporion, Osmanlı döneminde ise bucak merkezi olan Gökçebey, Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra bucak merkezliği kaldırılarak 1953 yılına kadar Uzunahmetler köyüne bağlı bir mahalle yerleşmesi özelliği göstermiştir 1990 yılında ilçe statüsü kazanan Gökçebey'de bugün 19 köy iki adet belediye yönetsel alanı bulunmaktadır. Dağınık yerleşme tipinin hâkim olduğu araştırma alanında mahalleler yaygındır.

İlçede 2018 yılı verilerine göre 21.655 kişi yaşamaktadır. 8204 kişi ilçe merkezinde yaşamakta olup geri kalanı kırsal alanda yaşamaktadır. 1990 yılında en yüksek nüfus miktarına sahip olan ilçede iş alanlarının kısıtlı olması nedeniyle göç yaşanmaktadır. Göçler çoğunlukla madende çalışmak üzere il merkezine yapılmakla

birlikte başta İstanbul olmak üzere büyükşehirlere ve yurt dışına da (özellikle Almanya) yapılmaktadır. Kırsal alanlarda yoğun olarak görülen göç bu alanların boşalmasına neden olmuştur. Filyos vadisi ise tarım ve ulaşım imkânları nedeniyle sık nüfusludur.

İlçe merkezinde hâkim ekonomik fonksiyon hizmetler sektörüdür. İşgücünün yarısından fazlası (%50,2) hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Bunun yanı sıra araştırma sahasının yakın çevresinde bulunan modern sanayi de çalışan sayısı da azımsanmayacak durumdadır. Kırsal kesimde ise işgücünün temel uğraşını tarımsal faaliyetler oluşturmaktadır. Daha çok tahıl tarımının yapıldığı ilçede geçimlik tarım ön planda olsa da ürettiği ürünleri yerel pazarda satan üreticiler de mevcuttur.

İlçede doğa ve kültür turizm potansiyeli yüksektir; ancak mevcut potansiyel istenilen düzeyde kullanılamamaktadır. Gerekli planlama ve yatırımlarla turizm potansiyeli değerlendirilmelidir.

Ulaşım bakımından avantajlı konumda yer alan ilçeden Zonguldak-Ankara demiryolu ve karayolu geçmektedir. Ankara' ya olan yakınlığı özellikle sağlık alanında tercih edilmesine neden olmuştur.

Gökçebey ilçesi eğitim, kültür, sağlık ve sosyo-ekonomik bakımdan gelişmiş bir ilçe değildir. Gelişmenin sağlanması için şu noktalar göz önünde bulundurulmalıdır:

1. İlçe birinci derece deprem bölgesinde yer almaktadır; ancak konutların yapımında bu faktör göz önünde bulundurulmamaktadır. İnşaat teknikleri ve kullanılan yapı malzemeleri deprem mevzuatına uygun olmalıdır.
2. İlçede 485 öğrenci kapasitesine sahip meslek yüksekokulu bulunmaktadır; ancak ilçede sadece bir adet öğrenci yurdu bulunmaktadır. Yüksekokulun ilçe merkezine uzak olması, okulun yakın çevresinde kiralık ev sayısının az olması, ilçe içinde dolmuş hattının bulunmaması ilçe merkezine uzakta bulunan okula öğrencilerin ulaşımını güçleştirmektedir. Gerekli başvurular yapılarak okulun yakınında kredi ve yurtlar kurumuna ait kız ve erkek öğrenci yurtları yapılmalıdır. Barınma ve ulaşım sorunlarının çözülmesiyle

birlikte ilçede dört yıllık eğitim veren fakültelerin açılması için de çalışmalar yapılmalı.

3. İlçede spor tesisinin bulunmaması ilçe halkının sportif faaliyetlere katılması konusunda engel oluşturmaktadır. Gençlik merkezi bünyesinde spor tesisi oluşturularak halkın ücretsiz olarak bu faaliyetlerden yararlanması sağlanmalıdır.
4. İlçedeki eğitim kurumlarından biri olan halk eğitim merkezinde her yıl 50'den fazla kurs açılmaktadır. Halk eğitim merkezinin kendine ait bir binasının olmaması eğitim faaliyetlerini güçleştirmektedir. Ayrıca kursların çoğu ilçe merkezinde açılmaktadır. Kırsal alanda açılan kursların sayıları da arttırılmalıdır.
5. İlçe merkezindeki rekreasyonel alanlar ve eğlence alanlarına bakıldığında yetersiz olduğu görülmektedir. İlçe halkı boş vakitlerini değerlendirmek için çoğu kez ilçe dışında vakit geçirmektedir. İlçe merkezinde yer alan piknik alanında temizlik ve güvenlik hizmeti sağlanamadığı için piknik alanı yeni yapılmış olmasına rağmen atıl durumdadır. Bu alanda gerekli önlemlerin alınmalı ve halkın hizmetine yeniden sunulmalıdır. Ayrıca ilçede sinema ve tiyatro salonu bulunmamaktadır. Bu alandaki eksiklerin giderilmesi için sosyal gelişim merkezleri açılabilir.
6. İlçede mevcut turizm potansiyeli istenilen düzeyde kullanılamamaktadır. Avcılık, trekking, kamp alanları ve seyir terasları oluşturulabilir. 2019 yılı mayıs ayında hizmete açılan Süzek Macera Parkuru'nun bir benzeri Kırk dere de oluşturulabilir. Burada yer alan kanyon macera parkuru oluşturmaya elverişlidir. Ayrıca sahip olduğu flora ve fauna da turistlerin ilgisini çekecektir. BAKKA tarafından başlatılan Herkime evlerinin turizme kazandırılma çalışmalarına da hız verilmeli ve ilçenin turistik değerlerinin tanıtımı yapılmalı.
7. İlçede orman yangını gözetleme kuleleri bulunmamaktadır. Orman yangını çıkması halinde zamanında müdahale edilememesi ormanlık alanda büyük oranda kayıplar yaşanmasına sebep olacaktır. Bu sebeple yangın gözetleme kuleleri yapılmalı ve kullanılmalı.
8. Araştırma alanında sağlık yönünden inceleme yapıldığında ilçede bir adet hastanenin yer aldığı; ancak hastaneni sadece acil vakalara müdahalelerde

bulunduğu gör÷lmektedir. Ağır hastalar çevre hastanelere sevk edilmekte ve bu durum ciddi anlamda zaman kaybı yaratmaktadır. İlçede inşaatı uzun süredir devam etmekte olan yeni devlet hastanesi bir an önce tamamlanmalı ve birimlerin tümü hizmete açılmalıdır.

9. İlçede eğitim, sağlık ve sosyal alanda yaşanan eksiklerin yanı sıra iş alanlarının da kısıtlı olması ilçe halkının dışarıya göç etmesine neden olmaktadır. Göçü engellemek için diğer alanların geliştirilmesinin yanı sıra elbette yeni iş alanları oluşturmak gerekir. İlçede sanayi sektörüne bakıldığında ev ve atölye tipi sanayinin yaygın olduğu modern sanayinin ise yok denecek kadar az olduğu gör÷lmektedir. İlçede modern sanayi ağır sanayiden ziyade orman ürünlerine ve taş/toprağa dayalı olarak geliştirilebilir.
10. İlçede geliştirilebilecek ekonomik faaliyetlerde biri de hayvancılıktır. İlçede hayvancılık faaliyeti çoğunlukla ihtiyacı karşılamaya yönelik olarak yapılmaktadır. Hayvancılık da modern yöntemler kullanılarak büyükbaş hayvancılık geliştirilmeli ve hayvansal ürünlere dayalı olan sanayi tesisleri kurularak üretilen ürünlerin yurt içi ve yurt dışında satışı sağlanmalıdır.
11. Arıcılık ilçedeki bir başka ekonomik faaliyettir. İlçede arıcılık potansiyeli yüksektir. Üretimin yeni kovanlarla yapılması verimi arttırmaktadır. Ancak ilçede çok az sayıda kişi arıcılıkla uğraşmaktadır. Arıcılık ile ilgili verilen eğitimler artırılmalı ve halk arıcılığa teşvik edilmelidir.
12. Tüketim merkezlerine yakın olması ilçede tavukçuluk potansiyelinin de yüksek olmasına yol açmıştır. Köylerin hemen hepsinde tavuk çiftliği bulunmaktadır; ancak ilçede kesimhanenin olmaması bu alandan elde edilen karların az olmasına sebep olmaktadır.
13. İlçede yaşanan bir başka sorun çevre kirliliğidir. Taş kömürü yatağına yakın bir konumda yer alması nedeniyle uzun yıllar yakacak olarak taş kömürü kullanılmış ve bu durum hava kirliliğinin artmasına yol açmıştır. Son üç yıldır ilçede doğalgaz kullanımı gör÷lmekle beraber kullanımı çok yaygın değildir. Taş kömürüne nispeten daha az hava kirliliğine neden olan doğal gazın ilçenin her mahallesine ulaşımının kısa sürede sağlanması gerekmektedir. Ayrıca ilçede çöplerin toplanması ve ile ilgili de çevre sorunu yaşanmaktadır. İlçede geri dönüşüm faaliyeti yaygın değildir. Çöpler

evlerde gelişigüzel bir şekilde biriktirilmekte ve çöp kamyonları herhangi bir ayırma işlemine tabi tutmadan çöpleri toplamaktadır. Geri dönüşüme gönderilmeyen kâğıt vb. ürünler ülke ekonomisine de zarar vermektedir. Belediyenin bir an önce bu konu ile ilgili çalışmalar başlatması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akova Balcı, S. (2010). *Tarım Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, E-Kitap
- Akyürek Şahin, N, Uyar, S. (2009). *EinneuesBleigewichtaus dem TerritoriumvonTios in Ostbithynien. Gephyra*, , 137-148. Retrievedfrom <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gephyra/issue/45193/565940>
- ArDOS, M. ve Pekcan N. (1994). *Jeomorfoloji Sözlüğü*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi
- Atalay, İ. (2004). *Doğa Bilimleri Sözlüğü*, İzmir: Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri
- Atalay, İ. (2005). *Genel Fiziki Coğrafya*, İzmir: Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri
- Atalay, İ. (2006) . *Toprak Coğrafyası*, İzmir: Meta Basım ve Matbaacılık Hizmetleri
- Atalay, İ. ve Mortan, K.(2017). *Türkiye'nin Bölgesel Coğrafyası*, İstanbul: Inkılap Kitapevi
- Atalay, İ. ve Efe, R. (2015). *Türkiye Biyocoğrafyası*, Ankara:Gazi Kitabevi
- Atış, E. ve Çelikoğlu Ş. (2019). *Sosyoekonomik ve Çevresel Yönleriyle Filyos Vadisi Projesi*, Social Sciencens Studies Journal, 5(29), 49-68. Vol:5, Issue:29, pp:49-68 (Fotoğraf 1)
- Avcı, S. (1998) . *Filyos Çayı Havzasının (Karabük- Filyos Arası) Coğrafi Etüdü I: Fiziki Şartlar*.İ stanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 7, 218-229
- Avcı, S. (1998). *Filyos Çayı Havzasının (Karabük- Filyos Arası) Coğrafi Etüdü II: Beşeri Coğrafya Özellikleri*. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 7,230-290
- Avcı, S. (1998). *Filyos Çayı Havzasının (Karabük- Filyos Arası) Coğrafi Etüdü III: Ekonomik Coğrafya Özellikleri*. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi, 7,291-320
- Doğanay, H. (1995). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Ankara: Gazi Büro Kitapevi
- Doğanay, H. (2002).*Coğrafya Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Aktif Yayınevi
- DSİ, (2017). *Batı Karadeniz Havzası Master Plan Ara Raporu*, Ankara
- Efe, R. (2004). *Biyocoğrafya*, İstanbul: Çantay Kitabevi

- Ekinci, D. (2010). *Jeomorfolojiye Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, E-Kitap
- Elibüyük, M., Karaçelebi, M. (2014). *Filyos Çayı Vadisi (Aşağı Çığır) ve Yakın Çevresinde Arazi Kullanımı* TÜCAUM, VIII. Coğrafya Sempozyumu, 275-283
- Erinç, S. (1996). *Klimatoloji Uygulamaları*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım
- Erol, O. (2004). *Genel Klimatoloji*, İstanbul: Çantay Kitapevi
- Gülümser, A. (2016). *Dünyada ve Türkiye’de Yemelik Dane Baklagillerin Durumu*. Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi, 25 (ÖZEL SAYI-1), 292-298. DOI: 10.21566/tarbitderg.280511
- Güner, Y. (1975). *Filyos Vadisi ve Dolayının Jeomorfolojisi*, Türkiye Jeoloji Bülteni, 18(87-88).
- Hoşgören, M. (2004). *Hidrografya'nın Ana Çizgileri I*, İstanbul: Çantay Kitapevi
- Karabağ, S. ve Şahin, S.(2003). *Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Korkmaz, M. (2009). *Kumluca(Antalya) İlçesi Tarım Coğrafyası Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta
- Sensoy, S., Demircan, M., Ulupınar, Y. ve Balta, İ. (2008). *Türkiye İklimi*, Ankara: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
- Sipahioğlu, Ş. ve Şahin, C. (2007) .*Doğal Afetler ve Türkiye*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Özçağlar, A. (2005). *Türkiye’de Mülki İdari Bölümlerinin İdari Coğrafya Analizi* Coğrafya Bilimleri Dergisi, 3 (1), 1-25
- Özçağlar, A. (2014) . *Coğrafyaya Giriş*, Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık
- Özgüç, N. (2010). *Ekonomik Faaliyetler*, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, E-Kitap
- Özgür, E. M. (2000). *Türkiye Coğrafyası*, Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık Taş,
- B. (2016). *Türkiye’de Coğrafi Bakış Açısıyla Köy Kavramı*, TUCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Yayın No: 2943343
- Tuncel, H. (1992). *Türkiye’de (1966-1986 Yılları Arasında) Arıcılığa Genel Bir Bakış*, TUCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Sayı:1, s.97-98

- Tümertekin E. ve Özgüç, N. (2004). *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan*, İstanbul: Çantay Kitapevi
- Uyar, S. (2009) . *İlçe Olma Hikayesi*, Zonguldak: Tefen67 Gazetesi
- Uyar, S. (2012) .*Tefen İstasyonu (1927-1935)*. Gökçebey Kaymakamlığı:
Zonguldak Gökçebey Tarih Araştırmaları Dizisi: 4
- Uyar, S. (2013). *Hacımusa ve Bakacakkadı Beldelerinin Tarihi Gelişimi*, Zonguldak: Tefen67 Gazetesi
- Uyar, S. (2016) .*Dağdemirciler Köyü*, Zonguldak: Tefen67 Gazetesi
- Yanmaz, R., Duman, İ., Yaralı, F., Demir, K., Sarıkamış, G. ,Sarı, N. ,Balkaya, A ., Kaymak Ç., Akan, S. ve Özalp, R. (2015). *Sebze Üretiminde Değişimler ve Yeni Arayışlar*, Ankara: Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII.Teknik Kongresi
- Zaman, M. (2017). *Türkiye’de Kırsal Meskenler ve Coğrafi Dağılımları*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21 (3), 911-935. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/34498/421194>

Yaralanılan İnternet Kaynakları

- Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı Kütüphanesi, *Zonguldak Turizm MasterPlanı*, Erişim Tarihi 05.08.2019 <http://www.bakkakutuphane.org.tr>
- TODAİ ,<http://www.yerelnet.org.tr/>,Erişim Tarihi: 15.04.2018
- TÜİK, 2019. [http:// www.biruni.tuik.gov.tr/](http://www.biruni.tuik.gov.tr/)Erişim Tarihi: 10.07.2019
- <http://www.kivi.com.tr/>Erişim Tarihi: 28.08.2019
- [http://www.harita.gov.tr/il-ilce yüzölçümleri/](http://www.harita.gov.tr/il-ilce-yuzolcumlari/)Erişim Tarihi: 15.05.2019
- Fotoğraf 2: <http://www.canakcilar.com.tr/> Erişim Tarihi: 05.05.2019
- Fotoğraf 3: [http:// www.emko.com.tr/](http://www.emko.com.tr/)Erişim Tarihi: 05.05.2019
- Fotoğraf 4:[http:// www.tefen67.com.tr/](http://www.tefen67.com.tr/) Erişim Tarihi: 27.06.2019

Yararlanılan Kurumlar

- Gökçebey Kaymakamlığı
- Gökçebey Belediyesi
- Gökçebey İlçe Orman Şefliği
- Gökçebey İlçe Tarım Müdürlüğü
- Gökçebey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
- Gökçebey İlçe Esnaf ve Sanatkârlar Odası

Gökçebey Şoförler ve Otomobilciler Odası
Gökçebey Çanakçılar Seramik Fabrikası
Gökçebey EMKO Fenni Malzemeler Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Zonguldak İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
MTA Genel Müdürlüğü, Bilimsel Dokümantasyon Ve Tanıtma Dairesi
Başkanlığı, Ankara.
Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Meteorolojik Veri İşlem Dairesi Başkanlığı,
Ankara.
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, etüt Planlama ve Tahsisler Dairesi
Başkanlığı, Ankara.

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1: Zonguldak ve İlçelerinin Yüzölçümleri.....	12
Çizelge 2: İlçe Merkezlerinin Zonguldak İl Merkezine Uzaklıkları	13
Çizelge 3: Zonguldak İli ve İlçelerinin Nüfus Miktarları (2018)	15
Çizelge 4: Araştırma Sahasını ve Yakın Çevresindeki İstasyonların Yükselti, Ortalama Sıcaklık ve Amplitüd Değerleri	31
Çizelge 5: Araştırma Sahası ve Çevresindeki İstasyonlara ait Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklıkları (° C)	31
Çizelge 6: İstasyonların Ortalama En Yüksek Sıcaklıkları (° C)	36
Çizelge 7: İstasyonların Ortalama En Düşük Sıcaklıkları (° C)	36
Çizelge 8: İstasyonların Mutlak Maksimum Sıcaklıkları (° C)	37
Çizelge 9: İstasyonların Mutlak Minimum Sıcaklıklar (° C)	37
Çizelge 10: İstasyonların Ortalama Donlu Gün Sayıları	38
Çizelge 11: İstasyonların Aylık ve Yıllık Basınç Değerleri (hpa).	39
Çizelge 12: Gökçebey İstasyonu'nda Ocak Ayı ve Temmuz Ayı Rüzgâr Esme Yönleri ile Sayıları	40
Çizelge 13: İstasyonların Aylık Ortalama Bağıl Nem (%)	41
Çizelge 14: Devrek İstasyonunda Bulutlu, Kapalı, Açık Gün	42
Çizelge 15: Yenice İstasyonunda Bulutlu, Kapalı ve Açık Gün	42
Çizelge 16: İstasyonların Aylık Yağış Miktarları (mm)	43
Çizelge 17: İstasyonların Erinç Formülüne Göre Aylık ve Yıllık İndis	46
Çizelge 18: İstasyonların Erinç Formülüne Göre Mevsimlik İndis Değerleri	47
Çizelge 19: Gökçebey İlçesi Mahalleli Köy İdari Alanları	63
Çizelge 20: Gökçebey İlçesinde Yıllara Göre Nüfusun Gelişimi.....	78
Çizelge 21: Zonguldak İline Bağlı İlçelerin Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	84
Çizelge 22: Gökçebey İlçesi Yönetmelik Alanlarının Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	85
Çizelge 23: Gökçebey İlçesinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre	87
Çizelge 24: Gökçebey İlçesinde Nüfusun Dar Aralıklı Yaş Gruplarına Göre	87
Çizelge 25: Gökçebey İlçe Merkezinde 1990 Yılında Okuma-Yazma Durum (6 yaş ve daha yukarısı)	93
Çizelge 26: Gökçebey İlçe Merkezinde Okuma-Yazma Durumu (2018)	94

Çizelge 27: Gökçebey İlçesinde Yıllara Göre Kır Nüfusu	95
Çizelge 28: Gökçebey 'de Arazi Türü Miktarı ve Yüzdellik Oranları.....	98
Çizelge 29: Gökçebey İlçesinde Tahıl Ekim Alanları ve Üretim Miktarları.....	106
Çizelge 30: Gökçebey İlçesinde Yem Bitkileri Ekim Alanı ve Üretim Miktarları	107
Çizelge 31: Gökçebey İlçesinde Baklagillerin Ekim Alanı ve Üretim Miktarları.....	108
Çizelge 32: Gökçebey İlçesinde Açıkta Sebze Üretimi.....	109
Çizelge 33: Gökçebey İlçesinde Örtü Altı Sebzeciliği	110
Çizelge 34: Meyve Ekim/Dikim Alanları ve Üretim Miktarları.....	110
Çizelge 35: Gökçebey İlçesinde Hayvan Varlığı	112
Çizelge 36: Gökçebey İlçesinde Tavuk İşletmesi Bulunan Köyler.....	113
Çizelge 37: Gökçebey İlçesinde Meslekler ve Esnaf Sayıları (2018)	129
Çizelge 38: Mesleklere Göre Esnaf Sayıları.....	134

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Gökçebey İlçesi'nin Kır Meskenlerinin Üst Kat Planı (ölçeksiz).....	75
Şekil 2: Gökçebey İlçesi'nin Kır Meskenlerinin Alt Kat Planı (ölçeksiz).....	76
Şekil 3: Gökçebey İlçesi'nde Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Gelişimi	79
Şekil 4: Gökçebey' de Nüfusun Geniş Aralıklı Dağılımı.....	88
Şekil 5: Gökçebey İlçe Merkezinde Çalışan ve İşsiz Nüfus	89
Şekil 6: Gökçebey Belde/Köylerde Çalışan ve İşsiz Nüfus	89
Şekil 7: Gökçebey İlçe Merkezinde Faal Olmayan Nüfusun Dağılımı.....	90
Şekil 8: Gökçebey Belde Ve Köylerde Faal Olmayan Nüfusun Dağılımı.....	90
Şekil 9: Gökçebey İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörel Dağılımı	91
Şekil 10: Gökçebey'deki Belde ve Köylerde Çalışan Nüfusun Sektörel	92
Şekil 11: Gökçebey İlçesinde Okuma-Yazma Bilenlerin Eğitim Kurumlarından Mezuniyetlerine Göre Dağılımı (1990)	93
Şekil 12: Gökçebey İlçesinde Okuma-Yazma Bilenlerin Eğitim Kurumlarından.....	94
Şekil 13: Gökçebey İlçesinde Yıllara Göre Kır Nüfus	96
Şekil 14: Gökçebey Arazi Varlığı Oransal Dağılımı,2018.....	98

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Gökçebey İlçesi Lokasyon Haritası	14
Harita 2: Gökçebey İlçesi Topoğrafya Haritası.....	22
Harita 3: Gökçebey İlçesi Fiziki Haritası	23
Harita 4: Gökçebey İlçesi Morfografya Haritası.....	26
Harita 5: Gökçebey İlçesi Jeoloji Haritası	27
Harita 6: Gökçebey İlçesi Bakı Haritası	28
Harita 7: Gökçebey İlçesi Eğim Haritası.....	29
Harita 8: Gökçebey İlçesi Ortalama Sıcaklık Haritası.....	32
Harita 9: Gökçebey İlçesi Ocak Ayı Sıcaklık Haritası	33
Harita 10: Gökçebey İlçesi Temmuz Ayı Sıcaklık Haritası.....	34
Harita 11: Gökçebey İlçesi Yıllık Yağış Miktarı	44
Harita 12: Gökçebey İlçesi Doğal Bitki Örtüsü Haritası	51
Harita 13: Gökçebey İlçesi Toprak Haritası	55
Harita 14: Gökçebey İlçesi Erozyon Risk Haritası.....	57
Harita 15: Gökçebey İlçesi Deprem Riski Haritası	59
Harita 16: Gökçebey İlçesi Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası (2018).....	82
Harita 17: Gökçebey İlçesi Arazi Kullanımı Haritası.....	100
Harita 18: Gökçebey İlçesi Arazi Kullanım Kabiliyeti Haritası.....	101
Harita 19: Gökçebey İlçesi Ulaşım Haritası	136
Harita 20: Gökçebey İlçe İçi Ulaşım Haritası	137

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Gökçebey İlçe Merkezinin Drone ile Elde Edilmiş Görüntüsü	11
Fotoğraf 2: Aşağı Filyos Vadisi ve Çevresinin Drone ile Elde Edilmiş Fotoğrafı	20
Fotoğraf 3: Gökçebey İlçesi Anıt Ağacı (Google Harita).....	52
Fotoğraf 4: Gökçebey İlçesi Kır Yerleşmelerinden Bir Görünüm	69
Fotoğraf 5: Filyos Çayı Vadisinde Yer alan Tarım Alanlarının Drone İle Elde	103
Fotoğraf 6: Gökçebey İlçesinde Tarım Alnalarından Bir Görünüm.....	105
Fotoğraf 7: Gökçebey İlçesi Meyve Bahçelerinden Bir Görünüm.....	111
Fotoğraf 8: Çanakçılar Seramik Fabrikasının Genel Görünümü	119
Fotoğraf 9: EMKO Fenni Malzemeler A.Ş'nin Genel Görünümü	121
Fotoğraf 10 : Tefen istasyonunun açılışı.....	131
Fotoğraf 11: Gökçebey İstasyonu	132
Fotoğraf 12: Gökçebey İlçesi Herkime Evleri	142
Fotoğraf 13: Gökçebey İlçesi Süzek Deresi.....	143

ÖZGEÇMİŞ

Ajda SAĞLAM, 1987 yılında Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinde dünyaya geldi. Devrek Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi'nden 2005 yılında mezun oldu. Aynı yıl Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Fen Edebiyat-Fakültesi Coğrafya Bölümünde lisans eğitimine başladı ve 2009 yılında eğitimini tamamladı. 2010 yılında Uşak Üniversitesi Pedagojik Formasyon programından mezun olarak 2014 yılında Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalında Tezli Yüksek lisans eğitimine başladı. Halen 2010 yılında başlamış olduğu coğrafya öğretmenliği görevinde bulunmaktadır.